

תשורה

משמחת הנישואין של
ישראל ארי' לייב ושטערנא
באקמאן

ט"ו סיון ה'תשפ"ה

ב"ה.

פתח דבר

לזכרון טוב, יום כלולת צאצאינו החתן התמים **ישראל ארי לייב** שי' עם ב"ג הכלה מ' **שטערנא** תי', הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק – מיוסד על ההנהגה בעת שמחת הנישואין של הרבי – בתשורה המוסגרת בזה.

* * *

התשורה שלפנינו כולל:

א) חלק **משיחת שבעה עשר בתמוז תשמ"ג**, בו דיבר הרבי אודות המאורע דקציצת זקנו ר"ל של סב הכלה הרב **פנחס קארף** ע"ה ע"י בני בליעל – ביום ט"ו סיון.

בהמשך לזה באים צילומי **עלי הגהה** משיחה זו.

ב) **ביאורים בתניא מר' ישראל דזייקובסון** סב סב הכלה¹, מתוך רשימת א' התמימים משיעורים שמסר ב770, כנראה בשנת ה'תש"ג.

וזאת למודעי: שיעורים אלו נרשמו בקיצור נמרץ (וניכר שנאמר באריכות והסברה יותר), ובכ"מ הוצרכנו לערוך ולהוסיף לפי עניינת דעתנו בכוונת הדברים, וכ"ז על אחריות העורך בלבד.

הנ"ל נערך ע"י אח הכלה הרה"ת **שמואל** שי' **קארף**.

תודתנו נתונה להרה"ת ר' **אברהם** שי' **אלטיין** שליח הראשי דויניפג, קנדה על מסירת הצילומים².

(1) נפטר י"ז סיון תשל"ה.

(2) נמצא גם באתר ספריית אגו"ח כרטיס מספר 2513.

(ג) **קיצורים מספר שער האמונה** שכתב סב הכלה הרב **פנחס קארף** ע"ה, ע"פ הוראה מיוחדת שהיתה לו ביחידות ללמוד שער האמונה ולכתוב עליו קיצורים.

מידי שנה בשנה הי' מתחיל הלימוד מחדש, ובכל עת מצוא הי' לומד בזה. גם בשנתו האחרונה כשהי' בבית הרפואה, הי' לומד בחברותא בשער האמונה, נאמן להוראת הרבי.

כאן מובא מהדורה בתרא מהקיצורים שכתב בשער האמונה. הוקלד ונערך ע"י הרה"ת ר' **משה מנחם מענדל** שי' **איידלמאן**.

(ג) **מאמרים בענייני השקפה** שכתב סב הכלה הרב **פנחס קארף** ע"ה בשביל מוסף התמים של שבועון בית משיח.

(ד) **ראיון** שנתן סב הכלה הרב **פנחס קארף** ע"ה לשבועון בית משיח בשנת תשע"ט (נדפס בגליון 1182).

* * *

ויהי רצון, שתניכף ומיד "ישמע . . קול ששון וקול שמחה" האמתי, כאשר "נזכה זעהן זיך מיטן רבי'ן", ויבוא רבינו משיח צדקינו ויגאלנו בקרוב ממש ממש.

משפחת קארף

משפחת באקמאן

ט"ו סיון ה'תשפ"ה,

טורונטו, קנדה

וזוהי ההוראה הנלמדת מהמאורע דשבעה עשר בתמוז שבו הובקעה חומת ירושלים — עד כמה נוגע וחשוב כללות ענין ה"חומה" ("סייג לתורה"), ועד שבזה ה"תלוי קיומה של ירושלים כולה — יראה בשלימות — וביהמ"ק.

* * *

ו. ישנו ענין נוסף הקשור עם כללות הענין דשבעה עשר בתמוז — ענין שנוגע גם למאורעות שאירעו בתקופה האחרונה:

בנוגע לחורבן בית שני³⁸ — שהתחלתו בשבעה עשר בתמוז (שבו הובקעה העיר) — איתא בגמרא³⁹: "מקדש שני . . . מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם". ומזה למדים עד כמה גרוע וחמור הענין ד"שנאת חנם" — מכיון שזוהי הסיבה לחורבן ביהמ"ק! וענין זה קשור עם המאורעות שאירעו בתקופה האחרונה — שישנם בנ"י, ר"ל, שהתנהגו באופן ד"ידיכם דמים מלאו"⁴⁰, ושפכו דם יהודי, רחמנא ליצלן! וכמו כן פגעו בזקנו ופאותיו של יהודי — השייך ל"צלם אלקים" שבו⁴¹, "יג תיקוני דיקנא, שכנגד י"ג מכילין דרחמי (י"ג מדה"ר) של אדם העליון"⁴² (שנמשכות ומתגלות

המאורע ד"הובקעה העיר" [בחורבן בית שני, וכן בחורבן בית ראשון — כידוע השקוט בדברי הבבלי והירושלמי בענין זה²⁹], היינו, בקיעת חומת ירושלים (לאחרי המצור שהתחיל בעשרה בטבת), וכתוצאה מזה — חורבן ביהמ"ק בתשעה באב³⁰.

וההוראה מזה בעבודת האדם:

"ירושלים" — "על שם יראה ועל שם שלם"³¹, היינו, יראה בשלימותה³² — מורה על שלימות העבודה בעניני התורה ומצוות³³.

והנה, כדי שעבודת האדם בעניני התורה ומצוות תה"י כדבעי (וב-שלימות) — דרוש ענין של "חומה", שזהו כללות הענין ד"עשו סייג לתורה"³⁴, ובלשון הידוע³⁵: קדש עצמך במותר לך, היינו, למרות שע"פ תורה הרי זה דבר המותר, ומותר גם לך בפרט — אעפ"כ, צריך להיות מן התורה³⁶ "קדש עצמך כו'" (כפי שמבאר אדמו"ר הצ"צ את הענינים ד"קדש עצמך כו'" ו"עשו סייג לתורה" — כמובא בספר הליקוטים בערכים השייכים לזה³⁷).

(29) תענית כח, ב. ירושלמי שם פ"ד ה"ה, ובנ"כ. וראה בהנסמן בלקו"ש ח"ח ע' 308 הערה 9. ובהערה 10 שם — התייוד בין הבבלי לירושלמי. (30) וגם סיבת צום גדלי, אלא שהייתה לאחרי החורבן (ראה ירמ' פרקים מ"א). (31) תודיה ה"ר — תענית טז, א. (32) ראה לקו"ת ר"ה ט, ב. (33) וכמש"ג (ואתחנן ו, כד) "ריצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' וגו'". וראה תניא ספכ"ג.

(34) אבות בתחלתה.

(35) יבמות כ, א. ספרי ראה יד, כא.

(36) ראה תניא פ"ל: "שהוא מדאורייתא". וראה לקח טוב (להר"י ענגל) כלל ח' (שד"ח כללים מערכת אליף כלל קכא. פאת השדה כללים שם כלל לו) — כמה סיגים מן התורה.

(37) ערך "קדושה" ע' יא. וראה גם ערך "גדלים".

(38) שהוא עיקר לגבי חורבן הא', כמובן ממחז"ל למ"ד דבחורבן הא' הובקעה העיר בט' תמוז — בתר חורבן ב' אולינן וקבעינו ב"ז בתמוז (ראה טור א"ח סו"ס תקט"ז ובב"י שם. שר"ע שם ס"ב).

(39) יומא ט, ב.

(40) לשון הכתוב — ישע' א, טו.

(41) יערות דבש ח"א דרוש טו (צז, א. — דפוס למברג).

(42) ראה זח"ג קלט, א ואילך. ע"ח ח"א שער א"א פ"ט. פע"ח שער הסליחות פ"ד. שעה"כ דרושי ויעבור דמ"ד. ובכ"מ. וראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר — נדפס ב"גדיל תורה" נ. י. שנה ז' חוברת ה (נד) סימן סא. וראה גם מקומות שנשמנו בספר "הדרת פנים — זקו" ח"ב פ"ט.

„הנני נותן לו את בריתי שלום“, ועד ש„פינחס זה אליהו“⁴⁶ — מבשר הגאולה⁴⁷ דביאת מלכא משיחא, שנקרא שלום⁴⁸.

ז. ועוד ענין בזה:

בנוגע לחורבן בית ראשון — איתא בגמרא⁴⁹: „לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה, שנאמר היו שרי' כאילים לא מצאו מרעה, מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה, אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה“.

ובנוגע לענינו:

מלבד אלו שעשו את המעשים הנ"ל בפועל ממש — ישנם כאלו שיש בידם למחות, ולהוכיח את אלו שעשו את המעשים הנ"ל בדברי מוסר כו', ואעפ"כ, מתנהגים הם באופן ד' כבשו פניהם בקרקע"!⁵⁰

הנה על זה אומרת הגמרא — שהנהגה זו גרמה לחורבנה של ירושלים! ... כלומר: למרות שמדובר אודות גדולי ישראל (וביניהם צדקיהו המלך, שהי' צדיק כו'), שהיו בירושלים בזמן שביהמ"ק הי' קיים, במעמד ומצב של גילוי אלקות כו', אעפ"כ, מכיון שהי' בידם למחות ולא מיחו, ותמורת זה החליטו שזהו ענין שהשתיקה יפה לו, וסמכו על הקב"ה שהוא יעשה מה

למטה בזקנו ופאותיו של יהודי, אדם התחתון)!

ולהעיר מהרמז לפרשת השבוע, פ' פינחס — שהמאורע אירע בפינחס (ומנגדו — משבט שמעון)!

ולאלו שמלבישים זאת באיצטלא ובמסווה של „קנאות“ — הנה בזה ישנה הוראה מפורשת בפרשתנו, פ' פינחס:

מתי יודעים שפעולה מסויימת היא ענין של „קנאות“ — כאשר רואים שכתוצאה מזה נותן הקב"ה שכר: „הנני נותן לו את בריתי שלום“⁵¹, כלומר, כאשר ענין זה מביא לידי שלום בין בני' — אזי יודעים שפעולה זו היא בבחי' „בקנאו את קנאתי“⁵²; משא"כ כאשר פעולה זו מביאה לידי היפך השלום, שנאת חנם — הרי זו הוכחה ש„קנאות“ זו אינה מצד הקדושה, כי אם מצד ההיפך! ...!

ומה שישנם כאלו ש„מלעיגים“ על הדברים שנאמרים עתה — הרי גם במאורע המסופר בפרשתנו אודות פינחס לא היו כולם תמימי דעים עם אופן הנהגתו של פינחס, כמסופר במדרז"ל בכ"מ⁵³ שבין מנהיגי ישראל היו כאלה שדעתם לא היתה נוחה מהנהגתו של פינחס [ואין כאן המקום — כאשר נמצאים במקום קדוש, שמגדלין בו תורה ומגדלין בו תפלה — לדבר אודות הנהגה באופן ד' שלח ידיו בשלומיו חלל בריתו“] — היפך הענין ד„הנני נותן לו את בריתי שלום“, ואעפ"כ, מספרת התורה שהקב"ה הסכים עם הנהגתו של פינחס, באמרו

46) תיב"ע וארא ו, יח. פרד"א פמ"ז. זח"ב קצ, סע"א. רע"מ פינחס רטו, א. יל"ש ר"פ פינחס. רש"י בי"מ קיד, ב (ד"ה לאו מר כהן).

47) פרש"י בחוקותי כו, מב. וראה גם תיב"ע וארא ו, יח. יל"ש ר"פ פינחס. רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ב.

48) מסכת דא"ז פרק השלום.

49) שבת קיט, ב.

43) ר"פ פינחס.

44) ראה ירושלמי סנהדרין פ"ט ה"ז. וראה גם

סנהדרין פב, ב.

45) תהלים נה, כא.

[ענין זה הוא ע"ד ובדוגמת "טובל ושרץ בידו"⁵³... ויתירה מזו: לא רק ענין הקשור עם איסור לאו ("שרץ"), אלא ענין חמור ביותר⁵⁴ — "ידיכם דמים מלאו!"... רחמנא ליצלן].

ואח"כ התפארו בזה בעת אסיפה ציבורית, במעמד כו"כ מ"ש, ישראל, ובנוכחותם של אלו שיש בידם למחות!...

כלומר: לא זו בלבד שאינם מתחרטים על זה ואינם מתביישים בזה, אלא אדרבה: הם מתפארים בזה, ומכריזים ברבים שמישיכו להתנהג כן גם בעתיד!

ומכיון שכן — הרי בודאי שישנו חיוב ע"פ תורה להוכיחם ברבים תיכף ומיד, כדי שלא יתחלל שם שמים רגע נוסף!!

ובפרט שאלו שיש בידם למחות יודעים מי הם אלו שעשו זאת בפועל — "ידיכם דמים מלאו", מי הם אלו שעודדו אותם לעשות זאת, וכיו"ב! — כאמור לעיל שכל פרטי הדברים ידועים ומפורסמים, שהרי הם עצמם התפארו ברבים על מעשיהם!

ונוסף לזה: בנוגע לחיוב המחאה — לא נוגע אם יודעים את שמותיהם אם לאו, מכיון שמדובר אודות עצם המחאה על ההנהגה באופן ד"ידיכם דמים מלאו" (ובפרט שאלו שהיו מעורבים בפרשה — בודאי ידעו שאליהם מכוונים הדברים)!

ומובן, שכל זה אינו בבחינת "אין צועקין על העבר" — מכיון שמדובר אודות ענין שגם מכאן ולהבא, והרי ע"פ

שצריכים לעשות עם אלו שצריכים להחזירם למוטב, עד למעמד ומצב ד"שב ורפא לו"⁵⁰ — אומרת הגמרא שהנהגה זו גרמה לחורבנה של ירושלים!

ח. והנה, בנוגע לאופן ההוכחה — כותב אדמו"ר הזקן בשו"ע⁵¹ שלכתחילה צריך להוכיחו, "בינו לבין עצמו". בנחת ובשלון רכה כו", אבל "אם לא חזר בו, צריך להוכיחו ברבים", "מכלימין אותו ברבים כו"⁵².

ובנידון דידן: אפילו אם היתה כאן הוכחה בינו לבין עצמו, הרי מכיון שהוכחה זו לא פעלה מאומה, והרא"י — שלאחרי הפעולה הראשונה היתה פעולה נוספת, ויתירה מזה — באופן גרוע יותר, ובשני המקרים הודיעו מבצעי הפעולה שזוהי רק התחלה, והם מתכוונים להמשיך בדרכם, מכיון שאינם מסתפקים בדם יהודי ששפכו עד עתה!... כלומר, לא זו בלבד ש"לא חזר בו", אלא אדרבה: הוא מתכוון להמשיך בדרכיו, "אכלתי ואוכל עוד" — הרי בודאי שישנו חיוב "להוכיחו ברבים"!

ונוסף לזה: בשו"ע שם מבואר שכל זה אמור בנוגע לעבירה שבסתר, "אבל אם עבר עבירה בגלוי, יוכיחנו מיד, שלא יתחלל שם שמים".

ובנידון דידן: מעשים הנ"ל נעשו ברבים, ואפילו אם לא היו עשרה מישראל בשעת מעשה — הרי ע"פ השמועה מפי עדים כשרים ונאמנים, ידוע שעושי המעשה התפארו ברבים, במקום ציבורי — במקוה, שהם אלו שעשו מעשה זה,

(53) ראה תענית טז, א. רמב"ם הל' תשובה פ"ב

ה"ג.

(54) מהשלשה שרק עליהם (מכל תרי"ג) יהרג ואל יעבור (סנהדרין עד, א. רמב"ם הל' יסוהית פ"ה ה"ב).

(50) לשון הכתוב — ישע' ו, י.

(51) או"ח סקניז ס"ח. וראה גם הל' אונאה וגניבת

דעת ס"ל.

(52) הל' אונאה שם.

תוכיח", ובפרט בנדו"ד, שישנו ציווי ע"פ שו"ע למחות ברבים (כנ"ל), הן המחאה על עצם המעשה ד"ידיכם דמים מלאו", והן המחאה על זה ש"כבשו פניהם בקרקע" — הן אלו שהי' בידם למחות ולא מיחו בעבר, והן אלו שיש בידם למחות עתה ואינם מוחים.

ואלו שאינם מוחים — אין הפירוש בזה שאינם מקיימים את דברי פלוני או דברי פלוני, אלא הפירוש הוא — שאינם מקיימים את פס"ד השו"ע, אשר בודאי יודעים גם הם אודות פס"ד השו"ע, אלא כפי הנראה קיבלו הם ידיעות בלתי נכונות, או שלא מאפשרים להם להביע את דעתם, ע"י איומים והפחדות, וכיו"ב!

וע"פ האמור — מוכרחני למחות ברבים על ענין זה, ובפרט שישנם כאלו שביחס אליהם תעזור מחאה זו!

וההכרח בנוגע למחאתי, פעם ועוד הפעם, גדול עוד יותר — לאור העובדה שישנם כאלו שמעזיזים לומר ברבים דברי שקר, למרות שמדובר אודות מילתא דעבידא לגלויי שבזה "לא משקרי אינשי"⁵⁷ — סתם אינשי!

ובנוגע לענינו:

מעשה שאירע עם יהודי שגר בירושלים עיר הקודש (בן למשפחה ירושלמית מכמה דורות), עם פיאות וזקן ארוך, המתקרא בשם "רב" — שהכריז ברבים שדיברתי בשיחה טלפונית, ואמרתי לו כך וכך...!

גלוי וידוע לכל שכבר כו"כ שנים שאינני מדבר בטלפון אפילו בתוך העיר, ובפרט מחוץ לעיר, ועאכ"כ — מעבר לים. ויהודי הנ"ל יודע זאת — שהרי לפני כמה שנים ניסה להתקשר אתי

התורה ישנו חיוב על כל אחד ואחד למחות ולהקיע את המעשים הבלתי-רצויים שנעשו בעבר, וכמודגש בהוראה הנלמדת מדברי הגמרא אודות חורבן ביהמ"ק הראשון (שהתחלתו בשבעה עשר בתמוז) — "שלא הוכיחו זה את זה", ומוסיף — באופן ד"כבשו פניהם בקרקע", שבה מודגש עוד יותר צורך למחות בכל התוקף, כך שהכל יראו שזוהי מחאה אמיתית, מחאה שנעשית עם כח הרצון והתענוג שלו — מכיון שמדובר אודות קיום מצות עשה מן התורה!

וכל זה בנוגע למעשים שנעשו בעבר, ועאכ"כ — למנוע את הישנותם של מעשים כיו"ב, ובלשון הידוע⁵⁵: לא תקום פעמיים צרה! — מספיק מה שכבר אירע פעמיים!... ומכאן ולהבא — לא יהיו בגבול ישראל [אפילו בין אלו ש"בשם ישראל יכונה"⁵⁶, באופן של כינוי בלבד] מעשים כאלו, רחמנא ליצלן, או אפילו דוגמתם בלבד.

ט. וזוהי גם סיבת ההכרח לדבר עכשיו ברבים אודות ענין זה, אף שנמצאים ב"עת רצון", שאז יש להשתדל לדבר רק בטובתו של ישראל — מכיון שע"פ התורה ישנו הציווי ד"הוכח

55) לשון הכתוב — נחום א, ט (ראה תרגום שני למג"א ג, ז. וראה ברכות נט, א. זח"א קלט, ב (מהנ"ע). ס' חסידים סת"ט. ועוד.).

56) ע"פ לשון הכתוב — ישעי' מד, ה. וראה גם מכתב כ"ק מ"ח אדמו"ר לחגיגת י"ב תמוז הראשונה (נזפס בשה"מ תפריח ע' קמו. ועוד.).

י) אבל בפסוק עצמו — הפירוש הפכי (ראה ראב"ע שם. רד"ק ומצודות שם). וראה הנסמן בלקו"ש (ח"ד ע' 1139) הערה 2. חט"ו ע' 237 הערה 59) ע"ד לשון אחד שמשמששים בו בפירושים הפכיים.

יש ביניהם כאלו שמתרוצצים ומחפשים את כל הדרכים האפשריות להבטיח שאלו שביצעו את המעשים הנ"ל — לא יתגלו!...

„רב" אחד — נותן להם „עצה טובה" לברוח מעבר לגבול!... — זוהי „עצה" שנותן להם ה„מלמד" שלהם, שאינו „מלמד להועיל"⁵⁸, כי אם להיפך מזה! „רב" שני — מציע „שוחד" — לאלו שיהיו מוכנים להעלים ולא לגלות את זהותם של מבצעי המעשים הנ"ל, ויתירה מזו: להעיד עדות שקר ברבים!... ואם אינו מצליח לפעול זאת „בדרכי נועם", ע"י „שוחד" כו' — מפעיל הוא לחץ ע"י איומים והפחדות!... וכל זה — למרות שעצם המושג של „איום" הוא היפך התורה, ועאכ"כ כאשר ה„איום" מסתיים ב„הרמת יד"⁵⁹!... כל אמצעי „כשר" אצלם להשגת המטרה!...

וכמה פרטים בחומר הדברי:

(א) תורתנו הקדושה אומרת ש„אם לא יגיד ונשא עונו", היינו, שזה שידוע את זהותם של אלו שביצעו את המעשים הנ"ל — חייב הוא לגלות זאת, ואם לא יגיד — אזי „ונשא עונו"⁶⁰, היינו,

טלפונית, ולא עלתה בידו, תוך כדי הסברת טעם הדבר!

ואעפ"כ, לא מתבייש יהודי זה — המתקרא בשם „רב" — להכריז ברבים שקר גלוי כזה, ועד שמשתדל שדבריו יתפרסמו גם בעיתונים החילוניים!...

[דרך אגב: א' הטענות שמרעישים אודותי היא — השימוש בכלי התקשורת החילוניים! ומי טוען טענה זו — אלו שמשתמשים בכלי התקשורת החילוניים, אלא שעושים זאת „מאחורי הפרגוד"!...]

ועוד חילוק עיקרי בזה — שהם משתמשים בכלי התקשורת החילוניים עבור ענינים בלתי-רצויים, דברי שקר וכיו"ב!...]

למרות שגלוי וידוע לכל — גם לעורכי העיתונים החילוניים — שזהו דבר שקר, מכיון שאינני משוחח באמצעות הטלפון, וא"כ, הרי לא זו בלבד שזוהי „מילתא דעבידא לגלוי" בעתיד הקרוב, אלא עוד זאת, זהו שקר גלוי בהוה, ואעפ"כ, לא מתבייש אותו „רב" לומר שקר כזה, בחשבו לעצמו שכדאי הוא הבלכול שיגרום ע"י דבריו אפילו לפי שעה בלבד!...

ולכן, מוכרחני להביע את מחאתי בגלוי וברבים — כדי למנוע אפשרות של סילוף ושקר כו'.

וכאמור לעיל — חובת המחאה מוטלת על כל מי שיש בידו למחות, היפך ההנהגה ד„כבשו פניהם בקרקע", שזו היתה הסיבה לחורבנה של ירושלים!

י. ועוד ענין בזה — החמור כמה פעמים ככה:

לא זו בלבד שישנם כאלו שבידם למחות ואינם מוחים, אלא עוד זאת —

58) ע"פ לשון הכתוב — ישע"י מח, יו.
59) ראה סנהדרין נח, ב. שו"ע ח"מ סת"כ ס"א. שו"ע אדה"ז ח"מ הל' נזקי גוף ונפש בתחלתו.
60) ויקרא ה, א. שו"ע ח"מ רס"ח ובסמ"ע שם סק"ה. וראה שו"ע אדה"ז ח"מ הלכות עדות (מדרכי משה שם), שהחייב להעיד הוא (לא רק בכדי להציל ממון או לאפשרי מאיסורא, אלא) גם (לאחרי שנעשה כבר האיסור) בכדי להעניש על העבירה שעבר.

וראה שו"ע ח"מ סכ"ו ס"ב וברמ"א שם, דכשאינו יכול להציל כו' בדיני ישראל, יש רשות לביד לילך לפני עכרים ולהעיד. ובסמ"ע שם סק"ט: „ומצוה לעשות כו'". והרי הדיו שבסמ"ע שם הוא בכדי להציל ממון של הנגזל (ואפילו כשהנגזל הוא

המעשים הנ"ל באופן ברור ומוחלט! ועאכ"כ — בנוגע ל"רבנים" השייכים לקהילה זו שממנה באו אלו שביצעו את המעשים הנ"ל, כאמור לעיל — ששם יודעים בבירור את זהותם!

ונוסף לזה: רבני קהילה הנ"ל חייבים לקרוא אליהם את אלו שיודעים ויכולים לגלות את זהותם של מבצעי המעשים הנ"ל [הם יכולים לקרוא אותם באיזה אופן שירצו] — בחדר לפני מחדר, וכיו"ב], ולומר להם, שע"פ התורה חייבים הם לגלות מה שהם יודעים, ואם לא יגיד ונשא עונו!

ולדוגמא: האב ובנו שהיו נוכחים במאורע הראשון — יודעים הם ומכירים את אלו שביצעו את המעשה, וא"כ, מוטלת חובה על רבני קהילה הנ"ל לקרוא אליהם את האב ובנו, ולהודיע להם אודות חובתם ע"פ התורה לגלות מה שהם יודעים, כמפורש בתורה: „אם לא יגיד ונשא עונו“.

ואין כל צורך בהשתדלות מיוחדת להכריחם לבוא כ' — כי כאשר ידעו שהזמנה זו שמזמינים אותם לבוא לב"ד (אינה לשם העמדת פנים גרידא, אלא) היא הזמנה אמיתית, בודאי יבואו הם מעצמם!

[ובקשר לטענה שהגדת העדות יכולה לפגוע בפרנסתם — הנה יהודי המאמין בה' ובתורתו, בודאי מאמין גם במה שאומר בעצמו בכל יום ויום⁶² בברכת המזון, בברכה הראשונה, שתיקן משה רבינו⁶³: „הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים“, היינו, שהפרנסה

שע"ז נעשה הוא שותף לעוון זה, ובנדוד"ד — עוון של שפיכת דמים, ידיכם דמים מלאו"!. ... ואעפ"כ, מתנהג אותו „רב“ היפך התורה, ויתירה מזה — מכרז שסתמך על חוק של „ערכאות“ שמותר להעלים ולא לגלות דברים מסויימים כאשר ישנה אפשרות שיסבול מזה!

(ב) כאשר אלו שביצעו את המעשים הנ"ל רואים שתמורת מחאה תקיפה מפי אלו שבידם למחות, מחפים „רבנים“ אלו על מעשיהם, ומשתדלים עבורם שלא יתפסו אותם וכ' — הרי הנהגה זו גופא מהוה עידוד ותמיכה בכל מעשיהם, וע"ז מעודדים אותם „רבנים“ את המשך המעשים הנ"ל, רחמנא ליצלן!

(ג) אין לך חילול שם שמים גדול מזה — כאשר רואים שישנו „רב“, עם פיאות וזקן ארוך, שפונה לגויים ומנסה לשכנע אותם שישפטו שלא ע"פ צדק וישר... „רב“ שמשכנע יהודים להעיד עדות שקר... ועושה זאת באופן של השתדלות — פעם, פעמיים ושלוש כ', ולא כוחל בשום אמצעי — אם זה ענין של „שוחד“, „בדרכי נועם“, או ע"י איומים והפחדות!... וכל זה נעשה באופן של פירסום — שהרי הכל יודעים מזה, כך שאין לך חילול השם גדול יותר!!

יא. והמעשה הוא העיקר⁶⁴:

לכל לראש — הפנ"י לכל מי שיש בידו למחות, שיביע את מחאתו על

עכ"ם והגזלן ישראל), ומכ"ש בנדוד"ד שהמדובר הוא בנזקי גוף. ועאכ"כ כשיש לחשוש שימשיכו לעשות כן גם להבא, ואפשר למנוע זאת ע"י שיעידו — הרי יש בזה גם משום „לא תעמוד על דם רעך“. עיין שרע ח"מ סתכ"ז. ולהעיר מפתחי תשובה שם סק"א. ויש להאריך בכ"ז.

(61) אבות פ"א מ"ז.

(62) ראה שו"ע אדה"ז חא"ח רסמ"ז.

(63) ברכות מה. ב.

והראי' — שהבא-כח שלהם רץ אחרי אנשים אלו כדי לתת להם „שׁוחד“ ולהכריחם שלא יגלו דבר, כנ"ל.

יב. ולא לו שביצעו את המעשים הנ"ל (הן אלו שעשו זאת בידיהם ממש, והן אלו שסייעו בזה, ע"י נהיגת המכונית, וכיו"ב) — אליהם מופנים הדברים דלקמן:

מכיון ש„אמת מארץ תצמח“⁶⁹ — הרי בודאי שסוכ"ס תתגלה זהותם כו', אלא שניתנה להם הברירה להודות על מעשיהם ולחזור בתשובה, ואז — „מודה ועוזב ירוחם“⁷⁰, „ושב ורפא לו“⁷¹, שהרי הקב"ה „נותן יד כו"י“⁷² — גם לאלו שהתנהגו בעבר באופן בלתי-רצוי, כאשר חוזרים בתשובה, ועד שנפעל אצלם העילוי ד„בעלי תשובה“, שהם בדרגא נעלית יותר מאשר צדיקים, כמארז"ל⁷³ „מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין“, ויתירה מזו: „אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו“⁷⁴.

והרי הבטיחה תורה ש„לא ידח ממנו נדח“⁷⁵, וא"כ, בודאי שיחזרו בתשובה! ואף שענין זה יכול להיות „בגלגול זה או בגלגול אחר“⁷⁶ — הרי מכיון שנמצאים אנו ב„עקבתא דמשיחא“, הרי בהכרח שיחזרו בתשובה „בגלגול זה“!...

וכל זה — בנוגע לתיקון השייך אליהם בעצמם, אבל כאשר מדובר ביחס לאלו שעשו או ששמעו אודות מאורעות

ניתנת ע"י הקב"ה, שהוא הזן ומפרנס היחיד, ללא סיוע של „פלוני בן פלוני“ — באופן של „שיתוף“ רחמנא ליצלן! — אלא שהקב"ה רק רוצה שיעשו „כלי“ בדרך הטבע, כמ"ש „וברכך ה' אליך בכל אשר תעשה“⁶⁴, אבל גם בשעת מעשה — כאשר עוסק בעשיית ה„כלי“ בדרך הטבע, אין כאן אלא המשכת ברכתו של הקב"ה בלבד.

וכידוע המבואר בארוכה במאמר המפורסם של אדמו"ר מהר"ש ד"ה מי כמוכה⁶⁵ [א' המאמרים הידועים שהי' חוזר עליהם מזמן לזמן]⁶⁶ — כללות הענין ד„אין עוד מלבדו“⁶⁷, היינו, שלמרות שבכל רגע ורגע מתהווה מציאות כל העולם ומלואו מאין ליש, באופן של מציאות ממש, ולא דמיון ואחיות עינים כו', הרי מציאותו האמיתית של העולם היא — „אמיתת המצאו“, ובלשון הידוע⁶⁸: „כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו“.

ועפ"ז — כאשר יהודי מתנהג ע"פ ציווי הש"ע, הנה לא זו בלבד שלא יתכן שמעשה זה יביא לידי חסרון בהמשכת ברכתו של הקב"ה בענין הפרנסה, אלא אדרבה: כאשר הקב"ה יראה שיהודי זה אינו מתפעל מפני המלעיגים ואינו מתפעל מפני המאיימים כו' — יוסיף לו הקב"ה בהמשכת הברכה בנוגע לפרנסה, וכל המצטרף לו].

ובודאי יודעים רבנים הנ"ל את מי צריכים לקרוא ולמי צריכים לפנות כו',

(69) לשון הכתוב — תהלים פה, יב.

(70) משלי כח, יג.

(71) נוסח תפלת „נעילה“.

(72) ברכת לד, ב.

(73) רמב"ם הל' תשובה פ"ז הי"ד.

(74) ע"פ לשון הכתוב שמואל ב' יד. וראה הל'

ת"ת לאדה"ז פ"ד הי"ג. תניא ספ"ט.

(64) ראה טו, יח.

(65) תרכ"ט (נדפס בסה"מ תרכ"ט ע' קמג ואילך).

(66) ראה היום יום ע' עד.

(67) ואחתנו ד, לה.

(68) רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

את שמו ברבים — יצאו מלכתחילה לעשות מעשים הנ"ל!!... וא"כ, הרי זה היפך הענין דקידוש השם — כי בכך מראים הם בגלוי לעין כל שכאשר מגיע לענין של פגיעה בכבוד, וכיו"ב, אזי „שוכחים“ הם אודות „דביקותם“ בשיטתו ודרכו של רבם, ועד שמוכנים לומר דברי שקר ברבים!... כדי להגן על עורם!

ולעומת זאת — ישנה הדרך הב' — כאשר יחליטו לחזור בתשובה, שאז יש להם הזדמנות לקדש שם שמים ברבים, בפני כל העולם כולו:

להודות באופן גלוי שאמנם הם אלו שעשו מעשה פלוני-ביום פלוני-כו' — אבל מעשה זה נעשה בהיותם במעמד ומצב ש„יצרם אנסם“,

[כפס"ד הרמב"ם⁷⁵ שרצונו האמיתי של כל יהודי הוא — „לעשות את כל המצוות ולהתרחק מן העבירות“, אלא „יצרו הוא שתקפו“],

ועכשיו — התגלה אצלם רצונם האמיתי, ע"ז שהרבנים שלהם דיברו עמהם בדברים היוצאים מן הלב [בחשאי, חדר לפנים מחדר, בדרכי נועם כו', אבל ביחד עם זה — בתוקף המתאים], ודברים אלו נכנסו ללבם ופעלו פעולתם — לגלות את רצונם האמיתי, להתנהג ע"פ התורה ומצוותי, באופן ד„טוב לשמים וטוב לבריות“.

והרי מובן בפשטות שהנהגה כזו — להודות על האמת, ולהכריז שהם מתחרטים על מעשיהם ומקבלים על עצמם להתנהג מכאן ולהבא באופן המתאים — תביא לקידוש שם שמים ברבים!

הנ"ל (שבנדוד"ד התפרסמו הדברים בכל העולם כולו, הן אצל בני, והן (להבדיל) אצל אה"ע) — הרי לא מספיק מה שהם יעשו תשובה, אלא מוטלת עליהם החובה לפרסם ברבים שהם מתחרטים על מעשיהם וחוזרים בתשובה!

יג. וכאן — יכולים הם לבחור ב' דרכים, אשר בהן ישנה אפשרות א' — באופן של קידוש השם, ואפשרות א' — היפך קידוש השם:

דרך הא' — כל זמן שעדיין לא עשו תשובה:

מכיון שלדעתם ה' זה „מעשה טוב“ (שהרי עדיין לא חזרו בתשובה), ועשו זאת כדי להגן על שיטת רבם ומורה-דרכם — צריכים הם להודות בזה ולהכריז בגלוי שהם אלו שעשו את המעשים הנ"ל, שאז הרי זה ענין של „קידוש השם“ — לפי שיטתם, היינו, שכדי להגן על שיטת רבם מוכנים הם „למסור את נפשם“ עד כדי שפיכת דמו של יהודי, למרות שידועים הם את חומר הענין ד„שפיכת דמים“!...

משא"כ כאשר הם מסירים מעצמם את האחריות למעשים הנ"ל, בהכריזם שמעשים אלו לא עשו ולא נעשו ע"י אנשים השייכים לחוג שלהם — הרי הנהגה זו היא היפך הענין דקידוש השם (לשיטתם):

ידוע ומפורסם לכל [ועכ"פ — לאלו השייכים לחוג שלהם] שמעשים הנ"ל נעשו כדי „להגן“ על שיטת רבם. ולכן, כאשר מנסים להכחיש את הדברים ולהסיר מעצמם את האחריות למעשים הנ"ל, וסיבת ההכחשה היא מפני הפחד שהם עלולים להפגע מכך, פגיעה בכבוד, פגיעה בממוץ, או אפילו פגיעה בגוף — הרי ע"ז מביישים הם את שמו של רבם, שכדי להגן על שיטתו ולקדש

(מהחוג דהשפ"ד שמוסיפים פשע על פשע —) שמנסים לעורר „שנאת חנם“ בין חוגים אחרים, עי"ז שמפרסמים דבר שקר שענין זה נעשה ע"י חוג אחר, פלוגי, וכיו"ב — שאין כאן המקום להאריך בזה, כי אם מה שמוכרח להזכיר זאת, מכיון ש„עוד ידם נטויה“ להמשיך בזה כו',

ועי"ז מתבטלת הסיבה לכללות ענין הגלות — כאמור לעיל שחורבן בית שני הי' „מפני שהיתה בו שנאת חנם“.

ומכאן ולהבא תהי' ההנהגה באופן של אהבת ישראל, וכמודגש בקביעות דשנה זו, דשבעה עשר בתמוז — ביום השלישי בשבוע, שהוכפל בו כי טובי⁷⁹, וענינו — „טוב לשמים וטוב לבריות“⁸⁰, שזהו כללות הענין דאהבת ישראל באופן דאהבת חנם (היפך הענין דשנאת חנם) — „טוב (אפילו) לבריות“⁸¹.

ומכיון שמבטלים את סיבת הגלות [הן הענין דשנאת חנם, והן מה שלא הוכיחו זה את זה] — אזי מתבטל כללות ענין הגלות, ותיכף ומיד זוכים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהעיר — שבשנה זו גם הקביעות דתשעה באב היא ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, אלא שמקוים שעד אז יבוא כבר משיח צדקנו, ואז יהי' תשעה באב יו"ט הכי גדול!

ובפרט ע"פ הידוע שקביעת הלוחות⁸² היא באופן שי"ז תמוז וט' באב חלים באותו יום בשבוע שחל יום א' דחג

[ובודאי יקחו זאת בחשבון גם בנוגע לענין העונש — כנהוג במדינה זו שנותנים עונש על תנאי כו'].

וכאמור לעיל — מכיון שהדברים נתפרסמו כבר בכל העולם כולו, הרי גם אם הם אינם מרוצים מהתפתחות הענינים, שוב אין הדבר בידם, מכיון שעכשיו גם גוים נכנסו כבר לעובי הקורה, והם מחפשים למצוא את „מקום התורפה“ — שיהודי יתנהג באופן של היפך קידוש שם שמים, רחמנא ליצלו, ולכן, חשוב ונוגע ביותר שההנהגה בענין זה תהי' באופן שתביא לידי קידוש שם שמים.

וע"פ האמור לעיל ש„לא ידח ממנו נדח“, ובודאי שסוכ"ס יחזור בתשובה — הרי מוטב להם שלא ימתינו, אלא יחזרו בתשובה בהקדם האפשרי, כך שעי"ז יהי' גם ענין של קידוש השם קודם!

ויעשו זאת מתוך שמחה וטוב לבב — כמדובר כמ"פ שאם כל עניני התורה ומצוותי צריכים להעשות מתוך שמחה וטוב לבב⁷⁶, הרי עאכ"כ שכן הוא כאשר מדובר אודות מצות התשובה⁷⁷, שהיא מצוה נעלית ביותר — שהרי בכחה לתקן ולהשלים את כל עניני התורה ומצוותי.

יד. והנה, ע"י ההנהגה באופן האמור לעיל — יבטלו ויעקרו לגמרי את כל הענינים הקשורים עם „שנאת חנם“,

כולל — אלו שמנצלים זאת באופן ד„מתעבר על ריב לא לו“⁷⁸, וכן אלו

76) כמ"ש (תהלים ב, ק). „עבדו את ה' בשמחה“.

וראה רמב"ם סוף הל' לולב. תניא פכ"ו.

77) להעיר מאנה"ת ספ"א: שצ"ל כל ימיו בתשובה ע"לאה שהיא בשמחה רבה.

78) לשון הכתוב — משלי כו, יז.

79) ראה פרש"י בראשית א, ז.

80) ראה קידושין מ, א. אה"ת בראשית לג, א

ואילך. שם משפטים ע' אקנו. אקסא ואילך.

81) ראה תניא פל"ב.

82) משא"כ בזמן שמקדשין ע"פ הראי'.

טו. ויהי' שבקרוי ממש נזכה לשלימות כל בני' יחדיו — שלימות העם, "בנעריו ובזקניו ובבניו ובבנות תינו"⁸⁹, היינו, שגם אלו שברגע הקודם הי' צורך לומר עליהם שסוכ"ס "לא ידח ממנו נדח" — הנה בשעתא חדא וברגעא חדא⁹⁰ יחזרו גם הם בתשובה ויתנהגו באופן המתאים, ועי' נפעל הענין דשלימות העם — כאשר מתגלית צורתו האמיתית של כאו"א מישראל [שנשמתו היא "חלק אלקה ממעלי" (וכהוספת וביאור אדמו"ר הזקן בתניא⁹¹) ממש"], כפי שהיא חקוקה אצל הקב"ה, אבינו שבשמים, כפי שמבאר המגיד בהתחלת ספריו⁹² המשל מאב שצורת הבן חקוקה במחשבתו כו'.

ומכיון שמציאותם של בני' קשורה עם התורה [כמ"ש בתנא דבי אליהו⁹³ — "פינחס זה אליהו", מבשר הגאולה: "שני דברים קדמו לעולם, תורה וישראל, ואיני יודע איזה מהם קודם, כשהוא אומר צו את בני' דבר אל בני', אומר אני (אליהו הנביא) ישראל קדמו"] — מובן, ששלימותם של בני' (שלימות העם) קשורה עם שלימות התורה.

ומכיון שמציאות העולם כולו היא בשביל התורה ובשביל ישראל⁹⁴ — מובן, ששלימות העם ושלימות התורה פועלת גם במציאות העולם, היינו שעי' זוכים גם לשלימות הארץ,

הפסח — היינו, שעוד לפני בוא י"ז בתמוז וט' באב, ישנה כבר נתינת כח דיצי"מ (בחג הפסח), שהיא גם — לכללות ענין הגאולה⁸³, מכיון שהקב"ה מקדים רפואה למכה⁸⁴.

וכאמור — שעי' זוכים לביאת משיח צדקנו, ולפנ"ז — ביאת אליהו הנביא, "מבשר טוב",

וזהו הקשר לפרשת השבוע, פ' פינחס — מכיון ש"פינחס זה אליהו"⁸⁵, כידוע כל הרמזים שבדבר, כולל — "פינחס" (מלא יו"ד⁸⁶) בגימטריא "יצחק"⁸⁷ (שענינו של יצחק קשור עם הגאולה העתידה⁸⁸), כפי שמבאר אאמ"ר בהערותיו על הזהר⁸⁹.

וכאמור לעיל — ענינו של פינחס הוא: "הנני נותן לו את בריתי שלום"⁹⁰, היינו, שכתוצאה מהענין ד"בנקאו את קנאתי"⁹¹ (קנאתו של הקב"ה) נותן לו הקב"ה את ענין ה"שלום", ועד כדי כך — שהוא (פינחס זה אליהו) מוסר את נפשו ללמד זכות על בני', וממתין בכליון עינים שישלחו אותו לבשר על הגאולה העתידה ע"י משיח צדקנו.

(83) ובפרט להגאולה מגלותנו זו, עלי' נאמר: "כימי אתחך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מיכה ז, טו).

(84) מגילה יג, ב.

(85) מלא — ראה בית שמואל הל' גיטין שמות אנשים. ועוד. — נסמן בלקו"ש חי"ח ע' 318.

(86) זח"ג רלו, ב. וראה לקו"ש חי"ב ע' 609 ש"ל שהענין דפינחס מלא הוא ע"ד ואלה תולדות' מלא, דקאי על הגאולה העתידה. וראה שם בשינוי דפינחס להגאולה.

(87) כי לעתיד לבוא יאמרו ליצחק (דוקא) כי אתה אבינו (ראה שבת פט, ב. תרא ויצא כא, רע"ג ואילך).

(88) לקו"ש לוי"צ פרשתנו ע' תכט. ועוד.

(89) בא י, ט.

(90) ראה זח"א קכט, סע"א.

(91) לשון הכתוב — איוב לא, ב.

(92) רפ"ב.

(93) לקו"ש אמרים ואור תורה.

(94) ראה תדבאר פ"ד ופליא. וראה ב"ר פ"א,

ד.

(95) פרש"י ר"פ בראשית.

וכזה מרומז גם שלימות העבודה הרוחנית של בני — כמבואר בדרושי חסידות¹⁰⁸ שענין ה"גורל" בעבודה הרוחנית מורה על העבודה הקשורה עם פנימיות ועצם הנפש, היינו, שמאיר אצלו בגלוי — „בקרוב הארץ” — פנימיות ועצם הנפש, עד שיודע באיזה דרך מוליכין אותו כו'.

וכל זה נפעל תיכף ומיד, ובלשון הרמב"ם¹⁰⁹: „מיד הן נגאלין, באופן ד"אחישנה" — מכיון שמדובר אודות השלימות המשולשת, שהיא בדוגמת ה"ברכה המשולשת", ברכת כהנים¹¹⁰, שענינה — המשכה באופן ד"עד מהרה ירוץ דברו"¹¹¹, באופן של „שקדים”, „שוקד אני על דברי לעשותו”¹¹² — שקדים טובים¹¹³.

וכאמור — „מיד הן נגאלין, באופן ד"אחישנה”¹¹⁴, „וארו עם עניי שמיא”¹¹⁵, ובפשטות — שתיכף ומיד באים כל בני לארץ הקודש, „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה”¹¹⁶, ושם גופא — לירושלים עיר הקודש, ושם גופא — לביהמ"ק השלישי, „מקדש אדניי כוננו ידיך”¹¹⁷.

וכל זה — מתוך שמחה וטוב לבב, ביחד עם „בריות גופא ונהורא

הן בנוגע לארץ ישראל הרוחנית — היינו, שבכל מקום שבו נמצא יהודי עושה הוא שמקום זה יהי בבחי' ארץ ישראל⁹⁶, „ארץ” — מלשון רצון [שענין זה קשור עם כללות הענין ד"עת רצון"], כמארז"ל⁹⁷, „למה נקרא שמה ארץ — שרצתה לעשות רצון קונה”,

והן בנוגע לארץ ישראל כפשוטה — שלימות הארץ כפשוטה, כולל — קיום היעוד „כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך”⁹⁸, ארץ קני קניזי וקדמוני⁹⁹, בהתאם להבטחה העולמית (הנצחית) שהבטיח הקב"ה — „ה' אלקים אמת”¹⁰⁰ ו"אמת ה' לעולם”¹⁰¹ — לאברהם אבינו [אחד ה' אברהם]¹⁰² בברית בין הבתרים¹⁰³, כפי שנכתב ב"תורת משה" שנמסרה לכא"א מישראל באופן של ירושה, כמ"ש¹⁰⁴ „תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב” — תיכף ומיד כאשר יוצא לאור העולם¹⁰⁵ ועאכו"כ כאשר נמצא במעמד ומצב של שלימות — שלימות העם.

וענין זה — שלימות הארץ — מודגש בשיעור חומש היומי, משלישי עד רביעי דפ' פינחס: „לאלה תחלק הארץ . . . אך בגורל יחלק את הארץ וגו'”¹⁰⁶ — חלוקת הארץ ע"י הגורל וע"פ רוח הקודש — אורים ותומים כו'¹⁰⁷.

(108) ראה אה"ת פרשתנו ע' אינט ואילך. וראה גם ד"ה אך בגורל תרכיז. וראה ד"ה אך בגורל תשל"ה פ"ב (סה"מ — מלוטק ח"א ס"ע קלט ואילך). וש"נ.

(109) הל' תשובה פ"ז היה.
(110) שביום התענית אומרים אותה — בחזרת הש"ץ — גם בתפלת מנחה.
(111) לשון הכתוב — תהלים קמז, טו.
(112) לשון הכתוב — ירמ' א, יב.
(113) ראה לקו"ת ס"פ קורח.
(114) סנהדרין צח, א.
(115) דניאל ז, יג. סנהדרין שם.
(116) עקב יא, יב.
(117) בשלח טו, יח.

(96) להעיר מפתגם הצ"צ: „מאך דא ארץ ישראל" (אגרות קודש — אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תפה).
(97) ב"ר פ"ה, ח. ועוד.
(98) ראה יב, כ.
(99) ספרי עה"פ. פרשי עה"פ שופטים יט, ח.
(100) ירמ' י, י.
(101) תהלים קיו, ב.
(102) יחזקאל לג, כד.
(103) לך לך טו, יט.
(104) ברכה לג, ד.
(105) כדיו יורש — ראה נדה מד, רע"א.
(106) פרשתנו כג, נג"נה.
(107) ב"ב ככב, א — הובא בפרשי עה"פ שם, נד.

ולכן, בסיום הדברים — אחק שטרות של דולר ע"י ה"טנקיסטים", אשר במשך כל השנה כולה [לא רק ב"עת רצון"] עוסקים הם בהפצת היהדות, והם יחלקו שטרות אלו בין כל הנאספים כאן, הן בעזרת אנשים והן בעזרת נשים, "בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו", ובאופן המורה על אחדות — שטר א' לכל אחד ואחת, מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים, על מנת לתת (או) — חילופו) לצדקה.

יז. ויה"ר שע"י ההוספה בג' הקוין דתורה עבודה (תפלה) וגמילות חסדים — יפעלו את עמידת וקיום העולם ("העולם עומד" ¹²² ו"העולם קיים" ¹²³).

היינו, שעוד לפני ביאת משיח צדקנו נפעל שלום בעולם כולו, החל מקיום היעוד "ונתתי שלום בארץ" ¹²⁴ — הן בארץ הקודש, והן בכל מקום שבו נמצאים בני" — "גוי קדוש" ¹²⁵,

כולל — שלום בין ישראל לאוה"ע, עי"ז שבני" מראים באופן גלוי לעין כל — גם לאוה"ע — שהם עומדים בתוקף המתאים, באופן של "גאון יעקב", בכל הנוגע לענייני יהדות, תורה ומצוות,

כדברי בעל הגאולה די"ב-י"ג תמוז ¹²⁶ [אשר יום זה הוא מהימים שבין יום הולדתו ליום הכנסו בכריתו של אברהם אבינו] בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: "חייבים אנו להכריז גלוי לעין כל, שבכל מה שנוגע לדתנו, לתורת ישראל ומצוותיו ומנהגיו, אין מישהו שיכפה עלינו דעתו כו",

מעליא" ¹¹⁸, ומתוך אהבת ישראל אמיתית — באופן של אחדות ישראל, שע"י זוכים לגאולה האמיתית והשלמה בקרוב ממש, ויתירה מזו: בשעתא חדא וברגעא חדא.

* * *

טז. בהתאם למש"נ בהפטרה דיום התענית [שהתחלתה: "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" ¹¹⁹, שבוה מודגש כללות הענין ד"עת רצון", שאז הקב"ה הוא "בהמצאו" ו"בהיותו קרוב"] — "כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה" ¹²⁰, שזהו הענין דלימוד התורה ("משפט" ¹²¹) וענין הצדקה,

וכמנהג ישראל להוסיף ביום התענית בענין התורה — קריאה בתורה, וכן קריאה בנביאים (מפטיר), בברכה לפני' ולאחרי' (המורה על ענין של המשכה כו'), וכן להוסיף בענין התפלה (עננו וכו'), ובענין הצדקה,

ובכללות — הוספה בכל ג' הקוין שעליהם העולם עומד, תורה, עבודה (תפלה) וגמילות חסדים ¹²² —

מובן, שגם "כנס" זה [שכללות ענינו הוא — אהבת ישראל באופן של אחדות ישראל, ובפרט שזוהי התכלית והמטרה של כל הדברים האמורים לעיל, כולל — הדברים שלכאורה בלתי-רצויים המה, ולא נאמרו אלא מפני ההכרח, כנ"ל] צריך להסתיים בענין של צדקה.

(118) נוסח "יום פורקן".

(119) ישע"י נה, ו.

(120) שם נו, א.

(121) ראה לקוית ר"פ דברים כ"ה הפסוק "ציון

במשפט תפדה גו".

(122) אבות פ"א מ"ב.

(123) שם ספ"א.

(124) בחוקותי כו, א.

(125) יתרו י"ט, ו.

(126) לקו"ד ח"ד ע' תרצב.

קיינו כל היום, ועאכ"כ ב"עת רצון", ויקויים היעוד, והביאו את כל אחיכם מכל הגויים מנחה לה'. . . כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה' ¹³⁰ — בביהמ"ק השלישי, "מקדש אדני כוננו ידיך".

ובקרוב ממש זוכים לקיום היעוד המובא בסיום וחותם הל' תעניות להרמב"ם [שעלי אמרו ¹³¹]: "ממשה עד משה לא קם כמשה": "כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר כה אמר ה' צבאות צום הרביעי גוי יהי לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו", ובנוסח ה"סליחות" די"ז תמוז: "הפך ¹³² לנו לששון ולשמחה".

וכל זה — בשעתא חדא וברגעא חדא, וכפס"ד הרמב"ם: "מיד הן נגאלין".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן שטרות של דולר ל"טנקיסטים" שיחיו, כדי לחלקם בין הנאספים שי' — על מנת לתת לצדקה].

[כולל גם — הנהגה באופן של קידוש השם בענין האמור לעיל (סי"ג), עי"ז שמראים לאוה"ע שלמרות החוק המקובל אצל אוה"ע, מתנהגים בני"ע פ"ה הוראת התורה, אם לא יגיד ונשא עונו, ומכריזים בגלוי שחוזרים בתשובה, ומודה ועוזב ירוחם, כנ"ל בארוכה].

וכאשר אוה"ע רואים שבני"ע עומדים בתוקף המתאים — גאון יעקב — על כל עניני התורה ומצוותי, הנה גם בימי הגלות האחרונים, בחושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא, נפעל כבר הענין ד"מלכים" ¹²⁷ אומניך ושרותיהם מניקו-חיד" ¹²⁸ — מעין ובדוגמת המעמד ומצב דלעתיד לבוא, כפס"ד אדה"ז בשו"ע ¹²⁹ "יש לטעום התבשילים (של שבת) בערב שבת, וטוב לטעום מכל תבשיל ותבשיל", היינו, שבסמיכות לגאולה העתידה — (בערב שבת) טועמים כבר מכל הענינים שיהיו בגאולה העתידה, ובעניננו — והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך".

ועד כדי כך — שאוה"ע מסייעים לבני"ע לעשות את כל התלוי בהם למהר ולזרז את ביאת משיח צדקנו — היום, כפי שמבקשים בתפלה: "כי לישועתך

(130) ישע"י טו, כ.

(131) שם הגדולים להחיד"א ערך ר' משה גאון.

(132) ע"פ לשון הכתוב (ירמ' לא, יב): והפכתי

אבלם לששון. וראה רשימות הצ"צ לאיכה (ע' כו)

ע"פ זה. אוה"ת מסעי ע' אישפד ואילך.

(127) ישע"י מט, כג.

(128) ראה זבחים יט, רע"א.

(129) ארי"ח סו"ס רנ.

- 15 -

**בסיד. שיחת שבעה עשר בתמוז - יהמך לשמחה - ה'תשמי"ג
- בבית הכנסת, לאחר תפלת מנחה**

בלתי מוגה

א. כללות ענין התענית הוא - "יום רצון לחי", כדברי חנניא (שע"י טו, ח) אשר "גלה סודו אל עבדיו הנביאים".

וכפי שמבאר אדמו"ר חוקן באגרת התשובה (פ"ב) - גודל העילוי דענין התענית, ובכללות - שורו "עת רצון" למעלה.

ומבין, שכאשר ישנה "עת רצון" למעלה, הרי זה מועיל גם "עת רצון" למטה, ובשלשן חידוש - שהאתערותא דלעילא נמשכת למטה ופועלת אתערותא דלתתא, ועיי' עבודת האדם למעל עילוי נעלה יותר מאשר אתערותא דלעילא הראשונה, כידוע ומבואר בכ"מ.

ב. והנה, האמור לעיל הוא ענין משותף בכל "עת רצון" חקשור עם ענין התענית.

[שהו מרט ביוס כללות הענין ד"עת רצון" - שחרי מלכד ימי התענית ישנם ומנים נוספים שהם "עת רצון", ואדרבה: רוב הזמנים ד"עת רצון" קשורים עם ימים טובים ומועדים, ימי שמחה].

וטעם לזה - ישנו ענין פרטי חקשור עם כל תענית בב"ע, ובענינו - שבעה עשר בתמוז.

ובזה נזכר - ישנו הענין הכללי שבעה עשר בתמוז, וישנו הענין הפרטי חקשור עם הקביעות שבעה עשר בתמוז בימי השבוע (שבוע ישנויים משנה לשנה) - כתורת הבעש"ט הידועה שכל דבר הוא בחשנחת פרטי, ויש בזה לימוד והוראה בנוגע לכללות ענינו של יהודי - "אני נבראתי לשמש את קוניי", הוראה בעניני עבודת ה', אהבת ה' ויראת ה', תורה ומצוות.

וכמו כן ישנה הוראה הנכללת מהפרשה בתורה שקורין בשבוע שבו חל שבעה עשר בתמוז - כפתגם אדמו"ר חוקן שצריכים "לחיות" עם הזמן, חיינו, לחיות עם ההוראות דפרשת השבוע שקורין בזמן זה, ובזה נזכר - הוראה מחלק הפרשה השייך ליום פרטי זה.

ובענינו: הקביעות שבעה עשר בתמוז בשנה זו היא - ביום השלישי שחובל בו כי טוב, ופרשת השבוע היא - מ' פנחס, וחלק הפרשה השייך ליום זה הוא - משלישי עד רביעי בפי פנחס.

ומבין, שהוראות אלו מוסיפות עליו מיוחד בכללות הענין ד"עת רצון", ומוסר זכרון, ועיי' - נפעל ה"עבדות" דיום זה (יכל יומא ויומא עבד עבדותי) בהצלחה רבה ויתירה.

ג. ובחזקתה:

המוסר לעיל מציג תורת הבעש"ט אדמו"ר חוקן - הרי זה מוסריו בכל הענינים חקשורים עם העילוי ד"עת רצון", כמובן גודל העילוי דחוכרת זכות אבות - אבותינו רבותינו משיאנו, חל מהבעש"ט ואדמו"ר חוקן, שעיי' מעוררים גם את זכותם של כל רבותינו נשיאנו, ממלאי מקום.

וכמבואר במשנה (תמיד רפ"ג) ראה יומא כח, ב ובפרש"י שלמי הקרבת התמיד היו אומרים "האיר פני כל המזרח עד שהוא בחצרון", וכדי לחזק זכות אבות, כלומר, שאפילו בארץ ישראל, בירושלים עיר הקודש, בבית המקדש, ובתחלת עבודת היום (לפני הקרבת התמיד) - היו משתדלים לחזק ולעורר "זכות אבות".

כידוע (אומרים ב"משנה לשון" - בעת החשתחות על קברי צדיקים) - אלהו גודל ענינם של "צדיקי בירון", וכמה שזקוקים לזכותם כח.

ועיי' מובן בנוגע לענינו - חוכרת זכותם של רבותינו נשיאנו מהבעש"ט ואדמו"ר חוקן, וממלאי מקוםם) כאשר נמצאים במקום קדוש - "מקדש מעט", בית גודל - שמדור בו תורה ומגדליו בו תפלה, וב"עת רצון", שעיי' מעלים עליו וחספה בכל חקשור לפעולה ד"עת רצון".

התענית
Sank

פ"ב

כ"ה

א"ת
א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

א"ת

להג'י' שיה'י' לשון הכתובים ומחז"ל בדיוק

חסר ע"ד הרמז להפ' [רשה] – שאירע בפניחס (ומנגדו – משבט שמעון)

חסר רוב המ"מ

כל המ"מ בשולי הע' [מוד]

וע"י עבודת האדם אתערותא דלתתא נפעל עילוי נעלה יותר

מלבד ימי התענית ישנם כו"כ זמנים נוספים שהם "עת רצון",

כי נעשו "יומין זכאין"

המוזכר לעיל ונזכר בשם אנדגת תורת הבעש"ט ותורת אדמו"ר הזקן – הרי זה (הזכרת השם) מוסיף בכל הענינים הקשורים עם העילוי ד"עת רצון", כמובן גודל העילוי דהזכרת (שמות, ועי"ז -) זכות אבות – בנדו"ד אבותינו רבותינו נשיאינו

ובפרט ע"פ היופידוע גם-כה (שואומרים ב"מענה לשון" – בעת ההשתטחות על קברי צדיקים)

בכל הקשור לפעולה ד"עצית רצון" זה.

ד. ביאור כללות הענין ד"עת רצון" – "יום רצון לחי":
 כללות ענין הרצון למעלה – מובן, ע"פ משל מענין הרצון אצל האדם למטה,
 שנקרא "אדם" ע"ש "אדם לעליון". ובמשי "מבשרי אהרן אלקים". וע"ז לשון
 חז"ל: דבורת תורה כלשון בני אדם.
 והנה, בכתוב הנפש – כח הרצון הוא הכח שבו מתבטא התקון והצמיחות של
 האדם, וקשר גם עם כח התענוג (מניסיות הרצון), כמבואר בכ"ס.
 וזוהו מובן גדול העילוי ד"יום רצון לחי" – התגלות רצון העליון ב"ח, הקשור
 גם עם גילוי ענין התענוג דלמעלה, ובלשון הידוע: נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה
רצוני.

(וענין זה קשור עם קיום רצון של הקבי"ה בכל הקשור לענין התענית
 בהתאם להוראותיו של הקבי"ה בתורתו – ב"שולחן ערוך" ס' ענייני נפול הענין
 נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני.)

כלומר: אין שכלל עת ובכל רגע נפעל הידוע כללות השלם ששרשו ומקורו כו',
 כמאמר "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, כלומר, ש"שכלל הידוע
 לעולם הענין דעשרה מאמרות, בהם נברא העולם, והידוע זה ש"שכלל הידוע
 המושקע בחי' החכמה למעלה, ויתירה מזו: המשכת הרצון והתענוג כו', וזו
 ש"שכלל הידוע האמיתי בדורשיו, ר"ח שבסידור, שחידוש הבראה שכל ענין
 המשכת ונילו מניסיות הרצון ומניסיות התענוג כו', עד להמשכת מעצמות ומהות
 – אעפ"כ, מובן בפשטות שבמשך כל השנה שכל לא מאירים עינים אלו ורצון
 התענוג כו' בגלל, והגילוי הוא רק ביחס לעשרה מאמרות: מאשי"ב ב"עת רצון",
 שאז מתגלה בחי' הרצון והתענוג דלמעלה, שזוהו גילוי מעלה ותר' מהעשרה
 מאמרות, ולפעמי' מכל השנה סמיות, ועד שבחי' ונקראת בשם "תורה" – כלל
 הפרטים שבו, כמבואר בדורשיו כ"ס אדמו"ר מהור"ש"ב נ"ע.

וגילוי מעלה זה – נמשך למטה מטה, בארץ הלוח הנשנית, ובשיבות לעינים
 נשמים – ע"ז ודבורת ענין התענית, ענין מאכילה ושתי' נשמים.
 ובלשון "שולחן ערוך" יסודות קרבן הארץ, חיינו, שגילוי זה נמשך למטה
 מטה – "בקרבת הארץ", וזש' גומא – באופן ד"פעל ישותה".

ומצד גדול העילוי ד"עת רצון" – צריכה להיות עבודת האדם בהתאם לכך,
 ובפרט כאשר מדובר אודות "עת רצון" דיום התענית, אשר "מדריך התשובה הוא",
 כמ"ש הרמב"ם בריש הלכות תענית,

וענין באים לקיום הענין שבו מסיים הרמב"ם, הלכות תענית – "כל
 הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות
 ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר כח אפר חי צבאות צום הרביעי, וחי'
 נבית יהודה לששון ולשמחה ולמנוחה טובים והאמת והשלום אחריה".

ה. ביאור הענין ד"המשכה עשר בתמוז":
 אמת במשנה (תענית כו', שטי"א ואילך): "המשכה דברים אירעו ויחלמו
 בשבעה עשר בתמוז כו'".

ויש לקשר את הענין ד"המשכה דברים" עם המדובר לעיל אודות העילוי ד"יום
 רצון לחי" – ש"שכלל הידוע הרצון הוא דורגה חמישית, כמבואר בכ"ס.

וענין זה קשור גם עם י"ב תמוז – יום תענית ד"יום רצון לחי" ויום תענית ד"יום
 אדמו"ר שניא דורנו, ש"שכלל הידוע הרצון הוא דורגה חמישית, כמבואר בכ"ס.
 ומפרט ד"המשכה דברים" יום תענית ד"יום רצון לחי" ויום תענית ד"יום
 ק"ב וק"ד, ש"שכלל הידוע הרצון הוא דורגה חמישית, כמבואר בכ"ס.

והנה, בין המשותף שאלוהינו בשבעה עשר בתמוז, ישנו ש"שכלל הידוע הרצון
 גם עם שאר תעניות ששבעה באב, ולמנין – עשרה בטבת, והוא – המאור
 ד"המשכה דברים" (בארץ בית שני, וכן בדורגה בית ראשון) – כידוע שהשקיות
 בדבר תבלי ויחורשמי בענין זה (והוא ש"שכלל הידוע הרצון הוא דורגה חמישית, כמבואר בכ"ס).
 חיינו, בקצת חומת ירושלים ולאחר המצור שתחילת בשבעה בטבת, ובתנאי
 מזה – ודורגה חמישית בשבעה באב.
 והערה מזה מעבודת האדם:

"ירושלים" – מורה על שלמות העבודה בענין התורה ומצוות, כ'
 "ירושלים" הוא ע"ש רצון ועל שם שלם, חיינו – ירושלים וירושלים".

ובלשון הידוע: נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני.

וענין זה קשור גם עם

(בהתאם להוראותיו של הקב"ה בתורתו – ב"שולחן ערוך" י')

(* משא"כ בתושב"כ שבה הרצון ברמז – רמיזא באורייתא – ובתושבע"פ בכלל משא"כ בשו"ע (ראה אגה"ק . . .)

כלומר, שנפעל חידוש בכללות שנתחדש הענין דעשרה מאמרות שבהם נברא העולם, וחידוש זה נפעל, הוא ע"י ההמשכה מבחי' החכמה שלמעלה, ויתרה מזו: המשכת הרצון והתענוג וכו', ~~דכמו שכתב~~ **(ומעין הענין שמבארו אדמו"ר האמצעי בדרושי ר"ה שבסידור, שחידוש הבריאה נפעל נעשה ע"י המשכה וגילוי מפנימיות הרצון ופנימיות התענוג כו', עד להמשכה מעצמות ומהות) – אעפ"כ מובן בפשטות שבמשך כל השנה פולה לא מאירים ענינים אלו .. שזהו גילוי נעלה וביותר מהעשרה מאמרות, ולמעלה מכל העשר ספירות, ועד שבחי' זו (רצון) נקראת בשם "כתר"**

ובלשון הפתח **הידוע** "פועל ישועות בקרב בארץ",

(* אגה"ק . . .)

ועי' באים לקיום היעוד שבו מסיים הרמב"ם את **וחותם** הלכות תעניות - "כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר כה אמר ה' צבאות צום הרביעי = גו' יהי לבית יהודה

ה. ביאור הענין הנעלה **המיוחד** לשבעה עשר בתמוז :

"חמשה דברים אירעו את סימן בעיגול וכתב ? אבותינו בשבעה עשר בתמוז כו".
מכאן שבחי' כי הרצון ..

וענין זה קשורה גם עם י"ב תמוז **(דשנה זו)** - יום הגאולה ויום ההולדת להחליף את הסדר, שהי' כתוב "יום ההולדת ויום הגאולה" של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, **מכאן כי שפרקי התהלים** (בספרו של דוד מלכא משיחא, "נעים זמירות ישראל") הקשורים עם ליום ההולדת ד"ב תמוז בשנה זו, הם – הפרקים ק"ג וק"ד **השייכים זל"ז וקשורים יחד ע"י שבשניהם יחד**, ~~דכמו שכתב~~ נאמר "ברכי נפשי את ה'" – חמשה פעמים, כמודגש בחז"ל"

(* ברכות . . שוח"ט . . וראה אוה"ת להצ"צ לתהלים שם

והנה, בין חמשת ~~הענינים~~ **הדברים** שאירעו בשבעה עשר בתמוז, ישנו ענין דבר כללי הקשור גם עם שאר התעניות

כידוע השקו"ט בדברי הבבלי והירושלמי בענין זה (ראה ~~הנפסח~~ **תענית . . ובירוש'** . . ובנ"כ – ונסמן . . בלקו"ש חח"י ע' 308 הע' 9)

חורבן ביהמ"ק בתשעה באב*)

(* וגם סיבת צום גדלי' אלא שהייתה [לאחרי החורבן] (ראה ירמ' . . .)

"ירושלים" – מורה על שלמות העבודה בעניני התורה ומצוותי**), כי "ירושלים" היא "ע"ש יראה ועל שם שלם", היינו, ~~שלמות~~ **היראה בשלימותה**.

(* וכמש"נ ויצונו (להעתיק – עד) ליראה [...]

והנה, כדי שעבודת האדם בעניני התורה ומצוותי' תהי' כדבעי (ובשלימות)

למרות שע"פ תורה הרי זה דבר המותר ומותר גם לך בפרט – אעפ"כ, צריך להיות מה"ת הענין ד"קדש עצמך כו"*) (כפי שמבאר אדמו"ר הצ"צ את קשר הענינים ד"קדש עצמך כו"*) עם הענין ד"עשו סייג לתורה" – כמובא בספר הליקוטים בערכים השייכים לזה**).

(*) ראה תניא . . שזהו מה"ת. וראה ס' האוצר (לר"י ענגעל) . . כמה סייגים מה"ת

(*) ראה . .

שהב' ועד שבזה הי' תלוי קיומה של ירושלים כולה – [הי' כתוב "שלימות היראה", ושינה שיהי' כתוב:] יראה בשלימות וביהמ"ק.

בנוגע לחורבן בית שני*)

(*) שהוא עיקר לגבי חורבן הא' כמובן ממחז"ל למ"ד דבחורבן הא' הובקעה העיר בט' בתמוז – בתר חורבן הב' אזלינן וקבעינן בי"ז בתמוז ().

שישנם יהודים בני"י, ר"ל, שהתנהגו באופן ד"ידכם דמים מלאו"

וכמו כן פגעו בזקנו ופאותיו של יהודי – הקשר עם השייך ל"צלם אלקים" שבוי" (ע"י שנמשכות ומתגלות למטה בזקנו ופאותיו של יהודי . .

הנה ÷ בזה ישנה הוראה מפורשת בפרשתנו . .

. . שבין מנהיגי ישראל היו פ"פ כאלה שדעתם לא היתה נוחה מהנהגתו של פינחס . .

. . לדבר אודות הנהגה באופן ד"שלח ידיו בשלומי חלל בריתו" - . .

ה. והנה, בננום לאומן החוכמה - כותב אדמו"ר חוקן בשו"ע אג"ח סקניו
 ס"ת ודאא גס חל אונא ונגיבת דעט ס"ס שלכתחילה נרין לחוכיתו "כינו לבין
 עצמו... נגזרת ובלשון רכב כ"י", אבל "אם לא חור ב", צויל לחוכיתו ברביש",
 "מכלמין אותו ברבים כ"י".

ובגידון דידן: אפילו אם חיתת כאן חוכמה ביו לבין עצמו, חרי מכיון
 שהוכחה זו לא פלגה מאומה, וחז"א - שלאחרי הפעולה הראשונה חיתת פעולה
 נוספת לאומן גרוע יותר, ובשני המקרים חדש בעצמי הפעולה שזוהי רק התחלה,
 וחס מתוכננים להמשיך בדרכם, מכיון שאינם מסתפקים בדם יהודי ששפכו לארץ
 במים עד עתה... כלומר, לא זו בלבד ש"לא חור ב", אלא אדרבה: הוא מתכוון
 להמשיך בדרכו, "אכלתי ואוכל עוד" - חרי בודאי שישנו חיוב "לחוכיתו
 ברביש":

וטקף לוח: בשו"ע שם במאר שכל זה אמר בננום לעבירה שבסתר, "אכל אם
 עבר עבירה בגלוי, ויכחשו מיד, שלא יתחיל שם שמים".

ובגידון דידן: מעשים חטלי מעש ברביש, ואפילו אם לא חיו עשרה משראלי
 בשעת מעשה - חרי ע"פ השטותה מפי עדים כשרים ואמנים, ידוע שעושי המעשה
 התפתרו ברביש, במקום ציבורי - במקום, שהם אלו שעשו מעשה זה,

[ענין זה הוא ע"ד ובדוגמת "סובל ושרי בידו"... ויתירה מזו: לא רק ענין
 הקשר עם איסור לאו "ישר" (כ"י), אלא ענין חמור יותר - "דיכנס דמים
 מלאו"... רחמנא ליצלן,

ואיכ"ר התפתר בזה בעל אשיפת יסודית, במעמד כ"יכ משראלי, **התפתחות**
 של אלו שיש בידם למחות!...

כלומר, לא זו בלבד שאינם מתעוררים על ואינם מתביישים בזה, אלא
 אדרבה: הם **מתעוררים** בזה, ומכריזים ברביש שימשיכו להתעורר כן גם מעתה:
 ומכיון שכל - חרי בודאא שישנו חיוב ע"פ תורה לחוכיתם ברביש חייב ומיד,
 כדי שלא יתחיל שם שמים

ובפרט שיש בידם למחות ידועים מי חס אלו שעשו זאת במהל -
 דיכנס דמים מלאו, מי חס אלו ששדדו אותם לעשות זאת, וכי"ב: - כאמור
 לכל של כל מיני הדברים ידועים ומפורסמים, שהרי הם עצמם התפתרו ברביש על
 מעשיהם:

וטקף לוח: בננום **אין** המחאה - לא נעם אם ידועים את שמותיהם אם
 לא, מכיון שמדובר אודות עצם המחאה על התנהגות באופן ד"יכנס דמים מלאו,
 שכל שהיו מעורבים במעשה - בודאי ידעו שהאלים מכונים הדברים:

ומכיון, שכל זה אינו בבחינת "אין עוקץ על העבר" - מכיון שמדובר אודות
 ענין מסאק ולחאב, **שרי ע"פ התורה** ישנו חיוב על כל אחד ואחד למחות ולתקוע:

את המעשים הבמל"ד ברביש **שעשו** בעבר, וכמדומה בהוראה הכללית מדבר
 ובמאר אודות חורבן ביתה"ק הראשון (שהתחלתו בשבועה עשר בתמוז) - "ימנעו
 שלא מיהו זה בזה", **שעשו** באופן ד"כבשו מיתם בקרקע", שבזה מדומה עד יותר

הנדרש למחות בכל התקוע, כך שחלל יראו שזוהי מחאה אמיתית, מחאה שעשויה
 עם כל חורבן והתענוג שלו - מכיון שמדובר אודות קיום מצות עשה מן התורה:

וכל זה בננום למעשים שעשו בעבר, ומכריז - למנות את השתנותם של
 מעשים כ"יכ, ובלשון הידוע: לא תקום מעמיים צרה: - מטפס מה שבד ארץ
 מעמיים... ומסאק ולחאב - לא חיו בגבול ישראל (אפילו **האל** ש"בשם ישראל

מעשים כ"יכ, ובלשון הידוע: לא תקום מעמיים צרה: - מטפס מה שכבר ארץ
 מעמיים... ומסאק ולחאב - לא חיו בגבול ישראל (אפילו **האל** ש"בשם ישראל
 יכונח", באופן של כינוי בלבד) מעשים כאלו, רחמנא ליצלן, או אפילו דוגמתם
 בלבד.

ע. וזוהי גם סיבת החכמה לדבר עכשיו ברביש אודות ענין זה, אף שנמצאים
 ב"ענין רצון", שאו יש להשתדל לדבר רק בטובתן של ישראל - מכיון ש"ע"פ התורה
 ישנו הציווי ד"חוכה תוכיח", ובפרט בגד"ד, שישנו ציווי ע"פ שו"ע למחות ברביש
 (כ"יכ), הן המחאה על עצם המעשה ד"יכנס דמים מלאו", והן המחאה על זה
 ש"כבשו מיתם בקרקע" - הן אלו שהי בידם למחות ולא מיהו בעבר, והן אלו
 שיש בידם למחות שנה ואינם מוחים.

ואלו שאינם מוחים - אין חפירות בזה שאינם מקיימים את דבר אלא
 חפירות הוא - שאינם מקיימים את מ"ד השרי, אשר בודאי ידועים גם הם
 אודות מ"ד השרי, אלא כפי הנראה קיבלו הם ידיעות בלתי נכונות, או שלא
 מאפשרים להם להביע את דעתם, ע"י איומים וחפירות, וכי"ב:

והראי' – שלאחרי הפעולה הראשונה היתה פעולה נוספת **ויתרה מזה** – באופן גרוע יותר . .

(ענין זה הוא ע"ד ובדוגמת "טובל ושרץ בידו"!!... ויתרה מזו: לא רק ענין הקשור עם איסור לאו ("שרץ בידו"), אלא ענין חמור ביותר*) – "ידיכם דמים מלאו"!!...
רחמנא ליצלן)

(* **מהשלשה שרק עליהם (מכל תרי"ג) שרק יהרג ואל יעבור ()**

ואח"כ התפארו בזה בעת אסיפה ציבורית, במעמד כו"כ מישראל, ~~ובדעתם~~
ובנוכחותם של אלו שיש בידם למחות!!..

.. אלא אדרבא הם גם מתפארים בזה,

.. כדי שלא יתחלל שם שמים **רגע נוסף!!**

ונוסף לזה: בנוגע ~~לענין~~ **לחיוב** המחאה –

.. **(ובפרט שאלו שהיו מעורבים בפרשה – בודאי ידעו שאליהם מכוונים הדברים!)**

.. מכיון שמדובר אודות ענין **שגם** שמכאן ולהבא, **שוהרי ע"פ התורה** . .

.. "מפני שלא מיחו זה בזה", **הנהגה ומוסיף** באופן ד"כבשו **פניהם** בקרקע",..

.. ומכאן ולהבא – לא יהיו בגבול ישראל [אפילו **אצל בין** פאלו ש"בשם ישראל **יכונה**", באופן של **כינוי** בלבד] . .

.. - אין הפירוש בזה שאינם מקיימים את **דברי פ' או דברי פ'**, אלא הפירוש הוא..

ועוד חילוק עיקרי בזה – שחם משתמשים בכלי התקשורת החילוניים עבור ענינים בלתי רצויים, דברי שקר וכזיב...]

למרות שגלוי וידוע לכל – גם לטרכי העיתונים החילוניים – שזוהו דבר שקר, מכיון שאינני משוחח באמצעות הטלפון, ואיכ, חרי לא זו בלבד שזוהי "פולטנה עצידיה לבדי" כמלך חקרו, אלא עוד זאת, זהו שקר גלוי בתור, ואנפ"כ, לא מתבייש אותו "רב" לומר שקר כזה, בחשבו לעצמו שכדאי הוא תבלבל שיגרוס עיי דבריו אפילו לפי טעם בלבד!...

ולכן, פוסדאי לחביע את מתאני בגלוי וכריבים – כדי למנוע אפשרות של סילוף ושקר כזו.

וכאמור לעיל – חובת המחאה מוטלת על כל מי שיש בידו למחות, היכן החתנה דייכשו מוחם בקרקע, שזו היתה חסיבת החרבנה של ירושלים!

י. ועוד ענין בזה – החמור ~~החמור~~:

לא זו בלבד שישנם כאלו שבידם למחות ואינם מוחים, אלא עוד זאת – יש ביניהם כאלו שמתרצצים ומתפשים את כל הדרכים האפשריות לחבטת שאלו שבידם את המעשים הנ"ל – לא יתגלו!...

"רב" אחד – נתון לחם "עננה טובה" לברוח מעבר לגבול... – זוהי "עננה" שנתון לחם ח"פלמדי שלום, שאינו "מלמד להעיל" (), כי אם לחיפך מזה: "רב" שני – מציע "שוחד" לאלו שיהיו מוכנים להעלים ולא לגלות את זהותם של מבצעי המעשים הנ"ל, ויתירה מזו: להציג עדות שקר ברבים... ואם אינו מצליח לשטל זאת "בדרכי משפט", עיי "שוחד" כזו – ממליח הוא לחץ עיי איחוסים והפרדות... וכל זה – לפחות שיענם המושג של "איחוס" הוא חיפך התורה, והארכיב כאשר היאיחוסים משתנים ב"חומרת יד"..., כל אמוצי "כשר" אצלם לחשפת המטרה!...

לכמה פרטים בחומר הדבר:

א. תורגנו הקדושה אומרת ש"אם לא יגיד ומשא עונו", חיינו, שזה שידע את זהותם של אלו שבידם את המעשים הנ"ל – חייב הוא לגלות זאת, ו"אם לא יגיד" – אזי יומשא עונו", חיינו, שעי"ז משה הוא שוחף לטון זה, ובגדר"ד – עיון של שמירת דמים, "ידיכם דמים מלא"..., ואנפ"כ, מתנהג אותו "רב" חיפך התורה, שמתמך על חוק של "ערכאות" שיותר להעלים ולא לגלות דברים מסויימים כאשר ישנה אפשרות שישלל מזה!

ב. כאשר אלו שבידם את המעשים הנ"ל רואים שתמורת מתאם תקיפה מפי אלו שבידם למחות, מחפשים "ירבמים" אלו על מעשיהם, ומשתדלים עבורם שלא יתפשו אותם וכזו – חרי הסבה זו מנא מרחק עידוד התפיכה בכל מעשיהם, ועייזו מערדיים אותם "ירבמים" את המשך המעשים הנ"ל, רחמנא ליצל!

י. ועוד ענין בזה החמור שבעתגנפם כמה פעמים ככה :

"רב" שני – מציע שוחד – לאלו שיהיו מוכנים להעלים .

.. ואעפ"כ מתנהג אותו "רב" חיפך התורה, ויתרה מזה – מכריז שגמסתמך על חוק של "ערכאות" שיותר להעלים ..

את זהותם:

ונסף לזה: רבני קהילה הנ"ל חייבים לקרוא אליהם את אלו שיודעים ויכולים לגלות את זהותם של מבצעי המעשים הנ"ל [הם יכולים לקרוא אותם באיזה אופן שירצו – בחדר לפני מחדר, וכיו"ב], ולומר להם, שעי"פ התורה חייבים הם לגלות מה שהם יודעים, וי"אם לא יגיד ונשא עונו!"

ולדוגמא: האב ובנו שהיו נוכחים במאורע הראשון – יודעים הם ומכירים את אלו שביצע את המעשה בנוכחותם, וא"כ, מוטלת חובה על רבני קהילה הנ"ל לקרוא אליהם את האב ובנו, ולתודיע להם אודות חובתם ע"פ התורה לגלות מה שהם יודעים, כמפורש בתורה: "אם לא יגיד ונשא עונו".

ואין כל צורך בהשתדלות מיוחדת להכריחם לבוא כו' – כי כאשר ידעו שהזמנה זו שמומינים אותם לבוא לב"ד (אינה לשם העמדת פנים גרידא, אלא) היא הזמנה אמיתית, בודאי יבואו הם מעצמם:

[ובקשר לטענה שהגדת העדות יכולה לפגוע בפרנסתם – הנה יחודי המאמין ב' ובתורתו, בודאי מאמין גם במה שאומר בעצמו בכל יום ויום בברכת המזון, בברכה הראשונה, שתיקן משה רבינו: "חזן את העולם כולו בטובו בן בחדס וברחמים", היינו, שהפרנסה ניתנת ע"י הקב"ה, שהוא הזן ומפרנס היחיד, ללא סיוע של "פלוגי בני פלוגי" – באופן של "שיתוף" רחמנא ליצלן! – אלא שהקב"ה רוצה שיעשו "כלי" בדרך הטבע, כמ"ש "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה", אבל גם בשעת מעשה – כאשר עוסק בעשיית ה"כלי" בדרך הטבע, אין כאן אלא המשכת ברכתו של הקב"ה בלבד.

וכידוע המבואר בארוכה במאמר המפורסם של אדמו"ר מהר"ש ד"ה מי כמוה [א' מהמאמרים הידועים שהי' חוזר עליהם מזמן לזמן] – כללות הענין די"אין עוד מלבדו", היינו, שלמרות שבכל רגע ורגע מתהווה מציאות כל העולם ומלואו מאין ליש, באופן של מציאות ממש, ולא דמיון ואחיות עינים כו', הרי מציאותו האמיתית של העולם היא – "אמיתית המצאו", ובלשון הידוע (רמב"ם) רש הל' יסוה"ת: "כל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו".

ועי"ז – כאשר יחודי מתנת ע"פ ציווי השו"ע, הנה לא זו בלבד שלא יתכן שמעשה יביא לידי חסרון בהמשכת ברכתו של הקב"ה בענין הפרנסה, ואדרבה: כאשר הקב"ה יראה שיהודי זה אינו מתפעל מפני המלגות ואינו מתפעל מפני המאיימים כו' – יוסיף לו הקב"ה בהמשכת הברכה בנוגע לפרנסה, ובכל המצטרף לו.

ובודאי יודעים רבנים הנ"ל את מי צריכים לקרוא ולמי צריכים לפנות כו', וחראי – שמשלחם שלחם רץ אחרי אנשים אלו כדי לתת להם "שוחד" ולהכריחם שלא יגלו דבר, כנ"ל.

.. אלו שיודעים ויכולים לגלות את זהותם של מבצעי המעשים הנ"ל ..

.. בברכה הראשונה, שתיקן משה רבינו ..

.. אלא שהקב"ה רוצה רק [החליף הסדר ל: רק רוצה] שיעשו "כלי" בדרך הטבע, ..

.. שלא יתכן שמעשה יביא לידי חסרון ..

.. והראי' – שהמשלחם שהבא כח שלהם רץ אחרי אנשים אלו ..

כדי שפיתח דמו של יהודי, למרות שידועים הם את האחריות למעשים הנ"ל, בתכריוס דמים!"

משאיכ כאשר הם מסידים מעצמם את האחריות למעשים הנ"ל, בתכריוס שמעשים אלו לא נעשו ע"י אנשים חשייכים לחוג שלחם - הרי חנתנה זו היא חיפך הענין דקידוש השם (לשיטתם):

ידוע ומפורסם לכל [נשכ"פ] - אלאו חשייכים לחוג שלחם] שמעשים הנ"ל נעשו כדי לחנך על שיטת רבם. ולכן, כאשר מנסים להחשיש את הדברים ולחסיר מעצמם את האחריות למעשים הנ"ל, וסיבת ההחלטה היא מפני הפחד שהם עלולים להזנק מכך, פגיעה בכבוד, פגיעה בממון, או אפילו פגיעה בגוף - הרי ענין פשיטתם הם את שמו של רבם, שכדי לחנך על שיטתו ולקדש את שמו ברבים - נאזו מלכתחילה לעשות מעשים הנ"ל! וא"כ, הרי זה חיפך הענין דקידוש השם - כי בכך מראים הם בגלוי לעין כל שכאשר מגיע לענין של פגיעה בכבוד, וכיו"ב, אוי "שוכחים" הם אודות "דביקותם" בשיטתו ודרכו של רבם, ועד שמוכנים לומר דברי שקר ברבים!... כדי לחנך על שורם!

ולעומת זאת - ישנה הדרך תב' - כאשר יחליטו לחזור בתשובה, שאז יש להם חזמנות לקדש שם שמים ברבים, בפני כל העולם כולו:

לעדות באופן גלוי שאמנם הם אלו שעשו מעשה פלוגי ביום פלוגי כו' - אבל מעשה זה נעשה בחיותם במאמץ ומצב שייצרים אנשים,

[מסיד הרמב"ם נחל גירושין ספ"ב] שרצונו האמיתי של כל יהודי הוא - "לעשות את כל המצוות ולתעורר מן העבירות", אלא "יצרו הוא שקפוני",

ונעשו - התגלה אצלם רצונם האמיתי, ע"י שחרבנים שלחם דיבור עמחם בדברים חיוניים מן חלב [בשאי, דר למים מחדר, בדרכי נעם כו', אבל ביחד עם זה - בתקף המתאשים], ודברים אלו נכנסו ללבם ופעלו מעולתם - לללות את רצונם האמיתי, לחנתנה ע"י התורה עצונית, באופן ד"טוב לשמים וטוב לבריות".

(10)

הם אינם מרוצים מהתפטרות ואיננים, שוב אין להם "מקום התורפה" - נויים נכנסו כבר לטובי הקורה, והם מחפשים למצוא את "מקום התורפה" - שיתודי יתנהג באופן של חיפך קידוש שם שמים, רחמנא ליצלן, ולכן, חשוב ונוגע ביותר שהחנתנה בענין זה תהי' באופן שביא לידי קידוש שם שמים.

וע"פ האמור לעיל ש"לא ירח ממנו נדח", ובדאי שסוכים יחזרו בתשובה - הרי מוטב להם שלא ימתני, אלא יחזרו בתשובה בהקדם האפשרי, כך שעיי' יחי' גם ענין של קידוש השם!

ועשו זאת מתוך שמחה וטוב לבב - כמדובר כמ"פ שאם כל עניני התורה ומצוותי צריכים להעשות מתוך שמחה וטוב לבב, הרי שאכ"כ שכן הוא כאשר מדובר אודות מצות התשובה, שהיא מצוה נעלית ביותר - שהרי בכחה לתקן ולהשלים את כל עניני התורה ומצוותי.

יד. וחת, ע"י חנתנה באופן האמור לעיל - יבטלו ויעקרו לגמרי את כל הענינים הקשורים עם "שטת חנם",

כולל - אלו שמצילים זאת באופן ד"מתעבר על ריב לא לו", וכן אלו שמנסים לעורר "שטת חנם" בין חוגים אחרים, ע"י שמפסמים דבר שקר שענין זה נעשה ע"י חוג פלוגי, וכיו"ב - שאין כאן המקום להאריך בזה, כי אם מה שמוכרח לחזקו זה, מכיון שיעיד דים נאוי" לחמשיך בזה כו',

ועיי' מתבטלת הסיבה לכללות ענין הגלות - כאמור לעיל שחורבן בית שני חי ימני שחינתה בו שטת חנם".

ומכאן ולהבא תהי' החנתנה באופן של אהבת ישראל, וכמדודש בקביעות דשבת עשר בתמוז, ביום השלישי בשבוע, שענינו - "טוב לשמים וטוב לבריות", שזוהו כללות הענין דאהבת ישראל באופן דאהבת חנם (חיפך הענין דשטת חנם) - "טוב (אפילו) לבריות" (ראה תניא פל"ג).

ומכיון שמבטלים את סיבת הגלות [הן הענין דשטת חנם, והן מה שלא חוכיחו זה את זה] - אוי מתבטל כללות ענין הגלות, ותיכף ומיד זוכים ללאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח דקדקו.

ולחציר - שבשנה זו גם הקביעות דתשעה באב היא ביום השלישי שהוכפל בו

(11)

..בהכרזים שמעשים אלו לא **עשו ולא** נעשו ע"י אנשים השייכים לחוג שלהם..

ידוע ומפורסם לכל (ועכ"פ – לאלו השייכים לחוג שלהם) שמעשים הנ"ל נעשו כדי **להגן "להגן"** על שיטת רבם.

..שאז יש להם הזדמנות לקדש שם שמים ברבים, **בפני כל העולם כולו**:

..לגלות את רצונם האמיתי, להתנהג ע"פ התורה **ומצוותי**,..

..ולכן, חשוב ונוגע ביותר שההנהגה בענין זה תהי' באופן **שישתביא** לידי קידוש שם שמים.

..אלא יחזרו בתשובה בהקדם האפשרי, כך שעיי"ז יהי' גם ענין של קידוש השם **קודם!**

.. וכמודגש בקביעות **דשנה זו** דשבעה עשר בתמוז – ביום השלישי בשבוע..

ומכיון שמבטלים את **סיבת** הגלות [הן הענין דשנאת חנם, **וצה והן** מה שלא הוכיחו זה את זה]..

ומכאן ולחבא תחי' החתונה באופן של אחבת ישראל, וכמודגש בקביעות
 דשבעה עשר בתמוז ביום השלישי בשבוע, שענינו – "טוב לשמים וטוב לבריות",
 שזה כללות הענין דאחבת ישראל באופן דאחבת חנם (היפך הענין דשנאת חנם) –
 "טוב טמילה לבית" (ראח תניא פליג).

ומכיון שמבטלים את סיבת הגלות [הן הענין דשנאת חנם, והן מה שלא
 הוכיחו זה את זה] – אזי מבטל כללות ענין הגלות, ותיכף ומיד זוכים לגאולה
 האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

ולענין – שבשנה זו גם חקביעות דשבעה באב היא ביום השלישי שהוכפל בו
 כי טוב, אלא שמקוים שעד אז יבוא כבר משיח צדקנו, ואז יהי' תשעה באב יו"ט
 חבי גדול.

ובפרט ע"פ הידוע שקביעות הלוחות היא באופן שי"ז תמוז וט' באב חלים
 באותו יום בשבוע שבו חלים א' דרח הפסח – היינו, שעד לפני בוא י"ז בתמוז וט'
 באב, ישנה כבר חתימת כח דיצי"ם (בחדג הפסח) לכללות ענין הגאולה, מכיון
 שהקבי"ה מקדים רפואה למכה.

וכאמור – שענין זוכים לביאת משיח צדקנו, ולפניו – ביאת אליהו הנביא,
 "מבשר טוב",
 וזהו הקשר למרשת השבוע, פי' מנחם – מכיון שי' מנחם זה אליהו, כידוע כל
 חרומים שדבר, כולל – "מינחם" (נעם יו"ד) בימטריא "ינחם" (נענינו של יצחק
 קשור עם הגאולה העתידה כו'), כפי שמבאר אאמ"ר בחזקתיו על חזקת (לקוטי
 לוי"צ מרשתנו ע' תכט), ובכ"מ.

וכאמור לעיל – ענינו של מנחם הוא: "הענין נותן לו את ברייתו שלום", היינו,
 שכתוצאה מחזקתו ד"בקטנו את קטאתי" (קטאתו של הקב"ה) נותן לו הקב"ה את
 עין השלום, ועל כן כך – שהוא מוסר את נפשו ללמד זכות על בניו, וממתין
 בכליון עינים שישלחו אותו למסר על הגאולה העתידה ע"י משיח צדקנו.

והנהגה בקביעות דשנה זו דשבעה עשר בתמוז – ביום השלישי בשבוע..

ומכיון שמבטלים את סיבת הגלות [הן הענין דשנאת חנם, והן מה שלא
 הוכיחו זה את זה]..

ובפרט ע"פ הידוע שקביעות הלוחות היא – היא ..

(*) משא"כ בזמן שמקדשין ע"פ הראי'.

.. ישנה כבר הנתינת כח דיצי"ם (בחדג הפסח) שהוא גם – לכללות ענין הגאולה (*),
 מכיון שהקב"ה מקדים רפואה למכה.

(*) ובפרט להגאולה מגלותנו זו ונפשינו עלי' נאמר כימי צאתך מארמ"צ
 אראנו נפלאות (.)

.. שכתוצאה מהענין ד"בקטנו את קטאתי" (קטאתו של הקב"ה) נותן לו הקב"ה
 את עין השלום, ועד כדי כך – שהוא (פינחס זה אלי') מוסר את נפשו ללמד
 זכות על בניו, ..

והנהגה בקביעות דשנה זו דשבעה עשר בתמוז – ביום השלישי בשבוע..

ומכיון שמבטלים את סיבת הגלות [הן הענין דשנאת חנם, והן מה שלא הוכיחו זה את זה]..

ובפרט ע"פ הידוע שקביעות הלוחות היא – היא ..

(*) משא"כ בזמן שמקדשין ע"פ הראי'.

.. ישנה כבר הנתינת כח דיצי"ם (בחדג הפסח) שהוא גם – לכללות ענין הגאולה (*), מכיון שהקב"ה מקדים רפואה למכה.

(*) ובפרט להגאולה מגלותנו זו ונפשינו עלי' נאמר כימי צאתך מארמ"צ אראנו נפלאות (.)

.. שכתוצאה מהענין ד"בקטנו את קטאתי" (קטאתו של הקב"ה) נותן לו הקב"ה את עין השלום, ועד כדי כך – שהוא (פינחס זה אלי') מוסר את נפשו ללמד זכות על בניו, ..

והנהגה בקביעות דשנה זו דשבעה עשר בתמוז – ביום השלישי בשבוע..

ומכיון שמבטלים את סיבת הגלות [הן הענין דשנאת חנם, והן מה שלא הוכיחו זה את זה]..

ובפרט ע"פ הידוע שקביעות הלוחות היא – היא ..

(*) משא"כ בזמן שמקדשין ע"פ הראי'.

.. ישנה כבר הנתינת כח דיצי"ם (בחדג הפסח) שהוא גם – לכללות ענין הגאולה (*), מכיון שהקב"ה מקדים רפואה למכה.

(*) ובפרט להגאולה מגלותנו זו ונפשינו עלי' נאמר כימי צאתך מארמ"צ אראנו נפלאות (.)

.. שכתוצאה מהענין ד"בקטנו את קטאתי" (קטאתו של הקב"ה) נותן לו הקב"ה את עין השלום, ועד כדי כך – שהוא (פינחס זה אלי') מוסר את נפשו ללמד זכות על בניו, ..

שז. בהתאם למשי"ג בחסד דיוס התענית [שהתחלתה: "ידשו ח' בחמצא קראוהו בחיותו קרוב", שבה מודגש כללות הענין ד"ע רצון", שאו הקב"ה הוא "בחמצא" ו"בחיותו קרוב"] – "כח אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה", שזה הענין דלימוד התורה ("משפטי") וענין הצדקה, וכמנהג ישראל לחוסף ביום התענית בענין התורה – קראה בתורה, וכן קראה בנביאים (מפטיר), בברכה למי ולאחריי (תמורה על ענין של המשפח כו'), וכן לחוסף בענין הצדקה, ובכללות – חוספה בכל נ' הקוין שעליהם העולם עומד, תורה, עבודה (תפלה) ונמילות חסדים –

מובן, שגם "כנס" זה [שכללות ענינו הוא – אהבת ישראל באופן של אחדות ישראל, ובפרט שזוהי התכלית והמטרה של כל הדברים האמורים לעיל, כולל – הדברים שלכאורה בתירוצים חמה, ולא נאמרו אלא מפני החזרת, כניס צריך להסתיים בענין של צדקה.

ולכן, בסיום הדברים – אחלק שטרות של דולר עיי' ה"שקטסיים", אשר במשך כל השנה כולה [לא רק ב"עצ רצון"] עוסקים הם בהפצת היחידות, וחס יחלקו שטרות אלו בין כל הנאספים כאן, הן בעזרת אנשים והן בעזרת נשים, "בנערינו ובקנינו בבנינו ובננותינו", ובאופן המורה על אחדות – שטר א' לכל אחד ואחד, מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים, על מנת לתת (או חלופה) לצדקה.

ז. ויהי"ר שעי' החוספה בני הקוין דתורה עבודה (תפלה) ונמילות חסדים – ימלאו את עמידת וקיום העולם ("העולם עומד" ו"העולם קיים"), היינו, שעד לפני ביאת משיח צדקנו נפעל שלום בעולם כולו, החל מקיום היעוד "ונתתי שלום בארץ" – הן בארץ הקודש, והן בכל מקום שבו נמצאים בניי – "עיו קדוש", כולל – שלום בין ישראל לאוהיי, עיי"ז שבניי מראים באופן גלוי לעין כל – גם לאוהיי – שהם עומדים בתוקף המתאים, באופן של "נאון יעקב", בכל הטוב לעניני יחדות, תורה ומצוות,

כדברי בעל הגאולה דיי"ג תמוז (אשר יום זה שייך לימים שבין יום חולדתו ליום הכנסו בבריתו של אברהם אבינו) "היחידים אנו להחיד צדק לעין כל, שכל מה שנוגע לתנו, לתורת ישראל ומצוותיו ומנהגיו, אין מישור שיכפה עלינו דעתו כו'".

[כולל גם – הנהגה באופן של קידוש חשם בענין האמור לעיל מסיים, עיי"ז שמראים לאוהיי שמלות החוק המקובל אצל אוהיי, מתנהגים בניי עיי"ז חוראת התורה "אם לא יגיד ונשא עונו", ומכריזים בגלוי שחזורים בתשובה, "ימדה ועזב ירוחם", כ"ל בארוכה],

וכאשר אוהיי רואים שבניי עומדים בתוקף חסותאם – "נאון יעקב" – על כל עניני התורה ומצוות, הנה גם בימי הגלות האחרונים, בחושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא, נפעל כבר הענין ד"מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך" – מעין ובדומת המעמד ומצב דלעתיד לבוא, כפסייד אדהיי בשוי"ע (אוי"ח סו"י"ס ר"ט) "יש לטעם התבשילים (של שבת) בערב שבת, וטוב לטעם פחל הבשיל ותבשיל", היינו, שבסמיכות לנאולה העתידה (ערב שבת) טועמים כבר מכל הענינים שיחיו בנאולה העתידה, ובענינו – "היו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך".

ועד כדי כך – שאוהיי מסייעים לבניי לעשות את כל התלוי בהם לפתח ולדור את ביאת משיח צדקנו – היום, כפי שמבטשים בתפלה: "כי לישועתך קוין כל חיים", ונאכריב ב"עצ רצון", ויקוים היעוד "ותביאו את כל אחיכם מכל תנויים מנחה לחי... כאשר יביאו בני ישראל את מנחתה בכלי טהור בית ה'" – בבית"ק חשלישי, "מקדש אדני כוננו דידך".

ובקרב ממש זוכים לקיום היעוד המובא בסיום וחותם חל' תעניתו לחרמב"ם [שעליו אמר: "ממשה עד משה לא קם כמשה"]. "כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר כח אמר ה' צבאות צום הרבעי... יהי לבית יחודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אחבבי", ובנוסף "היסלחות" דיי"ז תמוז: "הפך לנו לששון ולשמחה".

וכל זה – בשעתא חדא וברגעא חדא, וכפסייד הרמב"ם: "מיד חן נגאלין". [כ"כ אדמו"ר שליט"א נתן שטרות של דולר ל"טנקיסטים" שיחיו, כדי לחלקם בין הנאספים – על מנת לתת לצדקה].

..וכן לחוסף בענין בתפלה (ענינו וכו') ובענין הצדקה,

כדברי בעל הגאולה דיי"ג תמוז (אשר יום זה שייך לימים שבין יום תולדתו ליום הכנסו בבריתו של אברהם אבינו) ושם בשם אביו כ"ק אדני"ע ..

יחידים
אנו
להחיד
צדק
לעין
כל

וזכרנו
ב"ק
אדני"ע

החברות
הממשליות

לשכת המחקר - יפו, א. ש.

הוא ראש מחלקת המחקר - יפו, א. ש.

בשם ביגליי וזרובי, נ. ש. וי. וזרובי נ. ש. ש. ש.

אצל כמה יש ס' זה !!?

...מכיון שאינם מסתפקים בדם יהודי ששפכו לארץ כמים עד עתה!...

..ולהעיר מפתחי תשובה שם סק"א. ויש להאריך בכ"ז.

בייזא און שידוך – חורג נעמס מחדל, וכיילב, ודער חתם, שלעס הערד
חייבים הם לגלות מה שהם יודעים, וי"אם לא יגיד ונשא שונוי:

ולדונא: האב ובנו שהיו נכחים במאורע הראשון – יודעים הם ומכירים
את אלו שביצע את המעשה בליל חתונה, וא"כ, מוטלת חובה על רבני קהילה חז"ל
לקרוא אליהם את האב ובנו, ולחזר על חתונה חתונה ע"פ חתונה לגלות מה
שהם יודעים, כמפורש בתורה: "ואם לא יגיד ונשא שונוי".

ואין כל צורך בהשתדלות מיוחדת להכריח לבוא כ"י – כי כאשר ידעו
שחומתם זו שמוסמנים אותם לבוא לביד לא יאונה לשם העמדת פנים גרידא, אלא חיה
חומתם אפיקית, בדאי יבואו הם מעצמם:

והקשר לטענת שהגדת חתונה יכולה למנוע בפרנסתם – חנה יחזירי המאמין
ב"י ובתורתו, בדאי מאמין גם במה שאומר בעצמו בכל יום ויום בברכת המזון,
בברכת הראשונה, שתיקן משה רבינו²⁹: "חזן את העולם כולו בשבט בן חסד
וברחמים", חיינו, שהפרנסה ניתנת ע"י הקב"ה, שהוא חזן והפרנסה היחידה, ולא
סיוע של "מלנו בן מלנו" – באופן של "שינוי" רחמנא ליצון – אלא שהקב"ה
רק רוצה שיעשו "כלי" בדרך הטבע, כמ"ש "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה"³⁰,
אבל גם בשעת מעשה – כאשר עוסק בעשיית חיל"ל בדרך הטבע, אין כאן אלא
המשכת ברכתו של הקב"ה בלבד.

וכידוע המבואר בארוכה במאמר המפורסם של אדמו"ר מו"ר ד"ח מי
כמוכח³¹ [א] המאמרים הידועים שה' חזר עליהם מזה למ"ה – כללות הענין
דיאן עד מלבדו³², חיינו, שלמרות שבכל רגע ורגע מתרחשת מציאות כל העולם
ומלאו מאין ליש, באופן של מציאות ממש, ולא דמיון ואהיות עינים כ"י, ח"י
מציאותו האמתית של העולם היא – "אמתית המצאה", ובשני חלקים: "אמת
המציאות משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאפיקת המציאות".

וענין – כאשר יחזירי מתנגד ע"פ ציווי הש"י, חנה לא זו בלבד שלא יתכן
שמעשה זה יביא לידי חסרון בהמשכת ברכתו של הקב"ה בענין הפרנסה, אלא
אדרבה: כאשר הקב"ה רואה שיתחיל זה אינו מתמלך מפני המלכיות ואינו מתמלך
מפני המאמרים כ"י – וישיף לו הקב"ה בהמשכת הברכה בטוב לפרנסה, ובכל
המסגרת לו.

ובדאי יודעים רבנים חז"ל את מי צריכים לקרוא ולמי צריכים לפנות כ"י,
והראי – שהבאתם שלחם ר"י אחרי אנשים אלו כדי לטעם חתם "יחזירי"
ולחבריהם שלא יגלו דבר, כ"י.

י"ב. ולאלו שביצע את המעשה חז"ל נתן אלו שעשו זאת בידים ממש, חזן
אלו שסייעו בזה, ע"י נתינת המכונות, וכי"כ – אליהם מופנים הדברים דלקמן:
מכיון ש"אמת מארץ תצמח"³³ – חרי בדאי ששוכים תתגלה וחתם כ"י,
אלא שניתנת להם הברירה לחזות על מעשיהם ולחזור בתשובה, ואז – "מורה
ועובד ירושם"³⁴, "ישב ורמא ליה"³⁵ שחרי הקב"ה "טותן יד כ"י"³⁶ – גם אלו
שהתנגדו בעבר באופן בלתי-רצוני, כאשר חוזרים בתשובה, חנה שפועל אצלם
העילוי ד"בעלי תשובה", שהם בדוגמא מלילית יותר מאשר צדיקים, כמאמר³⁷
"מסקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין", ויתירה מזו: "אין
צדיקים גמורים יכולין לעמוד ביה"³⁸.

והרי הבטיחה תורה ש"לא ירח ממנו נדח"³⁹, וא"כ, בדאי שיתחור בתשובה!
ואף שענין זה יכול להיות "בלגלול זה או בלגלול אחר"⁴⁰ – חרי מכיון שנמצאים
אנו ביעקבתא דמשיחא, חרי בחכרה שיתחור בתשובה "בלגלול זה"...

וכל זה – בנוגע לתיקון השייך אליהם בעצמם, אבל כאשר מדובר ביחס אלו
ששמשו אודות מאורעות חז"ל (ושבדויד התפרסמו הדברים בכל העולם כולו, חן
אצל בניי, חן ולחבדיל אצל אחרים – חרי לא מספיק מה שהם יעשו תשובה,
אלא מוטלת עליהם חובה לפרש בדפים שהם מתחייבים על מעשיהם וחזוניהם

..יודעים הם ומכירים את אלו שביצעו את המעשה בנכחותם...

.. במה שאומר בעצמו בכל יום ויום* בברכת המזון,...

(* ראה שו"ע אדה"ז? חאו"ח רסמ"ו).

.. אבל כאשר מדובר ביחס לאלו שעשו או ששמעו אודות מאורעות חז"ל...

חנש, עד שידע באיזה דרך מליכין אותו כו'.

וכל זה נעל תיכף ומיד, וכלשון חרמב"ם¹⁰⁵: "מיד חן גאלין", באופן ד"אחינח" - מכיון שמדובר אודות השלימות המשולשת שהיא בדוגמת ה"ברכה המשולשת", ברכת כהנים¹⁰⁶, שענינה - המשכה באופן ד"עדת מרתה ירוך דברו"¹⁰⁷, באופן של "שקדים", "שוקד אני על דברי לעשותו"¹⁰⁸ - שקדים טובים¹⁰⁹.

וכאמור - "מיד חן גאלין", באופן ד"אחינח"¹¹⁰, "וארו עם עניי שמיא"¹¹¹, ובפשטות - שתיכף ומיד באים כל בניי לארץ הקודש, "ארץ אשר גוי תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹¹², ושם גופא - לירושלים עיר הקודש, ושם גופא - לביח"מ שלשלי, "מקדש אדניי כוננו ידיך"¹¹³.

וכל זה - מתוך שמחה וטוב לבב, ביחד עם "בריות גופא ונמורה מעליא", ומתוך אהבת ישראל אמיתית - באופן של אחדות ישראל, שעניי זוכים לנאולה האמיתית וחשלימה בקרוב ממש, ויתירה מזה: בשעתא חדא וברגעא חדא.

* * *

סו. בהתאם למש"נ בחפסרת דיוס התענית [שתחתלחה: "דרשו ח' בחמצאון קראתו בחיותו קרוב"¹¹⁴, שבו מודגש כללות הענין ד"עדת רצון", שאו חקביה הוא "בחמצאון" ו"בחיותו קרוב"] - "כח אמר ח' שמרו משפט ועשו צדקה"¹¹⁵, שזוהו הענין דלימוד התורה ("משפט"¹¹⁷) וענין הצדקה,

זכמנא ישראל לחוסיף ביום התענית בענין התורה - קריאה בתורה, וכן קריאה בנביאים (מפסיר), בברכה לפני ולאחרי (חמורה על ענין של המשכה כו'), וכן לחוסיף בענין התפלה (ענו וכו'), ובענין הצדקה, ובכללות - חוספה בכל ג' חקוין שעליהם העולם עומד, תורה, עבודה (תפלה) וגמילות חסדים¹¹⁸ -

מובן, שגם "כנס" זה [שכללות ענינו הוא - אהבת ישראל באופן של אחדות ישראל, ובפרט שזוהי התכלית וחמסרתה של כל הדברים האמורים לעיל, כולל - הדברים שלכאורה בלתי-רצויים חמה, ולא נאמרו אלא מפני החקירה, כנ"ל] צריך לחסתיים בענין של צדקה.

ולכן, בסיום הדברים - אחלק שטרות של דולר עיי' ה"שקיסטיים", אשר במשך כל השנה כולה [לא רק ב"עדת רצון"] עוסקים הם בחפצת חייהדות, והם יחלקו שטרות אלו בין כל הנאספים באו, חן בעזרת אנשים וחן בעזרת נשים, "בנערינו ובקניינו בנינו ובנכדתינו, ובאופן המורה על אחדות - שטר אי לכל אחד ואחת, מתחיל שבדולים עד לקטן שבקטנים, על מנת לתתו לאו, חילופה] לצדקה.

ז. וית"ר שעיי' החוספה בג' חקוין דתורה עבודה (תפלה) וגמילות חסדים - יפעלו את עמידת וקיום העולם [העולם עומד]¹¹⁹ ו"העולם קיים"¹²⁰, חיינו, שעוד לפני ביאת משיח צדקנו נעל שלום בעולם כולו, החל מקיום חינוך ונותני שלום בארץ¹²¹ - חן בארץ הקודש, וחן בכל מקום שבו נמצאים בניי - "גוי קדוש"¹²², כולל - שלום בין ישראל לאחיה, עיי' שבניי מראים באופן גלוי לעין כל - גם לאחיה - שלום עומדים בזקוקי המתאים, באופן של "גאון יעקב", בכל חנוגה לעניי יחדות, תורה ומצוות,

דברי בעל הנאולה ד"ח"ג תמוז¹²³. [אשר יום זה ייחיד לימים שבין יום חולדתו ליום חנוסו בבריתו של אברהם אבינו] בשם אביו כ"ק אדמו"ר מחורש"ב

הז"ח אביאיק

.. בהתאם להבטחה העולמית (הנצחית) שהבטיח הקב"ה..

.. מכיון שמדובר אודות השלימות המשולשת, שהיא בדוגמת ה"ברכה המשולשת".,

.. על מנת לתתו (או - חילופו) לצדקה.

כל עניני התורה ומצוותי, חנן גם בימי הגלות האחרונים, ברשע כמל ומכוסל דעקבא דמשיחא, נפל כבר חננין ד'מלכים¹²¹ אומנין ושרותיהם פניקוטידי¹²² – מנין וברונמת המעמד ומצב דלמשיח לבוא, כמשיח אדחי'ו בשו"ע¹²³ י"ש לטעום חננבשלים (של שבת מרוב שבת, וטוב לטעום מפל תבשיל וחבשילי, חיינו, שבסמיכות לגאולה העתידה מרוב שבת טועמים כבר מכל חנננים שיהיו בגאולה העתידה, ובנינו – "וחיו מלכים אומנין ושרותיהם פניקוטידי".

חד כדי כך – שאוה"ע מסיימים לבני' לשנות את כל החלוי בהם לפתח ולדור את ביאת משיח בדקטן – חיוס, מפי שמבקשים בתפלה: "יבי' לשונותך קונו כל חיוס", הטאכ"כ ביעת רגון, ויקיים חיוסד "ויחביאו את כל אחיהם מכל חנונים מנחם לה' .. כאשר יביאו בני ישראל את חמנחה בכלי טחור בית חיוס¹²⁴ – ביהמ"ק חשילי, "מקדש אדרי כונו ידדי".

ובקרוב ממש זוכים לקיום חיוסד חמנחא בסיוס וחיותם חל' חננות לחרגבים (שעליו אמר¹²⁵: "ממשה עד משה לא קם כמשה"). "כל חמנות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עד אלא שחם עתידים לחיות ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר כה אמר ה' צבאות צום הרביעי¹²⁶ ויח' לבית יהודה לששון ולשמחה ולמנוחים טובים ותאמת וחשולם אחב"י, ובנחם ח"סילוחות" דיו' תמוז¹²⁷ "חפ"י¹²⁸ לנו לששון ולשמחה".

וכל זה – בשעתא חדא וברענא חדא, וכמשיח חרמב"ם: "פיד חן נאלין". (כ"ק אדמו"ר שליט"א טען שטרות של דולר לייטנסיסטים" שיחיו, כדי לחלקם בין חנאפים – על מנת לתת לדקת).

(121) ישיע' סס, כב.

(122) רשע ובריוס יט, ר"א.

(123) אריח טו"ס זר.

(124) ישיע' סס, כ.

(125) חס' חרמב"ם לחרמב"ם שד"ר ז' א"י.

(126) י"ש לשון הכתוב ויח' סס, ז' חס' חרמב"ם אכלם לשון.

כדברי בעל הגאולה ד"י"ב-י"ג תמוז [אשר יום זה שייך לזמנא הוא מהימים שבין יום הולדתו ליום הכנסו בבריתו של אברהם אבינו]..

.. היינו, שבסמיכות לגאולה העתידה (-בערב שבת) ..

.. שנאמר כה אמר ה' צבאות צום הרביעי = גו' יהי' לבית יהודה לששון ולשמחה..

.. כדי לחלקם בין חנאפים ש"י – על מנת לתת לצדקה].

(128) ע"פ לשון הכתוב (ירמ"י לא, יב) והפכתי אבלם לששון. וראה אוה"ת לאיכה (ע') ע"פ זה.

פתח דבר

בזה הננו מוציאים לאור שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א שאמרה בשבעה עשר בתמוז – יהפך לשמחה – שנה זו, בבית הכנסת, לאחר תפלת מנחה.

מערכת "אוצר החסידים"

חתי' שנת תמוז תש"ח.

ברוקלין, נ.י.

עשק"מ מנ"א,

שיעורים בתניא מר' ישראל דזייקובסון

✱

תניא

תניא. לכאורה קשה מה שקורין הספר הזה בשם תניא, והרי המחבר עצמו נתן שמות אחרים לספר הזה "ספר של בינונים" ו"ליקוטי אמרים", ולא תניא. וגם קשה דבגמ' נדה מובא "דרש רב שמלאי", ואינו ברייתא אלא מימרא ולמה אמרו תניא. אך הנה, רואים שיש גדולי ישראל שכתבו ספרים ונתנו להם שמות, ולא נתקבלו בעולם, כהרמב"ם שנתן לספרו יד החזקה השם "משנה תורה" ולא נתקבל בעולם, רק נק' "רמב"ם" בלבד. וכן בס' השל"ה "שני לוחות הברית", וס' אלשיך עה"ת "תורת משה", שבפועל נקראו בעולם "של"ה" ו"אלשיך". אבל בס' אדונינו מורינו ורבינו הגדול אדמו"ר הזקן הוא להיפך, שלא קרא ספרו אלא בשם "ליקוטי אמרים", על שם שהוא רק מלוקט מפי ספרים וכו', ולפועל נקרא בעולם שמו "תניא", שהוא כמו "ברייתא". [ולהעיר שעד"ז הוא גם בספר הרה"מ ועוד ספרים חסידיים (שנקראו בשם שהוא רק "ליקוט"¹)].

ספר² התניא לא בא אלא לבאר עבודה פנימית. דהנה רואים בכ"מ שמדברים על חילוקי מדרגות של צדיקים ובנ"י, וכמו מ"ש בגמרא דמשה רע"ה ה' כפני חמה ויהושע כפני לבנה³, וכן אם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם

(1) לכאורה כ"ה הכונה. ואולי מתכוין גם שנקרא בשם גדול יותר לפועל, וכמו בספר הרה"מ "מגיד דבריו ליעקב".

(2) ראה בכל זה ביאור תניא לרש"ג בהקדמה (ע' 7 ואילך).

(3) בבא בתרא עה,א. [ולהעיר שהכותב כתב שמובא בזהר].

הראשונים כבני אדם אנו וכו'⁴, ואינו מובן, והלא היו רק דורות אחדים אחר כך, ובמה מחולקים כל כך. אלא הענין הוא, דהנה בעבודה בתורה ומצות בפועל ממש כולם שווים, ואדרבא חייב אדם לאמר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי⁵, ובזה לא שייך לדבר מדריגות כל כך, ובפרט בצדיקים, ובודאי שלא בריחוק הערך, והרי לכל או"א יש תרי"ג מצות ולא יותר, אך היינו רק במעשה (וכדיוק ל' חז"ל מתי יגיעו מעשי דייקא), אבל בעבודה פנימית, העבודה וואס איז העכער פון תורה ומצות בהתעוררות אהבה ויראה, ובירור וזיכוך המדות, הנה בזה אין כולם שווים ובזה אפשר להיות חילוקי מדרגות, וגם באופן דריחוק הערך. ועל ענין זה בא ספר התניא, לא רק על הקיום בפועל, אלא בענין העבודה הפנימית. שזהו מש"כ אם הראשונים וכו' ומ"ש בזהר במשה ויהושע שההבדל ביניהם בעבודה פנימית שאין עבודת משה כעבודת יהושע ואין עבודת הראשונים (הפנימית) בערך עבודת האחרונים.

(ענין זה נתבאר יותר לקמן).

פרק א'

תניא בספ"ג דנדה. הנה כנ"ל קשה, דבגמ' איתא שאינו ברייתא אלא מימרא. והביאור⁶ שתניא אותיות איתן, שזה מורה על עצם הנשמה, וע"י לימוד ה"תניא" מתגלה עצם הנשמה.

(4) שבת ק"ב, ב.

(5) תנא דבי אליהו רבה כה, א.

(6) ראה סה"ש תש"א ע' 142, ובכ"מ.

ובדרך⁷ הרמז פירש הרה"ח ר' הלל מפאריץ נ"ע דהרי כנסת ישראל בגלות נק' נדה⁸. והפירוש ב"תניא בספ"ג דנדה" שבסוף הגלות השלישי⁹ שהוא הגלות האחרון, יתגלה ה"תניא".

משביעין אותו תהי וכו'. הנה¹⁰ בלשון "משביעין" יש ג' פירושים, ובענינינו הכל ענין א': משביעין מל' שבועה, ול' שובע, ול' שבע ("זיבען"). דענין השבועה הוא שנשבע באמיתת הדבר, שהענין הוא כך וכך, באופן שלמעלה מן השכל. שנשבע שאפילו בזמן שאינו אווז בזה (ער וועט ניט האלטען דערביי, זיין שכל וועט ניט מסכים זיין) אעפ"כ יעשה כמו שהוא אומר עכשיו. ועד"ז בנשמה, דלכאורה אינו מובן מה הצורך בשבועה, והרי זה ענין עצמי שהנפש רוצה להיות מקושר בו יתברך, אלא הענין שמקשר הנפש עצמו בזה באופן שלמעלה מן השכל, שגם כשיש נסיון מצד הגוף שמכסה על הנפש יעמוד בזה. וזהו ע"י ההתקשרות בעצמותו ית', והרי אמיתת המצאו ית' הוא למעלה מן השכל). וזה עצמו הוא ענין השובע (די זעטיגקייט וואס ווען זעטיגט אן די נשמה) ש"משביעין" הנשמה. ומה זה השובע משבע (זיבען), היינו שהכחות מקיפים דעונג ורצון פועלים בהמדות חג"ת נה"י ומלכות שהם שבע, ענין שלמעלה מהשכל כנ"ל. [הזכיר שיש גם ז' מדריגות בכחות מקיפים, ולא ביאר.]

כל העולם כולו וכו'. הפי' כאן כל ה"עולם קטן", שכל העולם קטן הכולל שס"ה גידים כנגד שס"ה ל"ת ורמ"ח אברים - כנגד רמ"ח אברים דמלכא - רמ"ח מ"ע, הם כולם בעבודת הוי'. ואומרים לו שאף שבוה "צדיק אתה", שמקיים את כולם, אעפ"כ יהי' בעיניו כרשע.

(7) ראה גם רשימות על התניא.

(8) ראה איכה א, ח. ובכ"מ.

(9) ראה לקו"ת מטות פג, ג, וש"נ. וג' הגליות: גלות מצרים, בבל, ואדום.

(10) בהבא לקמן ראה בארוכה בתניא השלם ד"ה משביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע (השני), וש"נ.

יהי' עצב, ולא יוכל לעבוד וכו'. השאלה¹¹ כאן הוא דוקא מפני שמדובר כאן (כנ"ל) במי ששלם בקיום המצוות (צדיק). דהנה יש חילוק בין עצבות למרירות¹², במרירות זהו שמרגיש שחסר לו, ורוצה לתקן. וזה שייך דוקא במי שיש לו מה לתקן. אבל במי ששלם בקיום תומ"צ שאין לו מה לתקן, הנה אצלו שייך רק עצבות. והוא מצד טבע הנה"ב, שעצב בעצם, ואין העבודה בתו"מ משמח אותו, כי הרי הוא שלם בזה, ואעפ"כ הוא עצב. והעצה לזה הוא עבודה פנימית, שא"א לעבוד בזה בלי קדימת עשיית המצות בפו"מ (שהוא צדיק בדין), וע"ז בא ספר התניא לבאר ענין עבודה פנימית, היינו בענייני המידות. וכשיש עבודה פנימית הנה בזה אינו בשלימות, ויהי' הענין של מרירות.

בענין הנ"ל סיפר¹³ מהרה"צ הרה"ק ר' אהרן הק' זי"ע שאמר, שעצבות אינה עבירה ומקוה אינה מצוה, ולתוצאות העצבות אין כל עבירה יכולה להביא, ואין לך מצוה המביאה לזה מה שמקוה מביאה.

צדיק וטוב לו צדיק גמור וכו'. היינו שהגמרא נותן טעם לזה, שזה ש'טוב לו' (בגשמיות) היינו מפני שהוא במדרגת צדיק גמור.

ורוב זכויות מקרי צדיק הוא שם המושאל וכו'. היינו שמסביר שהתואר צדיק בנוגע לרוב זכויות, זהו רק לענין זכוי בדין אם לאלתר לחיים או ח"ו לא, אבל לא שם התואר צדיק. דהנה, שם התואר היינו מהות הדבר ועצמותו, ומי שרוב מעשיו הם מצוות והוא זכאי בדין, הנה אינו זכאי וצדיק בעצם, כי מזה שיש מיעוט עונות, היינו ששייך אצלו ליפול הרבה פעמים בעבירה, מפני שהיו לו נסיונות הרבה. ואם כן מצבו בעבודה תלוי במקום ובזמן, אבל הוא בעצמו באיזה מדרגה הוא, זהו מעלתו העצמית. ושיהיה צדיק כזה, על זה אמרו צדיקים יצר טוב שופטן, שזה דווקא מעלתו. והיינו כנ"ל במצבו ועבודתו הפנימית.

(11) בהבא לקמן ראה ביאור הר"י מקיידאן ע' ד ואילך.

(12) ראה תניא פל"א.

(13) ראה דברי אהרן (קרלין) בתחילתו.

ולכן ארז"ל במדרש ראה הקב"ה כו' וכמ"ש וצדיק יסוד עולם. היינו דרך אפשר לבאר מאמרי רז"ל אלו, בצדיק שהוא מעלה עצמית, כי אם המדובר בצדיק שיש לו רוב זכויות, מה זה מועיל מה שלאישי פרטי יש מצוות יותר מעבירות, ששתלן בכל דור להגן עליהם¹⁴, וכן לומר שצדיק יסוד עולם, למה זה יכריע הכף לכל האחרים במצותיו הפרטיים, אלא צריכים לאמר שזה מדרגה עצמית, שמצד מהותו ומדרגתו הנעלית, מגין עליהם.

גם שמע לפרש על צדיק יסוד עולם, דהלא הבנין הוא עיקר הדירה ולא היסוד, והיסוד הוא רק מה שהבנין עומד עליו. וזה מראה שהיסוד הוא ענין מעולה (העכער) משיבה ודירה. וזהו ג"כ הענין בצדיק שאין העולם - מל' העלם - עבורו, אלא שהוא מעולה והעכער פון וועלט, ה"יסוד" של העולם. ואם נאמר שצדיק הוא רק איש שזכויותיו מרובין מחובותיו, ה"ה נתפס ושייך לעולם, ער איז דאך אין וועלט, ולא יתכן לומר צדיק יסוד עולם.

ע"פ מש"כ הרח"ו ז"ל וכו'. בהתחלה הרח"ו הי' תלמידו של הרמ"ק, ואח"כ נהי' לתלמידו של האר"י ז"ל. ומה שכתוב בספרי הרח"ו (עץ חיים וכו') הם מה ששמע מפי קדשו של האר"י ז"ל.

נפש א' מצד הקליפה וס"א והיא המתלבשת בדם האדם להחיות הגוף. היינו כי אי אפשר לנפש האלקית, שהוא אלקות ממש, להחיות הגוף שהוא גשמי. ורק יכול להיות מנפש החיונית שהוא מקליפת נגה.

מארבע יסודות הרעים וכו'. היינו כי כל נברא ונברא כלול מד' היסודות אש רוח מים עפר (גם המים הגשמיים אין זה רק יסוד המים בלבד, אלא שכלול מארמ"ע), וגם בנבראים רוחניים (נפש החיונית).

הגאווה מיסוד האש. בהתמים קובץ ג' מובא ביאור מאדמו"ר הרש"ב נ"ע¹⁵, מדוע גאווה מיסוד האש ולא מיסוד הרוח.

מים וכו' תענוג וכו'. כי טבע המים להתפשט, וגם תענוג הוא ענין ההתפשטות (א ברייטקייט).

והוללות וליצנות וכו' מיסוד הרוח וכו'. ליצנות נעמט צו דעם לאגיקייט פון דעם מענטש, וענין ההוללות הוא קלות ('לייטקייט') ופתיחת הלב בלי טעם ודעת, שהו"ע מקיף דקליפה¹⁶.

עצבות מיסוד העפר. עצבות הוא ענין של כבדות ('שוועריקייט'), ואין יכול לפתוח לבו לעבודת השי"ת ('ער איז שווער אין אלץ'), והכל בכיוון אצלו, וואס עס מאכט אלעס אראפגעפאלען, און ניט אויף הייבען זיך לעבודה.

גם המדות טובות וכו' באות ממנה וכו'. היינו שזה שהטבע יש לישראל מידות טובות הוא, מכיון שאצל ישראל הנה"ב הוא מקליפת נוגה. דהנה, אלוקות זהו בנפש האלקית שהיא בטלה בתכלית לה', דקדושה היינו כל דבר וואס אין איהם ווערט דערהערט ביטול לאלוקות¹⁷. משא"כ קליפה אינה בטלה. אלא דקליפת נגה, הנה ל' נוגה פירושו שהוא ענין וואס עס שיינט אדורך ליכטיקייט, ניט אז דאס איז בטל צו ליכטיקייט בתכלית, אז נאר ליכטיקייט ווערט דערהערט, אלא שנרגש מציאותו אך מ"מ מאיר בו קצת אור. והפי' בטוב שנוגה היינו מה שיש אחד בטל ליש שני, היינו הענין דגמילות חסדים ורחמנות. וזהו החילוק, דקדושה היינו ענין הביטול להאין, ומה שאומרים טוב שבנגה, פירוש דהגם שאינו בטל בתכלית, אעפ"כ נרגש קצת אור האין, שמביא לביטול עכ"פ ביחס ליש אחר.

(15) ע' לו [קלה]. והוא בביאור ד"ה מים רבים תרל"ו ס"ב [נדפס בתורת שמואל תרל"ו ח"ב ע' תקצט ואילך].

(16) ראה בארוכה דרך חיים ט, ב ואילך.

(17) ראה בזה בארוכה לקמן בפ"ו.

אלא להתייהר וכו'. הדיוק כאן הוא **"אלא להתייהר"**. היינו דאף שגם בישראל שייך גם כן מי שיעשה חסד ויש בזה פני', אבל אי"ז העיקר אצלו, כי אם זה שמקיים מצות ה', משא"כ בעכו"ם שאינו **אלא** אך ורק להתייהר וכו'. והיינו שאין בזה כלום לשם טובת הזולת, ורק בשביל עצמו. וזה שלכאו' יש גם בעכו"ם איש רחמן שנותן להזולת, הנה זהו רק ווייל זיין הארץ טוט איהם וויי. איז דאך דאס נאר פאר שטילען זיין ווייטאג. והרי מצד זה אם ילד מבקש סכין, יתן לו, דמכיון שעושה רק לעצמו, כואב לו צער התינוק. וזה שאינו לטובת הילד, שחותך עצמו, הנה על זה אינו משגיח. משא"כ בנה"ב של יהודי, החסד מגיע מביטול להזולת, ורוצה רק טובתו, ואם יהי' בזה פני' ג"כ, אין זה העיקר כי אם שדורש טובת הזולת.

ובאמת מה ששייך שיהודי עושה דבר ויש בזה ג"כ פני', הוא דבר תמוה מאד, היאך בא לו דבר כזה. אבל באמת קושי' זו יש גם לקמן בפרק ז'-ח' איך זה שיהודי עושה עבירה? ועד"מ האצבע שבטבעו הוא כלי לחוש המישוש, ואינו כלי לחוש הריח, איך יריח ריח. כמו כן איך שייך יהודי (אפי' מצד נה"ב) לדבר כזה? אך הענין הוא, שזה מגיע מתאוות היתר, שהגם שהוא אוכל דבר כשר, אבל אם אינו צריך לזה, ואוכל רק להנאת הגוף בלבד ותאוותו, הנה בזה הוא נפרד בתכלית הפירוד. והיינו מה שהוא אינו בטל כלל לה', גם לא בהביטול ששייך בק"נ. שאם אוכל לקיום הגוף בלבד, הנה זה יכול לעלות לקדושה, אבל אם אוכל לשם תאוה בלבד, הנה זהו פירוד גמור, ובזה יורד ברע גמור דג' קליפות הטמאות, וזה עושה אצלו האפשריות וההכשרה להיות כלי לרע ושלש קליפות הטמאות, ויכול לעשות עבירה. וכן הוא גם בענין זה הפני', שמגיע מזה שעושה רק מצד טבע הק"נ שבטל ליש אחר, אבל לא מצד הביטול לאין, יכול להיות שמזה יפול לעשות גם בפני'.

פרק ב

(משיחות אדמו"ר [הריי"צ]¹⁸ "וואס מען פירט אריין דעם נפש השנית אין חדר שני (חבד'ניצע) מאכט מען א פסח שני").

ונפש השנית וכו'. צריך ביאור למה נק' נפש השנית, והרי בישראל הלא נפש זו הוא העיקר ולא הנה"ב. והענין, כי הנה"א בא בי"ג שנה דוקא, והנה"ב "אקדימא טענית"¹⁹. והטעם לזה כי באמת הנפש האלוקית הוא מעולה יותר מהנה"ב, ומפני זה שהוא חלק אלוקה אינו יכול להחיות גוף גשמי, ורק ע"י ההתלבשות בנה"ב שהוא מקליפת נוגה מס"א, יכול להחיות הגוף. ולכן צריך הנה"ב להתלבש קודם בגוף.

הוא חלק. פי' 'חלק' היינו חלק מן העצם, והעצם בכל עצמותו קיים גם בהחלק ממנו, שהחלק גם כן ממהותו ועצמותו של העצם.

ממעל. הפי' שהוא מעולם האצילות לא בעולם הבריאה, כי יש גם בבריאה יש ג"כ אלקות ועשר ספירות כו', אבל הנשמה הוא 'ממעל' היינו מאצילות.

ונפש השנית בישראל. דכל זה הוא דוקא בישראל, כמ"ש באדם ויפח באפיו נשמת חי', משא"כ באוה"ע, שאינם 'אדם', כמארז"ל²⁰ "אתם קרוים אדם ולא וכו'". וזהו עיקר חיות אצל בני ישראל, והראי', שבחייב כרת הי' מת ממש קודם חמישים שנה, כמו ער ועונן²¹.

(18) פסח שני תש"א (סה"ש תש"א ע' 115).

(19) ראה זח"א קעט, סע"א ואילך.

(20) יבמות סא, א.

(21) ראה בארוכה אגרת התשובה פ"ד ואילך.

מתוכו נפת. הבל הפנימי אינו מתחלק לחלקים, ורק חיצוניות ההבל הוא שאפשר להתחלק באותיות הדיבור, אבל פנימיות ההבל אינו מתחלק, ועד"ז בענין הקול פשוט וצעקת הלב.

עלו במחשבה. הפי' "עלו" היינו (ע"ד הקול פשוט) הגילוי הראשון במחשבה, היינו כמו הענין קודם שחשב עליו בפרטיות, אלא הענין הוא רק בסקירה אחת במחשבתו.

דכמו שהבן נמשך ממח האב. ולא עצמות האב. אבל לכאורה הרי לעיל אמר שנשמה היא חלק אלוהי ממשי? הנה לזה ממשיך ומביא מהרמב"ם שהוא וחכמתו אחד, ולכן הוא חלק ממנו. ודבר זה אין ביכולת האדם להבינו היינו שאי אפשר להבין היאך שהי' צמצום והגבלה בענין של חכמה, ומ"מ הוא וחכמתו א' (היינו הענין דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד).

הגה"ה. איתא במדרש²² ששאל א' לר' מאיר על זה שכתוב שהקב"ה דיבר עם מרע"ה מתוך כנפי הכרובים, והלא "מלא כל הארץ כבודו"? ואמר לו שצמצם שכנינתו בין שני בדי הארון. ואמר לו להביא לו שני מראות (שפיגלען), א' מוגדל וא' מוקטן, והראה לו שאף שהוא בעצמו נשאר כמו שהוא, אבל מה שנראה מתוך המראה הוא גדול או קטן, לא כמו שהוא באמת. ועד"ז בנוגע למרע"ה, שהראה הקב"ה את עצמו לו בין ב' בדי הארון, ומ"מ מלא כל הארץ כבודו. וזהו הביאור במ"ש "בסוד התלבשות וכו' ע"י צמצומים רבים בכלים דחב"ד דאצילות".

גבוה על גבוה לאין קץ. הפי' גבוה לאין קץ, היינו שאינו רק מדרגה תחתונה מהעליונה, אבל הם בערך אחד להשני, אלא אפשר להיות שנשמה אחת גבוהה מהשני באופן של אין ערוך. וכהמעשה מהבעש"ט ז"ל וגיסו הרה"צ ר' גרשון קיטיווער, שאמר לו הבעש"ט "החילוק ביני ובינך הוא רק חוט השערה, אבל חוט השערה הזאת לא תעבור לעולם".

עקביים ממש. היינו כי כל נשמות ישראל הם ציור קומה א'. שמנשמות האבות ומרע"ה עד נשמותינו בדור הזה, כולם ציור קומה שלימה. ואין זה רק חילוק בזמן, אלא במעלה ומדרגה, שהם במדרגת ראש ואנחנו העקב.

נשמות האבות. למה לא השבטים? אלא שרק שלשת האבות, הם אבות כל ישראל, שכל ישראל הבנים שלהם. והיינו שהם מז' הרועים הממשיכים חיות לכללות ישראל, והם כמו המוח והלב שהם אברים העקריים שמחיים כל הגוף, שכל הגוף חי מהמוח ששם הוא כללות גילוי הנשמה, ומן הלב ששם שורה המדות, וממנו מתפשט הדם. אבל העקביים הם דבר המעמיד כל הגוף, וכן הוא גם בנש"י שבעקבתא דמשיחא.

וכן בכל דור ודור עצמה יש ציור קומה שלימה.

ראשי אלפי ישראל. 'אלפי ישראל' זה הדור, וראש הדור הם הצדיקים, ועבודתם הוא רק דביקות לאלקות, ולדבק ולחבר העולמות באלוהות, ולהמשיך אלוהות לעולם. כמו הראש הממשיך חיות לכל הגוף מהנפש.

כלולה מנר"ן. והיינו שיש סוגים שונים של נשמות, מצד שרשו, ולמשל יהודי שהוא נלבב ('הארציג') מאד, שזהו העיקר אצלו, היינו כי נשמתו משרש רוח.

וגם עכשיו בבן יניקת הצפרניים וכו' וככה ממש וכו'. היינו שכמו שבמשל ע"י יניקה זו מהמח, הנה גם צפורן הבן מדובק כא' במח האב אפילו אחר שהבן הוא מציאות לעצמו, כך הוא בנמשל.

שכל הדבק בת"ח וכו' קשורות נר"ן של ע"ה וכו' בשרשן. דלכאורה קשה מה מועילה הדביקות בת"ח לעמי הארץ, איזה שייכות יש לעם הארץ עם הצדיק? הרי אין קשר ביניהם לא במעשה ולא בכוחות הגלויים. אלא הוא רק מה שע"ז הנשמה בשרשה תהי' מיוחדת בהקב"ה.

והפושעים ומורדים בת"ח יניקת נר"ן שלהם בבחי' אחוריים וכו'. הביאור בזה, דהנה החילוק בין בחי' פנים ואחוריים, הוא כמו עד"מ באדם, שבפנים יכולים להכיר מה ומי האדם, משא"כ בעורף ואחוריים שלו אינו ניכר, אף דגם

שם יש חיות של האדם. והוא עד"מ אבר ואצבע המדולדל, שנחתך מהיד, שאינו מקבל חיות כמו כל הגוף, אלא שמקבל חיות רק מה שאינו נרקב (פארפוילט), וזהו רק 'קיסטא דחיותא', שאין זה חיות פנימי שניכר ונרגש, אלא רק קיסטא דחיותא בלבד. ועד"ז באלו שאין דבוקים בהצדיק, הם כמו האבר שאינו מקבל חיות גלוי מהראש, שהצדיק הוא הראש בציור קומה של הדור, שהוא המשיך חיות אלקי לעולמות ומחברם לאלקות.

לבוש מנפש דעצמות אביו. הלבוש הוא הנפש השכלית, כי מכיון שנפש האלקית נעלית ביותר, אינו יכול להתלבש ממש בהגוף ונה"ב אלא ע"י אמצעות נפש השכלית, והלבוש הזה תלוי בהאב ואם.

וליתר ביאור, כל יהודי מצד נשמתו הוא חלק אלוהי ממעל ממש, שהוא עצם וחלק ממנו ממש. אך הלבוש שעל ידו מתלבש בגוף, הוא כמו באור, שכל מה שהאור רחוק מהמאור האור נחלש, עד שיכול להיות שלא נראה האור על השטח, ורק שאינו חושך כ"כ, וכך השייכות לאלקות בהלבוש. (וליתר פירוט, כשהשייכות באופן דאור, אופן הביטול הוא לפי ערך ריחוקו או קירובו להמאור, וזהו אופן השייכות בקליפות, ובלבוש זה הוא בקירוב יותר, אך בקליפות נמוכות יותר הנה אף שאינם משנים תפקידם, וכידוע²³ בנוגע לחיות דורסות, שאמרדז"ל²⁴ אין חי' רעה שולטת באדם אא"כ נדמה לה כבהמה, אבל מ"מ אין היא בטלה, כי אין האור מאיר בה בגילוי). אבל הנפש האלקית היא עצם אלקות, ועד"מ הניצוץ מעצם המאור, שכל מה שיתרחק אינו פועל שינוי במהותו העצמי.

שלפעמים נשמת אדם גבוה ויש לדייק למה לא כתב "נשמה גבוהה". אבל בתניא הכל מדויק, שהכונה נשמה של אדם גבוה, והיינו גילגול נשמת אדם גבוה, שע"י חטאיו בגלגול הראשון, הקליפות שולטים עליו, והם פועלים שיהיה בנו של אדם שפל.

(23) ראה תניא פכ"ד.

(24) סנהדרין לח, ב.

פרק ג

כנגד עשר ספירות עליונות שנשתלשלו מהן. היינו עד"מ הבן, שבבטן האם משתלשל הלוברן וכו' לכל פרטי הענינים, עד שיהי' מזה ילד שלם.

שלש אלו נר"נ. בכללות מדרגות נר"ן הם: נשמה מוחין, רוח מידות (איש נלבב), נפש מעשה בפועל.

שלש אמות. המוחין נקראים כך מפני שהם מקור המדות, ומקור הוא ענין האם.

כפולות. הפי' כמ"ש בספר יצירה בנוגע לאותיות בג"ד כפר"ת, שישנם בדגש ובלי דגש (דגש - שהמבטא חזק, בלי דגש - רפוא). ועד"ז בנוגע למדות יש ב' אופנים מדות טבעיים (דגש), ומדות ע"פ השכל (רפה).

פחד (בלב) ויראה (במוח).

נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות וכו' כנגד ממלא כל עלמין צמאה נפשי לאלוקים כנגד סובב כל עלמין צמאה לך (דייקא) היינו לך לבדך לעצמותו ית' וית'.

ג' מוחין מוח החכמה לימין, מוח בינה לשמאל, מוח הדעת מאחוריהם וביניהם, וחוט השדרה הוא במוח הדעת, שהוא ענין התקשרות המוח והלב.

יתקע מחשבתו בחוזק ובהתמדה. א' החסידים אמר שאין היי"ש מביא השיכרות אלא הזמן, והראי' שאם ישתה א' בקבוק משקה בשנה לא ישתכר, רק אם ישתה בחצי שעה. וכ"ה בענין הדעת שהוא לקשר המוח (החכמה והבינה המושכלים) עם הלב, שבלב יהי' מונח הנחה זו מה שהשיג במוחו.

פרק ד'

האזהב את שם הוי' וכו' רמ"ח אברים דמלכא וכמ"ש בזוהר²⁵ שהמצוות תלויין בשם הוי', כענבים התלויים באשכול. והיינו כי בכל המצוות העיקר הוא שהם רצון הוי', וא"כ שם הוי' הוא עיקר המצוה.

וחפץ לדבקה בו באמת והיינו שהדביקות הוא ע"י עשיית המצות כדי לדבקה בו ית', וזהו דוקא ע"י אהבה.

(פעם סיפר, שלהבעש"ט נ"ע הראו מן השמים, שיש איש א' שממנו ילמד אהבת הוי'. וילך הבעש"ט אל העיר, ולא הכירו אדם כזה, וכששאל את השמש אמר לו שיש רועה צאן א', ושמו כשם האיש שהוא מחפש, ויכול להיות שזה הוא, והלך הבעש"ט נ"ע להרועה, וראה שיושב על אבן ואומר "אוי! רבונו של עולם! טאטע זיסער! איך האב דיר ליב! איך האב דיר ליב! וואס זאל איך פאר דיר טאן? איך וועל אריבער שפרינגען די טייכעל זיבען מאהל", ועשה כן. ואח"כ אמר "אבער איך האב דיר פארט ליב! נא דיר מיין זעקסערל!" ולקח המטבע מכיסו, וישליך אותו למעלה. והתחיל לבכות, "מה אעשה לך, אין ליהמה לעשות עבורך, ואני אוהב אותך!" ובזה ראה הבעש"ט מהו אהבת ה') [ויכול להיות שיש לזה שייכות גם פה. הכותב].

והיראה היא שרש לשם"ה מל"ת. מצד א' אומרים בנוגע ליראה שהוא מצד הריחוק, היינו שהוא מרוממותו יתברך. אבל מצד שני אומרים ג"כ שהיראה הוא מצד הקירוב, דהגם שאין ערוך אליו ית', אבל הרי לית אתר פנוי מיני', ונמצא בכל מקום, ולכן הוא ירא למרות עיני כבודו, שרואה בכל מעשיו.

גבהה מעלתם וכו' על מעלת נר"ן עצמם וכו' דאורייתא וקב"ה כולא חד. לכאורה קשה, הרי לעיל אמר שהנשמה היא חלק אלוקה ממעל, והיינו שהיא חלק מן העצם, והרי אומרים שירידת הנשמה הוא לצורך עלי'. ואם כן, הגם

שלנר"ן יש עלי', אבל איזה עלי' יש לעצם הנשמה, שהיא חלק אלוהי ממעל ע"י ירידתה בעוה"ז הגשמי?

והביאור בזה, שמה שהנשמה הוא מציאות של נשמה היינו רק ממקור החיים, אבל למעלה מזה אין מציאות של נשמה, רק אלוהות. וגם נשמות דאצילות כבר נפרדו מהכלים, ולכן הם דבר בפני עצמו. אבל כשמקיים תומ"צ, מכין שהם ביחוד גמור עם האלוהות, מתייחד עי"ז באלוהות ביחוד גמור, ומ"מ נשאר במציאות נשמה. ובשרש הענין, מעלת התורה על הנשמות, הוא מזה שבאוא"ס יש כח הגבול וכח הבלי גבול, והנשמות מכח הגבול, והתורה מכח הבלי גבול. אך לאידך בנשמות יש מעלה על התורה כי הם מושרשים יותר בהעצם, מהתורה שהוא רק ענין הגילוי (בלי גבול), אך מ"מ ע"י התורה, הנשמה בהיותה מציאות נשמה, מתייחדת ביחוד גמור עם האלוהות.

במקום שאתה מוצא גדולתו אתה מוצא ענותנותו. היינו שמה שנראה לנבראים לענין של גדולה, זה עצמו הוא לגבי' השפלה ו"ענותנותו".

התורה נמשלה למים כתיב "השולח אמרתו ארץ, עד מהרה ירוץ דברו. הנותן שלג כצמר, כפור כאפר יפזר. משליך קרחו וכו' ישלח דברו וימסם, ישב רוחו יזלו מים. מגיד דבריו ליעקב. " ובפנימיות הענינים מבאר כאן סדר הירידה של התורה למטה, אך אעפ"כ מן המים העליונים למים תחתונים לא נשתנה מהותם, ונשאר מים, וכמו כן הוא בתורה.

שכל הנשמה. בתרגום התניא לאידיש²⁶ מתרגם כ"ק אד"ש "די גאנצע נשמה" ולא "יעדע נשמה", וד"ל.

עוה"ב הוא וכו' זיו השכינה (כמאמר רז"ל "יושבים ועטרותיהם בראשיהם, ונהנים מזיו השכינה") **וכו' הקב"ה בכבודו ובעצמו וכו' תפיסא בתומ"צ.** והיינו, דשכינה הוא בחי' ה' תתאה, ספי' המלכות, שהוא רק בחי' הארה, וזיו השכינה הוא הארה דהארה. וזהו מה שמאיר לנשמות בג"ע. אבל בקיום התומ"צ למטה

(26) הכוונה לתרגום הנדפס בהקריאה והקדושה (גליון 24 ע' ה).

בגוף, הדביקות הוא בעצם המלך, כי עצם התענוג הוא דוקא בקיום המצות למטה בגוף. וזה יתגלה בתחית המתים באלף השביעי.

ואף שהתורה נתלבשה בדברים תחתונים וכו' מחבקו בלבוש אחד וכו'. [שאלתי, מדוע אומר שהוא רק כמחבק המלך ע"י לבוש, אם התורה שלמטה הוא רצון המלך כמו התורה שלמעלה, שהקב"ה רוצה שיהי' הדין בהמחליף פרה בחמור וכו' כך וכך. ואמר] הוא ע"ד²⁷ הכתוב בשלמה המלך "וידבר שלשת אלפים משל", והענין בזה, כי המשל הוא שיוכל להבין את השכל, וזהו הכלי הניתן מהמשפיע להמקבל, שדוקא על ידו יוכל לקבל ההשפעה. ונמצא דאף שהמשל הוא השכל עצמו, אבל באמת המשל הוא רק כדי לעזור להבין הענין, אבל העיקר הוא השכל עצמו. ועד"ז בתומ"צ, הנה אף שהעשי' הוא העיקר מפני שזהו רצונו, אבל אעפ"כ הוא עדיין כמו המשל לגבי הנמשל, דהמשל ג"כ אמת, אך השכל עצמו אמת לאמיתו, רק שהמשל הוא אותו הענין בדרגא נמוכה יותר. ועד"ז בתומ"צ, שהגשמיות דתומ"צ הוא עדיין כמו לבוש שע"י תופסים בהעצם, וא"כ זה יד המלך בכמה לבושים.

פרק ה'

בפרק זה הלשונות נתפס מוקף ומלוּבש מקבילים למשכיל מבין ומשיג, והחילוק בין ב' הענינים האחרונים: מוקף ומבין, היינו שהשכל בא כבר בהבנה, שנפרט לפרטיו (בכח הבינה), אבל אין זה עדיין שלימות ההבנה, כי הוא בריבוי פרטים, ועדיין לא הביאם לתמצית הנקודה, שכולם באים לכלל אחד, וזהו ענין הג'²⁸.

(27) ראה תו"א מקץ מב, ב ואילך. מג"א צח, ב ואילך. ובכ"מ.

(28) אינו ברור כ"כ בנכתב, אך כ"ה לכאורה הכוונה. והיינו כללות הענין דחכמה, בינה, נקודת התמצית (ראה ביאור ענינה ד"ה החלצו תרנ"ט פכ"ה, ובנסמן בהע' כ"ק אד"ש שם).

כשאדם מבין ומשיג איזה הלכה. אינו אומר משכיל, כי זהו ענין המצאת השכל, והתורה הרי אינו המצאה שלו.

ולא יהי' הדבר הזה לעולם. יש אומרים שהפי' לעולם הוא, כי הרי בתורה כמה מדריגות, יש תורה שלמעלה, ואיך שבא למטה. והפי' כאן שהגם שבג"ע יש ענין כזה, אבל לא יהיה הדבר הזה "לעולם" הזה, שלא יבא למטה בגשמיות.

והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו וכו' בגשמיות. והיינו, כי יחוד כזה אין בגשמיות, כי גם אכילת לחם (דלקמן), אינו כיחוד זה, מפני שבלחם אין יחוד כפול, דהגם שזה דבר א' עמו, ונעשה דם ובשר כבשרו, אבל אינו בו גם הענין שמקיף אותו גם כן כבתורה.

ולפי שבידיעת התורה התורה וכו' מוקפת וכו' לכן נקראת בשם לחם וכו'. היינו דמדמה ענין התלבשות בשכל בלחם, דכמו שבלם א"א לומר שישים הלחם על בשרו, ומזה יחיה, צריכים לאכול ולהכניסו בקרבו. כך בתורה אם אינו מבין בשכלו, אינו יוצא בתושבע"פ. משא"כ במצות, שהיחוד הוא בזה שהוא עושה ומקיים צווי המלך בלי הבנתו, הנה זהו רק מקיף ולבוש.

גם מי שאוהב השי"ת, לא יכול להיות מיוחד כ"כ עם השי"ת, מפני שאומרים שכל אהבה חוזרת אל האוהב, שהאוהב הוא מציאות, וכמאמר יש מי שאוהב. משא"כ בת"ת.

פרק ו'

ביאור בכללות הפרק

גם הקליפות יש להם יניקה מן הקדושה, אך אעפ"כ יש חילוק בין ההשפעה לקליפות ופנימיות הקדושה. דפנימיות הקדושה הוא, מה שהקדושה מאיר, היינו שקדושתו ית' מאירה שם בגילוי. והיינו ענין חכמה עילאה, שהוא ענין

הביטול ומס"נ, ומצד זה הנה גם הע"ה וקל שבקלים יכולים למסור נפשם, כי הגם שגופם עב וגס, אך מ"מ יש להם נפש דמלכות דמלכות דעשי', שזהו קדושה, ומצד זה אינו יכול לכפור. ומפני מה מוסר את נפשו? כי מען דערהערט ששורה לעשות הכל בשביל השי"ת, או בסגנון אחר שאין שום דבר שמסתיר על השי"ת. וזהו ענין פנימיות הקדושה, שבטל להשי"ת בתכלית ומאיר גילוי ה' שם בתכלית.

משא"כ בקליפות הרי אין רצונו ית' בהם עצמם, אלא מה שמתגברים עליהם זהו רצונו ית', ולכן מה שמשפיע לקליפות, הוא אחוריים דקדושה, וזה בבחינת גלות. והגם שהכל ברצונו, והיאך אומרים שזהו גלות, אם אינו רוצה לא ישפיע! אלא שזה גופא שהקליפות עצמם נפרדים ואעפ"כ משפיע להם זהו ענין אחוריים, דזה עצמם מה שהם נגד רצונו, שאינו רוצה הקליפות, הנה זהו חיותם, כי מבחי' רצון זה מקבלים חיותם, והמבין יבין.

אך אע"פ שבקליפות אין בהם הביטול הנ"ל דפנימיות הקדושה, הרי קרו ל' אלקא דאלקיא, שהם בעצמם אינם יכולים לעשות מאומה, שלא ברצון ה', וכמו בשמע' בן גירה ובלעם, ש"הוי' אמר לו קלל²⁹ ו"לא אוכל לעבור את פי השם"³⁰.

והן הם כל המעשים וכו' שזהו פי' לשון סט"א וכו'. אדמו"ר הזקן אינו נותן מקום לענין של "רשות". וליתר דיוק, "רשות" פירושו רק שהאדם רשאי לעבוד את בוראו עם דבר זה, שע"ז יהי' קדושה, שאחר הברור הוא קדושה ממש. אבל אם זה רק בשביל האדם עצמו, זה ממש שלש קליפות הטמאות.

בין בכח וכו' שבכחו להיות בטל וכו' במס"נ וכו'. היינו כנ"ל, דענין המס"נ הוא שהאדם בטל במציאותו, שמוסר ונותן כל מציאותו לה'. והפי' בזה שבכל ישראל יש מס"נ בכח, הוא עד"מ ענין השכל, הוא בכח כל א' אם הוא אדם

(29) שמואל ב טז, י.

(30) במדבר כב, יח.

להשכיל, זה בתוקף וזה בחלישות, אך מ"מ הוא משכיל. וכ"ה הוא גם בישראל בענין המס"נ, שהוא בכח כל ישראל למסור נפשו, ולהיות בטל לאלקות.

ב' הלשונות "העלם והסתר", הנה "העלם" הוא ענין ק"נ, שאף שיודעים שיש אלוקות, אבל אינה נראה בגלוי. ו"הסתר" הוא בג' קליפות הטמאות לגמרי, שהם מסתירים, פי' שאין אנו יודעים כלל מקדושה.

קיום וחיות כל המעשה דבור ומחשבה של שס"ה ל"ת. דהיכלות הס"א משפיעים לג' לבושי הנפש, העושים מל"ת. והרש"ל אמר, שכתוב³¹ "חשב על היהודים לאבדם", והפי' שיש "אפיס" היכל הקליפות, היכל חם הוא ענין התאוות, היכל המן הו"ע גסות הרוח, וזהו הפי' "אשר חשב" שעשה שיחשבו (וואס ער האט געמאכט טראכטן), כי הם המשפיעים מחשבות אלו ליהודים.

בכלל יש חקירה (א קלער) אם יש ג' לבושים לכל נפש בפרט, או יש ג' לבושים ושני הנפשות מתלבשים בהם.

פרק ז'

נפש החיונית. היינו דמכיון שהנפש האלקית היא נעלית ביותר, ואינה יכולה להתלבש בגוף, לזה צריכים לנפש מקליפת נגה, והיא הנפש החיונית.

קליפת נגה והיא בחי' ממוצעת בין וכו' ובחינות ומדרגות הקדושה וכו'. לכאורה צריך ביאור, מהו ענין הממוצע בזה, הלא קליפה וקדושה הם הפכים לגמרי? ואיך יכולים להתחבר זה בזה, שפעמים שהיא נכללת ועולה בבחי' ומדרגת הקדושה, ופעמים שהיא נכללת בשלש קליפות הטמאות, הרי זה בכח המפליא לעשות, אך אין זה באופן שהוא ממוצע, שהוא בחי' שכלול משתיהן, כי הם ב' הפכים. אלא שפי' ממוצע כאן, הוא כענין המתורגמן, שהוא הממוצע

בין העם והחכם, שמכיון שהחכם מרומם מהעם, הנה המתורגמן מדרגתו העליונה מקבל ממדרגתו התחתונה של החכם, וממדרגה התחתונה של המתורגמן נמשכת ההשפעה למדרגה העליונה של העם. ועד"ז בענין המאכל שמתברר באצטומכא, שהכבד לב ומח מקבלים מהמעולה שנתברר, אך אין זה עצמו מה שמחיה, אלא האלקות שמחי' את המאכל, הוא המחיה, ולא גוף המאכל, אלא שזה גופא הוא ע"י המעולה שבמאכל. ועד"ז גם בק"ן, הפי' בזה שהיא בחי' ממוצעת, היינו שאינו רע לגמרי, ולכן ע"י הנה כשעושין רצונו של מקום נתברר הטוב שבה, והוא הטוב שבנגה, ונכלל בקדושה.

כדאמר רבא חמרא וריחא כו'. היינו שזה הכשיר כלי שכלו שיוכל לעבוד השי"ת יותר, ולא בשביל התענוג הגשמי עצמו.

או בשביל כדי לקיים מצות עונג שבת. היינו שהמטעמים וכו' הוא קדושה ממש, כי עי"ז מקיים מצות עונג שבת.

ועולה לה' כעולה וכקרבן. כי כמו שעולה הוא כולה כליל לה', הנה כן באופנים הנ"ל, הם ענין של קדושה ממש. והוא יותר מהאוכל לקיום גופו ואפי' האוכל לשם שמים, כי שם האוכל עצמו הוא אוכל בעצם, רק שהוא בשביל לעבוד ה'. אבל כשהוא להרחיב לבו לה' כמו ברבא חמרא וריחא כו', זה גדול יותר, כי העונג שבזה עצמו (מה שלאחרים הוא תאוה) הנה בשבילו הוא קדושה.

בענין המותרות. הנה בדבר גשמי שאפשר לברר, אפשר לקחת הקדושה מזה או הטומאה מזה. הקדושה לוקחים ע"י שאוכלים המאכל לשם שמים, ולא רק שמכוונים או אומרים בדיבור (ולא כמו שעושים אנשים, שאוכלים ואומרים שזה לכבוד שבת, שהאמת הוא שאוכלים לתאוותם, דאם הוא רק לכבוד שבת יוצא גם בעונג מכזית. דזה שאומרים שהאכילה לכבוד שבת אינה מגשמת את האדם, היינו רק אם האכילה רק לכבוד שבת, היינו שהעונג שלו מה'שבת' שבמאכל, אבל אם אוכל לתאוותו הנה מי יאמר שאינו מגשם, הרי אינו מרגיש את השבת ג"כ).

ולהיפך, אם אוכל לשם תאוה, רק בגלל שאוהב המאכל הערב הזה, הנה זה נכלל בשלש קליפות הטמאות, כי הרי אין לגוף צורך בזה כלל, וא"כ הוא

טומאה, ומטמא דמו ובשרו ממש, ודם ובשר הזה בהעשה ע"י האכילה הוא "טרף" ממש.

אך ענין המותרות הוא מה שאינו נצרך להגוף, וזה אינו שווה בכל אדם. ובדרך כלל אם מרגיש שהוא רוצה דוקא דבר זה, ואינו שייך דבר אחר זולת זה, זה האות שזהו מותרות.

יש ווארט מר' פרץ חן (טשערניגאווער) אביו של הרד"ץ, שאמר שלתמימים אין מותרות. כי בדרך כלל מותרות הוא מה שאוכל אווזים ותרנגולים מפוטמים ורוכב בעגלה יפה וכו', אבל איזה מותרות ישנם לת' התמימים. הוא הי' איש עם לב נשבר במאד (א זייער צובראכענער).

וענין הרחבת דעתו, היינו וואס ס'מאכט אויפגעלייגט. וכמו שמספרים על הש"ך ז"ל שהי' מונח לפניו בשעת בלימוד, קערה עם דגרי זהב, שזהו מהדברים המרחיבים דעתו של אדם. וזהו רק בשביל עבודת ה'. והעיקר שבזה קל לטעות עצמו, וצריך שיעור לשקול עצמו במאד מאד.

וצמאה נפשו לה' כארץ עיפה וציה. להעיר מפיו הבעש"ט ז"ל³² במ"ש רש"י עה"פ כמה לך בשרי "לשון תאוה, ואין לו דמיון", שאין דמיון בתאוה עוה"ז להתאוה לאלקות.

אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד. כי הבעלי תשובה מעלים הניצוץ גם ברע גמור.

שחמור מהן וגדול עונו בבחי' הגדול וריבוי הטומאה וכו'. הטעם שבז"ל יש יותר טומאה מביאות אסורות, הוא כי זה מראה עד היכן הוא משוקע ברע, שהוא בינו לבין עצמו עובר במזיד, משא"כ בביאות אסורות שיש צד שני בזה הנה זה יכול להיות הגורם שלא יעמוד בנסיון.

נוקבא דקליפה. זה יותר נחות (נידעריג).

פרק ח

במאכלות אסורות וכו' אף שאכל וכו' בלא הודע לש"ש וכו' אין החיות עולה וכו'. אמר שראה בלקוטי תורה³³, שהסיבה לזה שבענינים שנעשים דם ובשר כבשרו צריכים מירוק יותר מעבירות אחרים, הוא משום שנעשה מזה דם ובשר, הנה הוא דבר שנוגע בפנימיותו. ושם פי' שלחטאים שעושים רושם עמוק בנפש, צריכים דוקא לתשובה של יום הכיפורים, שהוא לפני הוי' תטהרו, מכיון שפגמו בפנימיות נפשו.

וזהו מה שאומר כאן, שיש מי שאכל רק לתאוותו, ובמזיד, אבל יכול לעשות תשובה על זה, כשיעקור רצונו מזה, שלא ירצה בזה עוד. אבל במאכל איסור, הנה אף מי שאכל לא לשם תאוה, ולא לטעם הגשמי, אלא רק בשביל עבודת ה' ובשוגג, אעפ"כ מכיון שהדבר עצמו אסור הוא, ונעשה דם ובשר כבשרו, הנה נעשה בשרו טמא מזה, וכמ"ש³⁴ "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך".

שדין יהודאין. סיפר³⁵ שהי' חסיד של אדמו"ר הזקן, ושמו ר' שמואל מונקעס. והוא הי' מגדולי החסידים. כשבאו החסידים לאדמו"ר הזקן, הוא הי' הולך ומכין הקרעטשמע, והוא הי' "גענעראל", באיזה דרך לילך ובאיזה מקום ללון.

(33) לא מצאנו לע"ע.

(34) קהלת ה, ה.

(35) ראה לקוטי דבורים ח"ד (בהוצאה החדשה) ע' א'תנ, וש"נ. וכאן בשינויים [ויל"ע אם מדוייק הוא].

(ולהעיר שאינו מתאים עם הנתבאר שם, שמכיון שהרגיש תאוה ידע שהוא דבר האסור, כי אין כח המושך כ"כ בדבר מותר. אא"כ הכוונה שהא גופא הי' מצד זה שלא הי' שייך לזה כלל מצ"ע. וראה בארוכה בסה"ש תש"ג ע' 174 ואילך, איך שנראה מסיפור זה גודל הזיכרון שלו, ועצ"ע.)

פעם כשהלכו לאדה"ז הי' התוועדות בא' הקרעטשמעס, ושאל את בעל המלון האם יש בקרעטשמע "עפעס צו פארבייסן"? אמר לו שיש לו כבד, ואמר שיצלה הכבד בשביל הפארבריינגען. כשהביא ר' שמואל את הכבד הנה כולם רצו לאכול מזה, והי' מראה להם אך לא נותן להם לאכול, והיו כולם ברוגז עליו, לקח את הכבד וזרקו לאשפה. ורצו לתת לו מלקות (קארקעס). ופתאום בא השוחט ואמר שהי' שאלה בעגל, והוא טרף. וכשרצו לתת לו קארקעס, "עוד הוא בעל מופת?", סיפר להם שבפעם הראשונה שהי' בליאזנא, קודם היחידות עשה הסכם שלא יעשה דבר גשמי שרוצה לעשות, ורק יעשה מה שאינו רוצה.

והביאור בסיפור, שמכיון שלא עשה דבר גשמי לשם תאוה, ולא אכל מותרות, לא הי' לו השדין נוכראין לתאוות איסור, ורק הם רצו, ולא נתן להם. וכמו שאצבע אינו יכול להרגיש אם תפוח הוא מתוק או לאוף הנה ליהודי כשר אין הכרה בדבר איסור ח"ו.

ר' שמואל הנ"ל הי' מגדולי החסידים. פעם היתה אשתו יולדת ורצתה תה, והוא הי' עני, והלך לקנות גחלים בשביל לחמם הסאמאוואר, ו"בדרך" נסע לליאזנא (שהי' 90 פרסא משם). אחרי משך זמן נזכר על אשתו, וכשבא חזרה עם הגחלים, הנה מצד המהירות נפל במדרגות ונשפכו כל הגחלים. ואמר "זעה וואס קען קומען פון היילעניש?".

קיצורים מספר שער האמונה

הוראת הרבי

קטע ממכתב שכתב לרבי לאחר אחת היחידויות (כנראה משנות היודי"ם), עליו העתיק את הגהות הרבי.

בעת היחידות ביקש תיקון על זה שבימי חוליו בתקופת המלחמה, הוצרך להתאשפז במרכז רפואי של גויים, וחשש שהאכילו אותו שם חמץ בפסח, וביקש ע"ז תיקון.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

אשאל מכ"ק שליט"א באיזה ענינים בהיחידות שלי ששכחתי בהענין

און וועגן חמץ בפסח – דורך לערנען **במשך זמן** דעם שער האמונה (עטלעכר מאלץ)

געדיינקען די ענינים (**דורך** מאכן מקיצור **וכיו"ב**) (~~באידן~~) (איבער חזרן?) **הענינים מזמן לזמן** (בפרטץ) פאר פסח.

מהדורא בתרא

*

הקדמה.

קטע א. ותאמר ציון עזבני ד', וד' שכחני. מקשה איך שייך שכחה לפניו, כי אין שכחה לפני כסא כבודך. ומתרץ שזה כעין השכחה שבכנס"י, שגם זה יפלא מצד רוח ד' ששוכן בכ"א מבנ"י, שלכן גם בגלותם לא יפלא לגמרי. וזה שאנו רואים שיש שכחה, וגם בעובדי ד' יכול להיות שישכחו לגמרי.

ומבאר שיש ב' אופנים, אופן א' ששייך בו שכחה, וזהו מה שבא ע"י הבנה והשגה, שבזה שייך היסח הדעת שזהו שכחה. ולכן יש הציווי השמר לך פן תשכח. ואופן ב' שייך שכחה והוא עצם נקודת הלב שבישראל שתמיד מקושרת בו ית', שע"ז נא' אע"ג דאזיל הכא והכא דיוקני אשתאר בך, שזהו נקודת הלב שבעצם הנפש שתמיד מקושרת בהקב"ה.

קטע ב. מסביר ותאמר ציון וגו'. שזהו תמיהה, שאיך שייך שד' שכחני, מאחר שבכנס"י השכחה הוא רק בחיצוניות, משא"כ בפנימית היא תמיד מקושרת, ומאחר שכמים הפנים וגו' צ"ל כן גם למע'. ואח"כ מקשה שאם זה תלוי מכמהפא"פ, א"כ למה לא נזכר עליהם כל זמן גלותם במצרים עד וירא אלקים וגו'. ומסביר כי בזכות האמונה נגאלו אבותינו ממצרים. כי יש שתי השגחות, יש השגחה דד"ע, ויש השגחה דד"ת, שההשגחה דד"ת היא השגחה עפ"י סדר השתלשלו' שם שייך שכחה מאתו שהם ג"כ ישכחו את השם, אבל בזכות האמונה שזוהי התקשרות הפנימית של ישראל שזהו תמיד בשלימות, אזי וידע אלקים בידיעה דד"ע.

קטע ג. זכרתי לך חסד נעורייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, משל לאב שהי' לו בן יקר ורצה לנסותו בחכמתו ובטוב לבבו אם הוא נאמן בכל

לאביו, הנה אם הבן הוא טפש בתחלה יחפש אחר אביו, וכשלא ימצאנו יבכה על שניטל ממנו אביו ובמשך הזמן יתיימש מלחפשו וישכח עליו, וזה מורה על מיעוט שכלו, שאינו מבין שאביו מנסהו, וגם מורה שאינו נאמן בכל לאביו, שאם היתה אהבתו בשלימות לאביו, הי' יודע שכמים הפנים אל פנים גם אהבת אביו אליו. אבל בן חכם לא יבכה, כי מבין שאביו לא הלך ממנו, כי מאחר שהוא אוהב את אביו, גם מבין [שאביו] אוהב אותו, אלא שאביו מנסהו, ולכן מחפשו בכל הדרכים שאביו הולך שם. וכשאביו רואה גודל אהבתו אליו לחפשו גם בחשך, אזי האב מתגלה אליו ומנשקו בנשיקין כפולים.

קטע ד. הנמשל למע', כשישראל יצאו ממצרים הלכו אחרי ד', כי לא ראו פני ד' עד מ"ת, וכן בגלות עכשיו שאין רואים גילוי אלקות כי הקב"ה מסתיר פניו, וגם הדוחק בגלות בנפשו יביא לחמו, וכן בקיום התומ"צ שזהו ארחות ד', אבל זה בהסתיר כי המצוות מלובשים בגשמיות, וכן בתפלה יש דברים המבלבלים הן מח"ז מצד פרנסה, והן מה שהנה"ב מבלבל, אבל אעפ"כ לא נסוג אחור לבו והולך אחרי ד'. וזה נק' לכתך אחרי, הליכה באחוריים, כי אינו מאיר לו גילוי אור ד'. ואח"כ [מקשה] על מ"ש תרי"ג מצות נתנו לישראל בא חבקוק והעמידן על אחת היא האמונה, ולכא' בשלמא רמ"ח מצות עשה זהו לכתך אחרי שהולך בדרכי השם זה שייך לאמונה, אבל שס"ה ל"ת איך זה שייך לאמונה. וגם מביא ענין שמי עם י-ה שס"ה, זכרי עם ו-ה רמ"ח, שואל איך זה של"ת גבוה ממ"ע. ומבאר משל מאב שמצוה לבנו לעשות מעשים ואינו אומר לו הטעמים בזה, כי אז יזהר יותר כי כשיודע הטעם יוכל לשנות, וגם כי כשאינו יודע הטעם אז האמונה יותר חזקה מפני שאין בזה גילוי השכל, וכן כשהאב מצוה לו מה שלא לעשות שם יש יותר האמונה, כי כשמצוה לעשות אף שאין שם גילוי השכל אבל יש שם גילוי הרצון, אבל כשמצוה שלא לעשות אין שם גם גילוי הרצון, וגם כי האמונה יותר שלא לחלל כבוד אביו מעשיית רצונו. ועפי"ז מסביר מה שהן מ"ע והן מל"ת תלויים באמונה. וגם מביא שמל"ת נק' מקיף ושומר על מ"ע.

קטע ה. מסביר ענין לכתך אחרי במדבר, שהחידוש שזהו שאינו כבושה והוא מקום שרף ועקרב, ואעפ"כ הלכו רק אחרי ד'. וזהו עיקר המעלה בהילוך אחרי

ד', לשלא לנטות ימין ושמאל, וזהו המעלה בל"ת שזהו השמירה על מ"ע, שאם לא יטה מן הדרך אזי ממילא נוכח השם דרכו.

קטע ו. מבאר דענין שס"ה ל"ת הם שומרים לרמ"ח מ"ע שלא יינקו החיצונים מהמצות שזהו ע"י השמירה מל"ת, ואח"כ ממשיך שעיקר השמירה היא במוח לשמור המחשבה, כי הרהורי עבירה קשים מעבירה, כי זהו במוח, וזהו המקור לכל הענינים. וכן הוא גם במ"ע העיקר הוא במוח, וכמו שאמרו רז"ל ויתר הקב"ה כו' ולא ויתר על ביטול תורה, כי תורה הוא במוח, וזהו המקור לכל. ונמצא שיש למ"ע, יש עוד יותר במל"ת, ובפרט במחשבה, שאם ישמור א"ע במחשבה לא [יבוא] לידי מעשה.

קטע ז. בבית ראשון שהי' גילוי אלקות בבית המקדש והיתה האמונה בהתגלות, לכן הי' לעו"ז אמונות טפילות בבעל ובנביאי שקר. ומבאר שהיו מאמינים בד' רק שדבקו בעון ע"ז ועשו מהטפל עיקר, שחשבו שהקב"ה רוצה שיעבדו להכו"מ. אבל בבית שני שחסרו ה' דברים ולא הי' כ"כ גילוי אלקות, לכך לא הי' גם בלעו"ז האמונות טפילות, רק אמונה ללה"ר ורכילות שזהו ענין שנאת חנם שהי' בבית שני, שזה ע"י אמונה לבעלי לה"ר, וזה בא גם מקנאה לעשיר ומצליח, וזהו עונש להעשיר, שאינו עוזר להעני ולוקח הכל לעצמו, וד' ירחם.

קטע ח. בענין שהאמונה היא שרש לכל הענינים גם תענוג באלקות, וכמו בשו"ט. וכן ענין הדעת באלקות ואהוי"ר, על הכל האמונה היא שרש להם. ואף שזה יש בטבע כל ישראל, אבל צריכים לעזור, וע"כ אמר אלקטה באמרים, והם לקוטים מדברי אדה"ז וכו'.

פרק א.

מצה מיכלא דמהימנותא. ומקשה איך מצה מאכל גשמי יחזק האמונה. ולמה דוקא מצה שהוא לחם בלא טעם. ומביא מע"ח שמצה נק' קטנות דאבא, וה"ז

סתירה, כי קטנות דאבא זהו חכמה עכ"פ, משא"כ אמונה זהו למע' מחכמה. ומבאר שיש ב' אופנים בדעת, א' דעת הבא ע"י הבנה והשגה שזהו דעת גלוי וגדל ברוב ימים וע"י אכילת לחם שיש בו טעם לחם. ומדרי' הב' היא עצמות החכמה שבכח המשכיל שזהו בהעלם וגדל ג"כ ברוב ימים, וע"י אכילת לחם שאין בו טעם שהוא לחם מצה. ומבאר ענין מיכלא דמהימנותא וקטנות אבא שאינם סותרים זל"ז, כי בשרשו הוא אמונה שלמע' מן הדעת ובא בקטנות אבא כמו תינוק היודע לקרות אבא.

פרק ב.

אמונה יסוד הכל. אמונה לכאו' לא יכול להיות למע' מראי', כי בודאי אין למע' מראי', אבל אעפ"כ רואים שיש מעלה באמונה על ראי', כי לע"ל שיהי' ענין הראי', אעפ"כ יזכרו גם יציאת מצרים שהוא ענין האמונה. ומבאר שיש באמונה ב' ענינים, עצם האמונה והתוקף שבאמונה, כי אנו רואים שיש תוקף גדול באמונה, אף שבאמונה עצמה אין הבנה וכו' אעפ"כ הולך על מס"נ. ומפרש שזה בא מכח מה שבנפש, שיש בזה ב' פירושים. מה לשון מהות, ומה ביטול המהות, מה פשפשת מה מצאת. ומבאר שזהו אותו דבר, כי הביטול להקב"ה בא מעצם מהות של הנשמה. ואח"כ מבאר שהאמונה מביאה לראי', לכן אומרים בהגדה מצה זו שאנו אוכלים על שום שלא הספיק, אף שאנו אוכלים קודם חצות ולא הספיק, אבל זהו הא בהא תליא, שע"י האמונה שקודם חצות באו לראי' שאחר חצות.

פרק ג.

אמונה היא עיקר המעמיד. איהו אמת ואיהי אמונה, כי איהו זהו עצמות, ואיהי לשון נוקבא, כי האמונה נמצאת בפנימית ועצמות של הנשמות לעצמות

א"ס. והאמונה אינה נמנית במנין המצות, א' מפני שהיא נמצאת בטבע כל ישראל, ב' מפני שהיא יסוד, והיסוד אינו נמנה בהבנין.

פרק ד.

ממכ"ע וסוכ"ע. ממכ"ע כח הפועל בנפעל, ע"ז כתיב שאו מרום עיניכם וראו, משא"כ סוכ"ע. אבל גם ממכ"ע לית מחשבה תפיסא במהות רק במציאות. וזהו אתה הראתה לדעת כי ד' הוא אלקים, ואיך ידע אותו הרי לית מחשבה תפיסא גם בממכ"ע. אלא הכוונה, ידעו בביטול העולמות דכולא חד, שכמו שאין ערוך הנברא לגבי הבורא בממכ"ע, כמו"כ אין ערוך ממלא לגבי סובב. האמונה מביא לדעת דכולא חד. מביא הקושיא למה לא כתוב אנכי אשר בראתי שמים וארץ. ומתרחץ שזהו בהתפשטות והאמונה דבנ"י בעצמות וגם במהות דממלא דכולא חד. וביאר שפסוד"ז זהו כענין ביטול היש אבל שמע ישראל יחו"ע, אבל יש מעלה ביחו"ת ששם שייך ענין הראי', ולע"ל ידעו מה שבכח הפועל בנפעל. אמונה דיצי"מ הביא לדעת דבמ"ת. יר"ת מביא ליראה עילאה.

פרק ה.

מצה נק' קטנות אבא וגם מיכלא דמהימנותא. ולכא' איך שייך שניהם ביחד. ומסביר שיש שני ענינים בחכמה, עצם החכמה, והתפשטות החכמה. ומבאר בענין אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן, אבל אין זה ידיעה גמורה, אבל אין זה גם כמו עגל לאמו, כי הרי אומרים יודע לקרות, שזהו ידיעה, וזהו כמו ידע שור קוניהו שיודע מזה שזנו ומפרנסו. ואף שאין זה ידיעה גמורה, אבל יש בזה שקורא אבא כל מה שיש כשמבין בגדלו, ועוד יותר שיש בזה שקורא אבא כל העצם גם מה שלא בא בשכל. ונותן ע"ז עוד משל מרוב שמלמד לתלמידו בדרך קצרה, וכמו המשנה שזוהי דרך קצרה מכל הפלפול של הגמרא הרי יש במשנה כל הפלפול, ואדרבה יש בזה עוד יותר, כי יש גם מה שלא בא

בפלפול הגמרא. ועד"ז הו"ע מה שמצה קטנות אבא, אבל בזה הקטנות יש גם מה שלמע' מהגדלות, והיינו ענין האמונה שלמע' מהשכל.

פרק ו.

למה מצה דוקא מיכלא דמהימנותא. מביא ענין ורעה אמונה, היינו שאמונה יש לה רועה. ומקשה דהלא האמונה היא בטבע אצל בני", ולמה צריכים רועה. מביא ענין הלחם למע' הו"ע החכ', ויש בחכ' ב' ענינים, כפי שהיא בעצם מהותה, ויש ההתפשטות שלה. וזהו דוקא בלחם מצה שאין בו טעם. ומביא ב' ענינים שמצה שונה מחמץ. א' שאין בה הגבהה, ב' שאין בו טעם. גם מסביר שעצם החכ' בא דוקא בדיבור, שלכן אין התינוק יודע לקרות עד שיטעום טעם דגן שאז נכנס בו עצם החכ', אבל קודם שיכנס בו עצם החכ' אינו יכול להביא בדיבור, כי נעוץ תחילתן בסופן.

פרק ז.

ב' ענינים בלחם, לחם שיש בו טעם (לחם חמץ) ולחם שאין בו טעם (לחם מצה). לחם שיש בו טעם שרשו בחכ' שבא לידי טעם בבינה, היינו שיבין ושיג בטוב, שלכן בשבועות היו שתי הלחם חמץ, כי זהו תושב"כ ותושבע"פ, היינו ענין שבא בטעם ודעת. משא"כ לחם מצה שרשו בחכמה שלמע' מהטעם. ולכן זהו מיכלא דמהימנותא שלמע' מטו"ד. אלא שבא בקטנות. בתחלה מבאר שענין אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן, דוקא לחם שיש בו טעם (לחם חמץ), ולכן יודע לקרות, אבל אח"כ מפרש שלהיות שהידיעה של תינוק כשקורא הוא לא ידיעה בטעם ודעת, לכן מפרש שטעם דגן אין הכוונה טעם לחם, כ"א שיהי' דגן. ואח"כ מפרש שבחמץ יש עוד ענין מלבד הטעם,

אלא ענין ההגבהה, ולכן נאסר החמץ, כי מצד הטעם בלבד לא הי' אסור, כי כל הטעמים מותרים בפסח כמו תבלין וכו', אלא העיקר הוא מצד ההגבהה.

פרק ח.

מסביר בענין חיוב מצה בפסח ואיסור אכילת חמץ. כי בפסח ההמשכה היא מחסדים דז"א לכן נאסר החמץ שהוא ענין גבורות, ועי"ז נכרתה הנפש מיום הא' עד יום הז', שהם כל המדות דז"א כי כולם כלולים ביחד. ואח"כ מקשה שאם זה עיקר הטעם לאיסור חמץ ולמצות אכילת מצה, שיהי' עיקר ברוחניות הענינים שלא יהי' העבודה בהגבה כ"א בשפלות, וכן שלא יהי' ענין גסות הרוח, ולא על איסור חמץ ומצות אכילת מצה בגשמיות, ולפועל עיקר הציווי רק בגשמיות, וברוחניות באמת אין חילוק, כי גם בפסח יש מצוה בשמחה וד' כוסות, רק שבכללות יש חילוק בין העבודה בפסח לשאר היו"ט, כי בפסח עיקר העבודה בקב"ע [?] ובפרטיות המצוה היא רק בגשמיות. אף שבכל המצות עיקר המצוה היא בגשמיות, אבל הרי בכל המצות הטעם שלהם לא ניכר בגלוי, משא"כ בפסח הרי הטעם ניכר בגלוי. ואעפ"כ עיקר המצוה היא בגשמיות.

פרק ט.

עצמות א"ס לאו מכל אינון מדות כלל, ומשו"ז גם בפסח משום שמאיר בו מעצמות א"ס, לכן גם בהקו יש התכללות. ומבאר בענין איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ב', ונותן משל מעצם הנשמה בגוף האדם שהכל הולך ע"י התלבשות, שעצם הנשמה מתלבש בכחות עצמיים שלו, והכחות עצמיים מתלבשים בהכחות שבגוף, וזה פועל על המעשה בפועל, ונמצא שהמעשה קדמה לכל, כי בשביל המעשה התלבשה הנפש בכוחות העצמיים וכו'.

פרק יו"ד.

מבאר הנמשל למעלה, שכמו בנפש האדם הרי כל הכחות הם שלא בערך להנפש, והשייכות של הנפש בהם הוא בדרך התלבשות, שהנפש מתלבשת בכוחות העצמיים והכחות העצמיים בכוחות הגלויים עד המעשה בפועל, כמו"כ הוא למעלה שכל הספירות אינם תופסים מקום, וגם עשר ספירות הגנוזות אינם תופסים מקום בעצמות. והכל הוא דרך התלבשות, שעצמות א"ס מתלבש בעשר ספירות הגנוזות וכו', וכן מה שנתבאר בנפש שהמעשה קדמה לכל, כי זה שהנפש מתלבש בהכחות הוא בשביל המעשה, כן הוא גם למעלה, כי המעשה קדמה, גם מה שנתלבש בהרצון להאציל, זהו הכל מצד המעשה, שעלה במחשבה תחילה, ועפי"ז מובן שהעיקר הוא המעשה. וגם בפסח אינו חייב כרת על הגבהה רוחנית, כ"א באכילת חמץ, ודוקא באכילת מצה בפועל, ולא ע"י שפלות וביטול וכו'.

פרק יא.

כנס"י נק' אמת ואמונה כל זאת, איהו אמת, ואיהי אמונה, שמקבלים ממהותו ועצמותו. וזהו ע"י אכילת מצה בליל א' דפסח. ומצה הוא בלי טעם שמקבלים חיזוק באמונה שלמע' מן הטעם. מצות יאכל את ז' הימים, זהו ז' מדות דמלכות דאצי', שמקבלים ע"י המצה חיזוק באמונה, מאיזה דרגא שיהי' נשמתו. וזהו יאכל ז' ממילא, כי זה בא בדרך דילוג מעצמיות החכ', משא"כ כל השנה מקבלים מחב"ד שבז"א, ולא עצם החכמה. ומקשה למה בפסח נאסר החמץ, כי זה שייך לישות וגסות. ובשבועות מותר החמץ ואדרבה זהו מצוה. ולכאז' ק"ו, אם בפסח שהיתה בתחלת יהדותם נאסר להם החמץ, וא"כ בשבועות שבאו לשלימות שבודאי יאסר החמץ. ומתרץ שאדרבה היא הנותנת, ונותן משל מתינוק שאחר שגמלוהו משדי אמו א"א להאכילו לחם גמור ומאכלים גסים כ"א מאכלים קלים כי לא הורגל, רק אח"כ כשיגדל אז אדרבה

צריך לאכול לחם יבשה. עד"ז בפסח שהיתה התחלת יהדותם, הי' צ"ל מצה בלא טעם ואח"כ כשבאו לשלימותם אזי מותר החמץ, ואדרבה שהיא מצוה. והמצה שאכלו בפסח נתן להם כח לקבל הטעמים דשתי הלחם תושב"כ ותושבע"פ בשבועות.

פרק יב.

מלכות נקודה תח"י. מתחילה היא כמו חיריק, נקודה תחת כל האותיות, ולפעמים היא כמו חולם שע"ג האותיות. בפסח היא כמו נקודה תחת יסוד, וביכ"פ היא עולה למע' מכולם. ושואל איך זה שכנס"י [ש] מקבל מהאבות יעלו למעלה מהאבות. ואם מפני שיש בהם אמונה, הרי גם האמונה היא מקבלת מהאבות, שהיא ירושה לנו מאבותינו. ומסביר בענין ג' קוין חח"נ בג"ה דתי"ם, ויעקב אמר אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי, שאלקי אבי אברהם זה אהבה, ופחד יצחק זה יראה, הי' לי זה ליעקב שזהו רחמים קו הממוצע. וכ"ז נמשך לכנ"י. ואף שכנ"י מקבלת מכולם, אבל היא מקבלת גם מעצמות א"ס. וזהו ע"י האמונה. ומסביר הענין דאל יתהלל כו' חכם בחכמתו גבור בגבורתו עשיר בעשרו, וג' קוין חח"נ בג"ה דת"י, תורה עבודה גמ"ח, אלא שמלמטה למע' הסדר הוא עבודה קודם, אלא שיהיב פרוטה והדר מצלי, אבל מלמעלה למטה חסד קודם, ואל יתהלל, אלא דוקא בארץ, כי הכוונה דוקא בעבודה מלמטה. וגם מסביר מה שאו' העמידן על אחת היא האמונה, וכאן אומרים על ג' דברים העולם עומד, אלא בפסח הי' ענין האמונה, ובמ"ת הי' ענין הג' קוין. אבל כ"ז ע"י האמונה דיצי"מ.

פרק יג.

יש מצוות שיש להם טעם גלוי, ויש מצוות שיש להם טעם כמוס שיתגלו לעת"ל, שיש להם טעם בסוד ד', כמו בהעלאה או בהמשכה, ויש מצוות שנק' חוקים שאין להם טעם כלל גם לא בסוד ד', וכמו מלך שמצוה רק בשביל שישמעו לו. וכשישראל אמרו נעשה קבלו עליהם גם אלו המצוות שאין להם טעם, ויש בכלל מאתים מנה, הי' זה הקבלה גם על המצוות שיש להם טעם. וזה שאמרו במ"ת נעשה זה בא להם ע"י אכילת מצה בפסח. וביאר מה שבפסח נאסר להם חמץ, ובשבועות חמץ תאפינה, ונתן משל כמו אב המכה לבנו זה תאכל כי זה יתן לך חיים וזה לא תאכל כי יזיק ואינו אומר לו הטעם, כי אם יאמר לו הטעם יוכל למצוא מצד הטעם להטות, וגם כי יש בהמעשה למע' מן הטעם, רק לאחר שכבר הורגל הבן לשמוע מצד האמונה באביו, אזי כשיגדל יגלה לו הטעם, שזה יוסיף לו חיות, כי מאחר שכבר הורגל בזה, אזי גם כשידע הטעם לא יטה מדרך הישר, כמו"כ ע"י שכבר הי' להם האמונה בפסח, אזי גם יוכלו לקבל במ"ת גם הטו"ד.

פרק יד.

פ' זכור קורין קודם פסח. ומסביר ענין פ' זכור. החילוק בין דוד ושאוול, שאול המלך הלך אחר הטעם, ולכן אמר הקימותי את דבר ד', כי לא החי' כל נשמה, וחשב להוסיף, כשיקריב הבהמות לקרבן יהי' העלאה גדולה, ובזה טעה כי קליפת עמלק שהוא שנאה [שלמעלה] מן הדעת, וע"כ התיקון שלו הוא לא בענין של דעת, כ"א ע"י ביטול שלמע' מוטו"ד. וזו היתה דרגת דוד, נאום הגבר הוקם על. וזהו שקורין פ' זכור קודם פסח, כי ביציאת מצרים מאחר שיצאו באמונה, וגם קבלו מקצת התורה, לכן יכלו לגבור על עמלק. אבל עכשיו ע"י זכירת עמלק, יוכלו ע"י אכילת מצה בפסח שתהי' האמונה בשלימות.

פרק טו.

מבאר ענין הספירה, שכתוב ממחרת השבת תספרו. ומקשה למה לא מתחיל הספירה מיום א' דפסח. וגם למה נק' היו"ט שבת. ומבאר בענין או"ח שיש בשבת, שהכח אלקי שירד בוימ"ב לברוא העולם עולה בשבת למקורו, וכמו אדם שנח אחר המלאכה שהכח עולה לשרשו. ושבת נק' קדש שזהו אין דחכמה, שהעלי' בשבת היא מצד אין דחכמה, שזהו המקור הראשון של הירידה בוימ"ב. אבל באמת עולה עוד למע' יותר, וכמו אדם כשהוא נח אזי [?] שהכח שירד במלאכה עולה לשרשו, הנה אזי עולה גם עד עצם נפשו, ומהעלי' הב' דשבת יורד אח"כ בו' ימי החול בנסים. אבל מקשה, הנסים נק' נפלאות, בשלמא העלי' זהו ענין נפלאות, כי הוא מוסתר ונעלם, אבל בהירידה כשנעשה הנס הר"ז בגלוי. ומבאר שיש שני מיני נסים, יש נס שאינו מלוּבש בטבע, זהו נפלאות, שאף שרואים הנס אבל לא מבינים מה קורה פה, אבל נס המלוּבש בטבע כמו להשתיק כח סערה בים וכדומה, אף שזהו ג"כ פלא אבל הוא בגלוי.

פרק טז.

ב' דרגות בנסים. א) נסים שנק' נפלאות, כמו בנסים שביציאת מצרים שהם נסים שלמע' מהטבע, אף שראו הנסים בגלוי, אבל נק' נפלאות, כי מהות הנס מופלא, כי לא מלוּבש בטבע. ב) נסים המלוּבשים בטבע, שם המהות בגלוי. ודוקא בנסים אלו יש בזה מהעצמות. ולעתיד שיהי' ונגלה וגו', אז יראו בנסים אלו שיש בזה מבחי' העצמות, והנסים שנק' נפלאות, יתגלה מהותן ולא יהי' פלא. מבאר בענין שבת וחול, שבשבת הוא או"ח, שזהו עלי' העולמות, וממקום שעלה משם יורד בששת ימי החול באופן של או"י. ומבאר שהעלי' דשבת זהו בנסים שנק' נפלאות שלא נודע מהותן, והירידה דאו"י זהו כמו בנסים המלוּבשים בטבע. ומבאר בענין ממחרת השבת, שמצד א' יום א' דפסח נק' שבת מפני הנסים כמו מכת בכורות שנק' נפלאות, וכמו שבת שהוא ג"כ כמו

נפלאות מצד העלי' דאו"ח, אבל אח"כ ירד באו"י עד המדות דנוגה לבררם, כדי שיוכלו לקבל התורה בגשמיות לא תרצח ולא תנאף, אבל לע"ל יהי' ענין הראי'. וזהו אראנו נפלאות שזה שעכשיו הם נפלאות יהי' לע"ל באופן של ראי'.

פרק יו.

שואל, יום השני ממחרת השבת, שמשמע שהוא למע' משבת, שהשבת הוא הכנה אליו. גם שואל אודות ימי הספירה, למה הי' צ"ל מ"ט יום הכנה למ"ת. והתחיל מענין קי"ס שהוא מעין דלע"ל, שהי' גילוי אוא"ס שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל. והתחיל לבאר שענין קי"ס שהוא קריעת ההעלם, וזה הי' בכל המדרי', כי כל המדרי' דעו"ע זהו העלם וגילוי, עד למע' מע' שהוא העלם אוא"ס שקודם הצמצום, ואחר הצמצום הי' הגילוי דקו"ח. וכשהי' קריעת ההעלם בקי"ס, הי' בכל המדרי', גם באוא"ס שלפני הצמצום, שזהו למע' מסובב וממלא, שע"ז נאמר הים ראה וינוס שגם הים נעשה כמו יבשה לגבי גילוי העצמות שהי' בקי"ס.

פרק יח.

מבאר ענין קי"ס שהי' התגלות העצמות, ולכן ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, כי ענין הנבואה הוא התגלות ההעלם בכ"א לפי דרגתו, יחזקאל ביצירה, ישעי' בבריאה, ומשה באצי', אבל בהתגלות העצמות הרי העלם וגילוי שוים. מבאר המחלוקת אם שמים קדמו או ארץ קדמה, כי מצד או"י הרי צ"ל עפ"י סדר השתלשלות, הרי שמים הוא קודם בהשתלשלות, אבל באו"ח שזהו מצד הכוונה, הרי ארץ קדמה, כי סוף מעשה עלה במחשבה תחלה. אבל יש שמים וארץ כא' נבראו, זהו מצד העצמות ששם משפיע ומקבל שוים.

וכן מבאר אל יתהלל חכם גו' שזהו חח"נ כו', כי בזאת יתהלל, זאת היא המלכות כי תכלית הכוונה דוקא בעבודה למטה.

פרק יט.

מחלק בין המתנשא מימות עולם, שזהו מקיף הכללי שכולל שמים וארץ בשוה, אבל עכ"פ יש שם עומק רום ועומק תחת, משא"כ המלך המרומם שהוא התנשאות עצמית, אין שם בכלל ענין של עומק רום ועומק תחת, ונותן ע"ז משלים, כמו א' שיודע עצמו מראשו לרגלו שזהו בידיעה א', אבל עכ"פ יש שם התחלקות של ראש ורגל. ואח"כ מסביר הענין של גאה גאה, גאה הב' זהו כמו המתנשא מימות עולם, שגם מצד זה הי' קי"ס שההעלם נעשה גילוי, כיון שהוא כולל כולם כאחד, אבל כדי להפיל סוס ורוכבו, ע"ז צריך הגאה הא', שזהו ענין המלך המרומם לבדו, התנשאות עצמית, שדוקא מצד התנשאות עצמית הוא משפיל גאים.

פרק כ.

מסביר ענין וביום השמיני עצרת, לשון עצור במלין, כמו ואתם תחרישון, לא תתערו מידי, מאחר שהי' גילוי העצמיות לכן הי' העלי' של כל הבחינות, גם חכמה עצמה עלתה למע', ולכן עולה עמו גם הדיבור, כי הדיבור מקבל מחכ', אבא יסד ברתא, וכמו שאינו יודע לקרות אבא, אף שמבין הכל, אלא מפני שאותיות הדיבור באים מקדמות השכל, וזהו ואתם תחרישון כי מאחר שהי' גילוי העצמות, ושם לא טוב רק השתיקה. גם מסביר ענין וביום השביעי עצרת מה ז' רשות, שלכאור' במה נבדל יום הז' מו' ימים הקודמים, כי גם ו' ימים רשות. אלא שאף שלמטה אין חילוק, אבל יש חילוק למע', כי בו' הימים נמשך ענין המצה להמדות, אבל בזש"פ צריכים להמשיך המצה גם לאבא עצמו, כי גם הוא

עלה למע'. וזהו עצרת לשון אסיפה וכנישה להוי' אלקיך לאו"א עצמם כי עלו למע'.

פרק כא.

מבאר ענין מה ז' רשות אף ו' ימים, ומבאר מעלת יום הז' שהוא מעלמא דחירו, ומבאר תחלה מהו ענין רשות, ומהו חובה, שאומרים שבלי ל' א' חובה. ומביא מענין חובה כמו מים אחרונים חובה, כי החובה להמתיק הדינים, כן ליל א' חובה, כי במצה יש מלבד הענין שזהו מיכלא דמהימנותא, גם הענין דלצאת ממצרים מנו"ן שערי טומאה, שזהו ענין א' עם מצה מיכלא דמהימנותא, שזהו לצאת מנו"ן שערי טומאה וליכנס בקדושה האלקית. אבל בזש"פ אז הוא רשות ולא חובה, כי עלה למע' בעלמא דחירו, וגם אור אבא עצמו עולה עמו, וזהו רשות ולא חובה, כי שם הוא עלמא דחירו. ומה ז' רשות אף ו' ימים רשות, שגם הם מקבלים מיום הז'.

פרק כב.

או"ה ג"כ מאמינים ואומרים אלקא דאלקי' וכמ"ש יראו מד' כל הארץ, ויש שאומרים מי ד' אשר אשמע בקולו, וכן בבנ"א יש שלפעמים יש להם פחד אלקים ולפעמים מורדים. ומבאר שבכלל יש ג' מדרי' נשמות ומלאכים וע' שרים. ע' שרים יש בהם תערוכות טו"ר ולפעמים כך ולפעמים כך, ומלאכים הם תמיד דבוקים בד' אבל רק במציאותו שהוא כח הפועל בנפעל, אבל הנשמות דבוקים בעצמות א"ס, וכ"א כלול מכולן, היינו שגם בנשמות יש נר"ג וכן מלאכים וע' שרים, וישנם בג' עולמות בי"ע, ומנפש של נשמות בבריאה נעשה נשמה דנשמה ביצירה, וכן במלאכים וכן בע"ש. וכן צדיקים בינונים ורשעים, זהו נשמות מלאכים וע' שרים.

פרק כג.

שואל שעפ"י הנ"ל הרי הנשמה היא בחי' צדיק והגוף בחי' רשע, ומקשה שהרי אנו רואים שיש גם נשמות כמו ונכרתה הנפש, נר רשעים ידעך, נשמות שהולכים לגיהנם, וכן לעת"ל אלה לחרפות ולדראון עולם. ומתרץ כי כל נפש יש לה לבוש נוגה והם ג' מדרי', אור כלי ולבוש. ואומר שיש רשע וטוב לו, שיש לו לבוש טוב יותר נעלה מצדיק וטוב לו, אם הלבוש שלו הוא מזה העולם כמו הנפש, כי לבוש מעולם עליון הוא יותר גבוה מנשמה דעולם תחתון. ואח"כ מקשה איך הנשמה פועלת על הגוף, איך יש להם חיבור ביחד כמ"ש בכל לבבך בשני יצרך, וכן הפלא בעבודת הבע"ת שעולים למע' מצדיקים, ומבאר כי הלבוש דנוגה שהוא הנפש החיונית יש לה שרש בתהו. גם מבאר באמצע שאף שהנשמה דבוקה באלקות למעלה מטו"ד, אעפ"כ יש לה ג"כ שכל ומדות, וזהו שהנשמה בג"ע משגת אלקות.

פרק כד.

מבאר בענין אתה הראת לדעת, שזה קאי על ידיעת הנשמה למטה, שאף שהנשמה למטה רואה אלקות, אבל היא יורדת למטה להראות לנפש הטבעית. ואף שהנפש הטבעית משגת רק בידיעת המציאות, אבל ע"י ההתבוננות דהוי' הוא האלקים היא משגת שזה שמשגת בידיעת המציאות דשם אלקים הוא אותו דבר בראיית המהות דשם הוי'. וע"י השגת הנה"ט מוסיף עליו גם בראית המהות דנה"א. אח"כ מסביר החילוק בין ראי' לשמיעה, שבראי' רואה מהות הדבר, וכן בהתפעלות הנפש הוא בראי' יותר מבשמיעה, אבל מאידך יש מעלה בשמיעה ששומע ומבחין דבר רוחני, משא"כ ראי' הוא בגשמיות, וכן ראי' דוקא מקרוב ושמיעה מרחוק. ואומר שזהו דהא בהא תליא, כי מאחר שראי' גבוה יותר ע"כ באה בנמוך יותר, כי כל הגבוה גבוה יותר יורד למטה מטה יותר.

פרק כה.

מתחיל בענין ב"ש שתיקנו אכה"ג ואנשי יריחו שהיו כורכין את שמע ואין הלכה כאנשי יריחו, כי מעלה ביח"ת שבזה יכול להיות ראי', משא"כ ביח"ע הוא רק שמיעה, שמע ישראל, שאצל משה הוא גם באופן של ראי', אבל לבנ"י אמר שמע ישראל, אבל מאחר שהיו דור דעה, לכן האיר אצלם בשמיעה כמו בראי', אבל בדורו של יהושע שירדו ממדרי' היו צריכים גם לב"ש כדי שיהי' אצלו ההתפעלות דראי'. ואח"כ מבאר שכמו שיש חילוק בין ראי' לשמיעה, כן יש חילוק בין ראיית עין השכל לבין ראי' גשמיות, כי ראי' בגשמית מסתרת על הראי' הרוחני, משא"כ כשיש ראי' גשמיות באלקות כמו לע"ל וכמו נביאים, וכן ענין שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. וע"י הזדככות הגוף עכשיו יזכו לע"ל לראי' באלקות ראי' גשמיות.

פרק כו.

מסביר בענין הראי' דלעת"ל שנא' כי עין בעין יראו שזהו עין שלמטה ועין שלמע', וזה בא ע"י שאו מרום וגו' ומבשרי אחזה, רק לעת"ל יבא זה בגילוי. אח"כ מבאר ענין עיניו למטה ולבו למע', שהמעלה בעיניו למטה שזוהי ראי' חושית שיש בזה מעלה, וגם שעם עיניו למטה בא מזה יתרון האור מהחושך בהלבו למע'. וגם שע"ז לא יפול הנופל כשאחר התפלה יראה העוה"ז, אבל כשהי' עיניו למטה, נתקבל אצלו ענין אחדות הוי' גם בעיניו עולם, ואזי לא יפול הנופל בראותו העולם. גם התחיל להסביר ענין שריב"ז אמר איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי, שלכאו' איך שייך ספק בזה. אלא שהי' ספק אצלו אם בירר לנה"ט. ומסביר ענין הגיהנם שזהו הנה"ט, וגם לטהר הנה"א.

פרק כז.

התחיל לבאר בענין הקשר שיש לנשמה עם הגוף, שהתעוררות שבנשמה פועל גם בגוף. ומבאר שזהו מצד פרקי הצלם שזהו המחבר נשמה עם הגוף. וזה שהי' ריב"ז מסתפק שמ"מ לא בירר לפרקי הצלם, ובל"ז אינו יכול לפעול בגוף, ולכן הי' מסופק אפשר שיצטרך להיות בגיהנום לברר לפרקי הצלם. אח"כ מבאר שדוקא ע"י עבודה עם הגוף פועל עשי' בנשמה כיתרון האור גו'. כמו בענין ראי' חושית בכח הפועל שבגשמיות, עי"ז מוסיף בראיית הנשמה בעולמות הרוחניים. וזהו שדוד משבח בפועל המעשה מה רבו מעשיך וגו' ולכאור' הרי הכל כלא חשיב וכ"ש עשי' גשמיית ומהו השבח. אלא שדוקא בראי' חושית בכח הפועל, עי"ז בא לראיית המהות. וזהו יותר מראיית השכל דלית מחשבה תפיסא, אבל ע"י ראי' חושית בגשמיות עי"ז לוקח העצם. ועי"ז מביא שהה"מ ע"י ריבוי תעניות וסגופים וכו' זכה להכיר כח הפועל שעשה את הכלי שזה בא עי"ז שיכול להכיר כח הפועל האלקי.

פרק כח.

יש מדרי' שנק' ידיעת המציאות, וזהו גם במלאכים שהידיעה שלהם היא בהשפעה האלקית בנבראים עד הע' שרים דנוגה שיש בהם גם תערוכות טו"ר, עד שר של מצרים שאמר מי ד', אבל לנשמות במ"ת נתגלה העצם שאמר אנכי גו'. ומבאר שבגילוי העצם יש ג' מדרי', יש כמו ביציאת מצרים שנגלה עליהם אבל הי' בהתלבשות בקטנות, אבל בקי"ס הי' בגילוי ע"ד כמו לע"ל, משא"כ במ"ת הי' ראי' רוחנית. ומקשה למה אומר כימי צאתך מאמ"צ ולא כמו קי"ס. ומתרץ שהגילוי הי' בקי"ס יותר, כי ביציאת מצרים הי' בהתלבשות בקטנות, אבל מצד העצמות הי' ביצי"מ מדרי' יותר גבוהה.

פרק כמ.

התחיל בענין קי"ס שנא' אז ישיר שאז הוא לשון עבר וישיר להבא, וכן מהו משה ובנ"י. אח"כ מבאר בענין לרוקע הארץ גו' שמארץ לים נק' ירידה, כי מתחילה היו המים על הארץ, ואח"כ כשאמר יקוו המים נעשה הארץ על המים. והתחיל לבאר שבהשתלשלות יש שני אופנים, השתלשלות מיש ליש, כמו משכל למח' וממח' לדיבור, שאין כאן חידוש, שהשכל לא נשתנה במהותו כשבא למח' וכו' ואח"כ מבאר למה אין זה חידוש, כי העלול הי' כלול בעילתו וא"כ אין זה חידוש כ"א מהעלם אל הגילוי, ויש מאין הוא רק בתחלה ובסוף, כי שעלה ברצונו להאציל הרי הרצון הוא כאין לגבי עצמות, אבל החכ' מהכתר הוא יש מאין. וגם החכ' סתימאה לגבי הכתר הוא יש מאין, וגם בסוף, כי המעשה מהדיבור אינו בא בעו"ע, כי המעשה הוא דבר מחודש, גם כשהוא מצוה בדיבור לעשות, אעפ"כ העשי' הוא דבר מחודש, וזהו נעוץ תחלתן בסופן, כי עומד בקו האמצעי תחת הכתר ועולה לפנימית הכתר, ואח"כ אומר שעולה גם למע' מהכתר. ומביא שגם כשהי' לו רצון הרי כשבא למעשה יוכל לשנות, וכמו וינחם ד' גו'. ואח"כ מקשה שלמה זה נק' יש מאין גם בתחלה ובסוף שהרי לגבי העצמית הוא כאין.

פרק ל.

אומר שזה שנק' יש מאין בתחלה ובסוף, זהו רק כלפי מטה, אבל לגבי למע' הכל כלא. אבל לפי"ז מהו החידוש בזה שבתחלה ובסוף הוא יש מאין, הרי הכוונה שזה ממש מאין המוחלט, כי גם למע' יש ב' דעות כנודע. ומקשה הרי עיקר הבריאה הוא בדבר ד', והדיבור הרי בא מהחכמה בדרך יש מיש. ומסביר שמהדיבור בא רק הרוחניות של הנבראים, אבל גשם הנבראים בא מכח המעשה, שנעוץ תחלתן בסופן. ומבאר מה שאומרים ארץ קדמה לשמים, הרי בסדר

הבריאה הרי שמים קדמו כמ"ש בראשית ברא גו' את השמים ואת הארץ, אלא מה שאו' ארץ קדמה זהו במחשבה.

פרק לא.

אנו רואים פלא, שבארץ דוקא יש הכח להוות יש מאין בענין הצמיחה, שאין זה בשמים, שלא ניתוסף שום דבר בכוכבים וכו'. וכן במלאכים אין שום תוס' ומגרעת, כמו שנבראו בוי"מ ב כן הם עתה, עד שאין מלאך א' עושה ב' שליחות. וגם בד"י הרוחניים אין תוספת, ורק כשבא בארץ אז נתהפך למים חיים. והטעם לזה כי נעוץ תחלתן בסופן. וזהו מלכות דא"ס שמהוה החכ' מאין ליש זה מתלבש בארץ, וע"י הארץ מהוה מאין ליש. וכמו בפירות. וזהו הב' דעות אם שמים קדמו או ארץ קדמה, ששניהם אמת, שבסדר השתלשלות שמים [קדמו] אבל בשרשם ארץ קדמה ולמה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, שזהו שיש בארץ מרצון העליון. וזהו החילוק בין השמים והארץ, שהשמים מקבלים מחכמה שזהו בסדר השתלשלות עו"ע, אבל בארץ יש ממלכות דא"ס.

פרק לב.

מסביר המאמר קשה לזוגם קרי"ס, מה שהי' קשה כק"ס במיוחד יותר משאר הנסים, כי הי' כאן הגבהת השפל והורדת הגבוה, כי מים משפיעים לארץ כמו השמים שמשפיע לארץ, וכאן הי' הורדת הים והגבהת הארץ, כמו בתחילת הבריאה כשאמר יקוו המים. וכן קשה לזווגם. בתחילה ביאר מפני שהיא מולידה במ"ן שלה, ואח"כ אמר שזה לא מתיישב, ואח"כ [ביאר] שזהו מה שאין שלימות לאיש בלא אשה, אבל בפועל ענין א"ח עט"ב זה יהי' לעת"ל, אבל עכשיו ב"ן מקבל ממ"ד כמו תושבע"פ מתושב"כ.

— כאן חסר —

פרק לד.

ומקדם אשר לא נעשו. כתיב כל אשר חפץ ד' עשה, יש חפץ כשעלה ברצונו, ויש גם חפץ הקדום שזהו חפץ הפשוט בעצמותו. אבל הרי מבואר למעלה שקדם היינו למע' גם מרצון פשוט. אלא שיש ב' מדרי' בקדם. יש קדם שהיינו רצון פשוט בעצמותו שזהו מחשבה שצופה ומביט, ויש קדם שלמע' מזה. וזהו המרומם לבדו, שזהו בחי' יחיד. וקדם הב' היינו ענין המתנשא מימות עולם, שזהו בחי' חה"ע. ועכשיו צ"ל מ"ש מגיד מראשית אחרית ומקדם אשר לא נעשו, היינו מקדם הב', שזהו אשר לא נעשו, שזה למעלה מכל אשר חפץ גו', וגם זה יומשך למטה, אלא מזה יהי' חדשה בארץ שנקבה תסובב גבר, שזהו מה שאור חוזר, חוזר לקדמותו ממש לבחי' המלך המרומם. ומקשה כמה קושיות על מה שנאמר עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות וכלי מילת, למה גלוסקאות אפויזות, ולמה כלי מילת שזהו לבוש מן המשי ולבוש שלם, וכן על מה שנאמר עתידה אשה שתלד בכל יום, שמשמע שתלד מעצמה וגם שלא ישהה.

פרק לה.

יש ב' מדרי' בנשמות, יש שמקבלים מבחי' כח מה דחכמה, שזהו כל עבודת הבריורים בתומ"צ, ויש עבודת עצמית הנשמה במס"נ ותשובה כמו ראב"ד, וזה יהי' לע"ל התגלות עצם הנשמה, שזהו ע"י עבודתה בזמן הגלות בקבלתה מכח מה דחכ". וע"ז אומר האומר עצתי תקום שזהו עצת ד' שתלד למטה ועבודתה לקבל מבחי' חכ' בעבודת הבריורים, אבל עי"ז תעלה למע' מן החכ', נקבה תסובב גבר, וכל הענינים יהיו מצד עצמה ולא תצטרך לקבל.

פרק לו.

מגיד מראשית אחרית כפשוטו, היינו צופה ומביט עד סוף כל הדורות, וא"כ ראשית ואחרית בשוה. ומסביר בענין ששת ימי בראשית ושית אלפי שנים דהוה עלמא, שזהו הששה מדות שבאים בהתכללות עד לאלפים ורבות. ולכן יש הרבה מיני חילוקים בנבראים עד למטה. אבל כל זה מהתכללות העשר ספירות, אבל אם היו יותר ספירות או פחות, ה' שינוי בכלל בכל הבריאה. וחכמה היא ראשית הספירות, וממנה משתלשלים כולם, ולכן כולם בחכמה עשית, אבל חכמה עצמה נתהוה מאין, ואדרבה כי חכמה היא יש מאין בדילוג הערך, והספירות שאח"כ הם יש מיש. ומקשה שהרי החכ' היא מקדם שכלולה בעצמות המאציל שחכים ולא בחכ' ידיעא. ומסביר בענין עדן שיש שתי מדריגות, עונג הנעלם שעין לא ראתה ויתגלה בעוה"ב, ועונג המורגש שזה מתגלה לנשמות בגן עדן.

פרק לז.

ב' מדרי' בעונג, א' עונג המורגש, וזהו שבכל דבר יש עונג, וזהו עיקר חיותו בכל הפרטים שהאדם עושה, וכן למעלה יש עונג המורגש, וזהו שבכל דבר יש עונג עד למטה בדצ"ח, וזהו עיקר חיותו, שזהו שכולם אומרים שירה, וכמו פיל מהו אומר, שהשירה זהו חיות הנברא, וראי' משמש בגבעון דום, אבל בשורש זהו עונג הנעלם, ושם הכל כלול. וזהו ב' מדרי' במגיד מראשית אחרית, א' שממשיך מחכ' שנק' ראשית, משם נמשך התענוג עד מל' דמל' דעשי', ויש מדרי' שמגיד בראשית מה שיהי' באחרית, זהו דרגא העליונה עונג הנעלם ששם הכל שוה. ומקשה שא"כ למה יש באחרית מעלה שאין בראשית, [ומתרץ] כי המלכות מהוה מאין ליש, והחכ' נתהוה מאין ליש. ומתחיל לבאר ענין עיגולים ויושר, שלכא' הרי עיגולים למעלה מיושר, שעיגולים בתוה ויושר בתיקון, ואעפ"כ עיגולים נק' נפש ויושר רוח. ומבאר שבעיגולים הכל כלול כאחד, משא"כ [יושר] יש ראש תוך סוף, וגם של א' יש לו כלי בפ"ע.

התקשרות חסיד אל הרבי

התקשרות אמיתית – מקושר לפעולות של הרבי

בשיחת ש"פ תולדות תשנ"ב (סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 9-118), אומר הרבי מה"מ:

"מעלת הבחירה בהגוף מתייחסת לעצמותו ית' (הבוחר), ולא להגוף (הנבחר), שמצד עצמו אין בו עילוי (גם לאחר הבחירה), ועי"ז שהנשמה (שיש בה המעלה ד"בן") מתלבשת בגוף להחיותו ולבררו ולזככו ע"י קיום התומ"צ, נעשה עילוי גם בהגוף, שמתגלה בו בחירת העצמות באופן שמתייחסת אליו ומתגלה בו,

. . עפ"ז יש לבאר פרטי הענינים ד"נח" ו"תולדות" בעבודת האדם:

"נח" (שלפני תולדות) - מורה על מעלתם העצמית של ישראל שקדמו לתורה, ההתקשרות דישראל עם הקב"ה מצד העצם ממש שלמעלה מההתקשרות שמצד הגילויים ע"י "דרכים נאים ומעשים טובים". אבל, השלימות האמיתית היא כשהעצם נמשך וחודר ומתגלה גם בבחי' הגילויים - "תולדות" שלאחרי נח, שמורה (לא רק על מעשים טובים סתם, אלא) על מעשים טובים שבאים כתוצאה (לאחרי) מהתגלות העצם ממש,

מדברים אלו מובן, שאף שישנם מעלות עצמיות, בכל זאת צריך להגיע גם לענין הגילויים. שה'עצם' יומשך ב'גילויים', וזה בא ע"י מעשים טובים.

וי"ל שעל דרך זה הוא גם בענין ההתקשרות: גם כשיש לחסיד התקשרות גדולה לרבי ועד להתקשרות עצמית כמו בבחינת אב ובן, אעפ"כ אין זה מספיק וההתקשרות צריכה להתבטא גם בענין של מעשה בפועל.

בשיחת ש"פ וישב תשכ"א (נדפס בשיחות קודש תשכ"א ע' 57) אמר הרבי (לפנינו בתרגום ללה"ק):

"כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר, שבי"ט כסלו תרס"ז סיפר כ"ק אדמו"ר (הרש"ב) נ"ע, שפעם הוא ישב עם הרב מפאלטאווע והתוועדו יחד. הרב מפאלטאווע אמר שחסיד הוא זה שמקושר לרבי. הרבי נ"ע ענה לו על זה, שהוא התבונן בעניין ומסקנתו היא, שזה שמקושר לרבי הוא עדיין חסיד חלש ("איז נאך א שוואכער חסיד"). וחסיד הוא זה שמקושר לפעולות של הרבי ("וואס איז מקושר צו די פעולות פון רבי'ן"). והסביר זאת ע"פ משל מגוף ונפש, שהתקשרות הגוף לנפש היא לא רק לנפש עצמה, אלא לפעולות הנפש."

לכאורה הפירוש בזה הוא, שצריך להיות מסור לפעולות שהרבי רוצה שיפעלו בהם!¹

להיות של הרבי – "מיינער"

ישנו מכתב ידוע מהרבי מה"מ (נדפס באג"ק ח"ג ע' נה) לאנ"ש דפאריז וסביבותי' (המכתב אמנם מופנה להרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן, אבל מצויין שם שאין כוונתו לאיש פרטי אלא לכל אנ"ש – "מה שכותב הנני בזה אין כונתי לאיש פרטי. ודברי מכוונים לקבוצם יחד"). מכתב זה נכתב בשנת תש"ט (קודם קבלת הנשיאות) והוא מכתב חריף ותקיף. רואים איך שהרבי פונה בתביעה חזקה בענין ההתקשרות, וממנו אפשר ללמוד מהי דעתו הקדושה של הרבי,

(1) בשיחה שם ישנה אריכות להסביר דרגת התקשרות זו באופן נעלה יותר - לא רק דברים עליהם נצטווה באופן מפורש, אלא ענינים שבהם הרבי עסק והתמסר ("ענינים אין וועלכע דער רבי האָט זיך אָפּגעגעבען איז ער אין דערוף איבערגעגעבען"). ע"ש הביאור בארוכה.

איך צריכה להיות התקשרותו של חסיד לרבי, במה זה צריך להתבטא (לפנינו חלק קצר מהמכתב):

"במחנו יש מסלתה ומשמנה של אנ"ש שראו את אדמו"ר נ"ע, ולהבדיל בין חיים לחיי החיים את כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א, נבחנו בכור העוני ונסיונות מכל המינים, עוסקים בהשכלה בעבודה וכו' וכו'.. נמצאו בתחילה בקעמפ בין אלפים מאחב"י שהיו צמאים לדבור חם וחי, למלה של התעוררות וקירוב, והצעירים שבהם שאפו בעיקר להוראה: אי' הוא משה זה האיש אשר יעלנו מהמצרים והגבולים ויורנו דרך החיים,

והשאלה: כמה נפשות נתוספו, על ידי השתדלותם ויגיעת נפשם, על תורת הבעש"ט ואדמו"ר הזקן – במשך כל השנה בקעמפס?

. . פשיטא אשר שמירת הציור פון די אייגענע ד' אמות דורשת עבודה רבה ויגיעה תמידית, אבל אפילו שמירת בית המקדש היתה רק אחת העבודות, ולא כל הכהנים התעסקו בה",

ממכתב זה אנו למדים, בהתקשרות אמיתית לרבי:

אף שמדובר בחסידים. חסידים אמתיים בעלי ציור פנימי, וכפי שמתארם במכתב "מסלתה ומשמנה של אנ"ש"; "עוסקים בהשכלה בעבודה"; דואגים ל"שמירת הציור פון די אייגענע ד' אמות" וכו' וכו' אעפ"כ אם אינם עוסקים בעבודה אותה רוצה הרבי כעת, הרי שהעבודה אינה כפי הכוונה!

שמעתי פעם מהרה"ח ר' אבא פליסקין ע"ה, שפעם אמר כ"ק אדמו"ר הרה"צ לר' איטשע דער מתמיד: "וועט איר טאן אין תשב"ר - זייט איר מיינער, טאָמער ניט - קאָנט איר זיין איטשע, אָבער צו מיר האט איר ניט קיין שייכות [=אם תעסקו ב(חינוך) תשב"ר - הרי אתם שלי, ואם לאו - יכולים אתם להיות איטשע, אבל אלי אין לכם שום שייכות"].

בשיחת פורים תרפ"ז (סה"ש תרפ"ז ע' 164) מופיע ביטוי אחר, אבל קרוב להנ"ל: "און איר איטשע איר זאָלט מאַכן דרייסיק רובל . . מיר איז בעסער דרייסיק אינגעלעך זאָלן לערנען . . און אז ניט, זייט איר זיך, א ערלעכער איד,

וועט איר א גאַנצן טאָג לערענען און דאוונען אָבער מיט מיר זייט איר כלל וכלל קיין שייכות ניט [=ואתם איטשע שתעשו שלושים רובל . . לי עדיף שלושים ילדים שילמדו . . ואם לא, הרי אתם של עצמכם, יהודי ירא שמים, תלמד ותתפלל כל היום, אבל איתי אין לכם שום שייכות כלל וכלל].

כלומר: למרות גודל מדריגתו בעבודת הי של ר' איטשע דער מתמיד, כידוע ומפורסם, וכפי שהרבי הריי"צ עצמו מגדיר זאת כאן "קאָנט איר זיין איטשע"; "א גאַנצן טאָג לערנען און דאוונען", אעפ"כ אם אינו עוסק בעבודה העיקרית אותה תובע הרבי כעת, הענין בו הרבי "קאָכט זיך" - הרי שחסר בכל הענין.

וכן הוא בזמנינו לגבי העבודה העיקרית שהרבי תובע מאיתנו: "קבלת פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה" - עלינו להתמסר להיות כפי הכוונה. להיות מסור לפעולות שהרבי רוצה שיפעלו בהם. ושהרבי מה"מ יוכל לומר על כל אחד ואחד מאיתנו: "זייט איר מיינער"!

שלשלת הזהב של רבותינו נשיאינו

בכח האבות

בשיחת ש"פ וארא תשנ"ב (סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 259), אומר הרבי מה"מ:

"אף שהאבות היו לפני מתן-תורה, הרי, נוסף לכך ש"קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה", ידוע שע"י אברהם היתה (ההכנה ויתרה מזה) ההתחלה דמתן תורה, כמודגש במצות מילה דאברהם שהיתה כמו המצוות שלאחרי מתן-תורה שעל ידם נמשכת קדושה בחפץ הגשמי שבו מקיימים המצוה, כמ"ש "שים נא ירך תחת ירכי", "לפי שהנשבע צריך שיטול בידו חפץ של מצוה", היינו, שהחידוש דמתן-תורה בהמשכת אלקות בעולם, חיבור עליונים ותחתונים. . התחיל במצות מילה דאברהם,

מבואר כאן, שעל אף המעלה העיקרית שנתחדשה במתן-תורה, הרי עצם הענין התחיל כבר אצל אברהם אבינו. וכך גם מבאר בהמשך השיחה, שעל אף המעלה בעבודת בני" שנתחדשה לאחר מתן-תורה דוקא, הרי כל זה הוא בכח האבות, ע"ש בפרטיות.

והנה, במאמר ד"ה באתי לגני תשי"א, מבאר מעלת העבודה דמשה רבינו לגבי האבות, שדוקא משה רבינו המשיך את השכינה למטה בארץ (במתן-תורה ובמשכן). וממשיך, שעל-דרך-זה הוא מעלת דורנו זה, דור השביעי, לגבי ששת הדורות הקודמים של רבותינו נשיאינו - שדווקא הדור השביעי ממשיך את השכינה למטה. ומכל מקום, מודגש במאמר זה, שמעלת השביעי עליו נאמר "כל השביעין חביבין" הוא, שהוא שביעי לראשון. היינו, שמעלת משה רבינו, שהי' השביעי, מתייחסת לאברהם אבינו. וכן דורנו זה שמעלתו מתייחסת לכל הנשיאים שלפניו ועד לנשיא הראשון.

שביעי לראשון

ומכאן למדים, בנוגע לפועל, איך צריכה להיות ההתייחסות שלנו לרבותינו נשיאינו:

רבותינו נשיאינו הם "שבעת קני המנורה" של מנורת זהב מקשה אחת, ובבחינת שלשלת זהב גדולה. כל נשיא בדורו חידש את החידוש המיוחד לדורו, ונשיא דורנו הרבי מלך המשיח - חידש את החידוש המיוחד לדורנו זה.

ואם כן, ברור, שמצד אחד, עיקר ה"קאץ" וההתקשרות שלנו צריכה להיות לעניני נשיא דורנו - לימוד המאמרים והשיחות שלו וקיום הוראותיו ביתר שאר (וענין זה היה נכון בכל הדורות, שבהן היתה עיקר ההתעסקות בענינים השייכים לנשיא אשר יהיה בימים ההם).

ולאידך, צריך לדעת ולזכור את הענין של "שביעי לראשון". לכל חסיד ישנה שייכות לכל רבותינו נשיאינו [ובודאי שאסור שתהי' שלילה ח"ו של אחד מהענינים הקשורים לרבותינו נשיאינו. כי מלבד הענין המבהיל שבזה רח"ל, הרי בהנהגה כזו, שוללים ח"ו את הענין של דור השביעי גופא, שוללים את הענין ד"כל השביעין חביבין" ששייך דווקא כשיש ראשון ושני וכו' - כל הששה דורות שלפני דור זה]. וכפי שרואים במאמר זה גופא שהוא מאמרו הראשון של הרבי - "מאמר הנשיאות" - שמביא מתורתם של כל רבותינו נשיאינו ומספר סיפורים בנוגע אליהם וכו', כידוע ומפורסם.

ומשום זה מן הראוי והנכון, שכל חסיד תהיה לו בקיאות בדברי ימי החסידות של כל רבותינו נשיאנו, ובכלל זה לדעת גם את החידוש המיוחד שחידש כל אחד מהם.

פארן צום רבין

"אין מיין ליובאוויטש, וועלן די פערד קיין חלק ניט האבן"

כ"ק אדמו"ר הריי"צ מספר באחת מאגרותיו (אג"ק ח"ו ע' ער. לפנינו בתרגום ללה"ק):

"מרגלא בפומי' דר' שלמה מלמד [=שלמה דער געלער], ב"ליובאוויטש" שלי - לסוסים לא יהי' שום חלק ("אין מיין ליובאוויטש וועלן די פערד קיין חלק ניט האבן"). כשנגיע לעולם האמת ומלאך מיכאל ימלוך יושר, ובדברי הזכות יזכיר. שהיינו בליובאוויטש. אצל הרביים - יתחילו להדחק הסוסים עם העגלות הגדולות שבאמצעותם נסעו לליובאוויטש, ויתבעו את שכרם, שהרי אין הקב"ה מקפח שכר כל בר' קטנה. בליובאוויטש שלי שום סוס ועגלה לא יקחו חלק, אני לבד הוא הסוס ורוכבו."

מהמסופר כאן מובן שלא רק ההימצאות אצל הרבי יש בה ענין והיא מוכרחת ונחוצה, אלא אף הנסיעה היא ענין לעצמו. ועד אשר החסיד ר' שלמה מלמד ייקר את ההליכה עצמה, ולא חפץ שיתבעו ממנו חלק משכר הנסיעה לרבי.

דבר זה מודגש אף יותר, כשנעיין במסופר במקומות אחרים אודות הנסיעה לרבי.

"בשעה זו יצאתי ללכת לליובאוויטש"

בספר "היום יום", בתאריך ל' שבט, מובא:

"כמה וכמה חסידים חשבו יום בואם לליובאוויטש ליום הולדת שלהם. מורי הרשב"ץ בא בפעם הראשונה לליובאוויטש אור ליום ששי פ' משפטים שנת

תר"ח, ובכל שנה שנה היה ער כל אותו הלילה, ומכוון להניח תפילין בה בשעה אשר נכנס להצמח צדק בפעם הראשונה,

תוכן זה לקוח מאג"ק שכתב כ"ק אדמו"ר הרי"צ לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח בשנת תרצ"ה (נדפס באג"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ג ע' תה), ושם בפרטים נוספים:

"מורי הרשב"ץ בא לליובאוויטש ביום ו' פרשת משפטים תר"ח, הי" קורא את היום הזה יום הולדתו, ובכל שנה ושנה בלילה דיום ה' אור ליום ו' פרשת משפטים הי" ער כל הלילה והשעון הי' מונח על השולחן לנגד עיניו ומכיון שהגיעה השעה השני' אחר חצות לילה הי" אומר בשעה זו יצאתי ללכת לליובאוויטש ובשעה חצי החמישית ה" אומר בשעה זו דרכתי על מפתן ביהכ"נ של רבינו, ובכל שנה ושנה ביום ו' פ' משפטים הי' מכיון להניח תפילין בה בשעה אשר נכנס לרבינו הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר צמח צדק - בפעם הראשון,

בתיאור זה מופיעים כמה פרטים: ש"הי' ער כל הלילה" ש"השעון הי' מונח על השולחן לנגד עיניו"; שהיה מזכיר את הזמנים "בשעה זו יצאתי ללכת לליובאוויטש" ו"בשעה זו דרכתי על מפתן ביהכ"נ", וש"הי' מכיון להניח תפילין בה בשעה אשר נכנס לרבינו" בפעם הראשונה.

והנה, בשלמא מה שהיה ער כל הלילה, וגם מניח שעון ומזכיר כל הזמנים יש לפרש שזהו ענין של זכרון, להיזכר על הזמן ההוא ולחיות זאת מחדש ["איבערלעבען די ענינים"], או שזהו ענין של חשבון הנפש וכו'. אבל מהו הענין להניח תפילין באותו זמן בו נכנס לאדמו"ר הצמח צדק בפעם הראשונה?

אי אפשר לומר שזה רק הרגש חסידי, כי הרי הרבי הרי"צ כותב זאת במכתב לרבי מלך המשיח - אם כן ברור שיש בהנהגה זו משמעות מיוחדת. ועוד ועיקר: הרבי מה"מ הדפיס זאת בספרו "היום יום", שהוא "לוח אור זרוע לחסידי חב"ד" הרי שבודאי יש בזה ענין של לימוד והוראה.

אמנם, לא נאמר שאנו מבינים בדיוק את הקשר של הנחת תפילין לבין הכניסה ליחידות, אבל מכללות המובא שם עולה ברור - גודל הענין של כניסה ליחידות; כללות הענין של נסיעה לרבי; של כניסה לבית מדרש של הרבי וכו'.

הרי שגם אם כל קישור הפרטים בקטע זה של ה"היום יום" עדיין לא נהירים, מכל מקום ברור הלימוד שלומדים אנו למעשה, בגודל הענין של הנסיעה לרבי ("פאָרן צום רבי'ן"). דבר שהוא חלק עיקרי בחייו של חסיד בכל הזמנים.

החתחברות ללכת לרבי בזמן ההווה

גודל הענין של הנסיעה לרבי, אפשר גם ללמוד מהמסופר בכמה מקומות אודות השמחה שאפפה את החסידים בעת נסיעתם.

באחת הרשימות שנדפסו בקובץ התמים (חוב' ה' ע' מ), מובא במדור "אבות החסידות" תיאור נפלא של נסיעת חסידים לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק. כמסופר שם הצטרף לקבוצת הנוסעים נער לפני הגיעו למצוות, הלא הוא החסיד הנודע ר' גרשון בער פאהארער, והוא זה שסיפר את אשר עבר עליהם בעת הנסיעה. בין היתר סיפר:

"בכל עיר ומושב אשר עברנו קבלו את פנינו באהבה וחיבה גדולה, ובמקומות אשר באנו לתפלת שחרית לא היו אומרים תחנון, ואנחנו כולנו שמחים בשמחה של מצות עליה לרגל לקבל פני קדושת אדמו"ר,

. . . פתאום נתעוררתי לקול השיר אשר צלל באזני ואיקץ . . . ואראה והנה על הכר מצע הדשא הקרוב אל מקום שכבי על קופת שחת, חבורת אנשים בעלי הדרת פנים ובעלי שיבה יוצאים במחול, וסביבם בעיגול עומדים כמה עשירות מנינים צפופים מנגנים בקול רם, מהם מוחאים כף אל כף, ומהם המכים באצבע צרדה ורוקדים בהתלהבות גדולה במקומם,

חזקנים אשר בתוך העיגול הנה יד הימנית של האחד נתונה טל כתף חברו, יוצאים במחול, כולם עיניהם עצומות, פניהם לבנים, ובידיהם השמאלית עושים תנועות של שמחה, ומרגע לרגע יתגבר חום מחולם, ומחזה פניהם תעיד, כי בשעה ההיא שקועים המה בזכרון עבר הרחוק.

ואשא עיני ואראה והנה לא רחוק מקבוצה זו עומדת עוד קבוצה ואמהר שמה, והנה גם שם כמה מנינים אנשים צפופים בעיגול, ובתוך העיגול חבורת זקנים יוצאים במחול כמו החבורה הראשונה, אבל כנראה כי הם צעירים מהחבורה הראשונה, ואשוב אל הקבוצה הראשונה.

מחזה כזה עוד טרם ראיתי בימי חיי, ועמדתי משתומם על המראה, ובתוך כך ראיתי והנה גם דודי ר' עזריאל יעקב מלמד בין היוצאים במחול הזקנים דחבורה ראשונה.

עודני מתענג על המחזה ואשמע קול רעש, מכריזים ואומרים: פנו מקום, תנו לעבור, עשו דרך רחבה, ואראה והנה הזקנים דחבורה שני' הולכים וקרובים בטיפוף של ריקוד אל מקום הזקנים דחבורה ראשונה, ובעוד רגע והנה קרבו שתי החבורות יחדיו, ויחבקו איש את רעהו באהבה וחיבה לבבית וימהרו צעדיהם במחולם.

וקול אדיר בשמחה רבה התפרץ מפיות האנשים אשר סביב שתי החבורות, וכעבור שעה קלה הנה גם אלו אשר עמדו מסביב נספחו אל המחול, רגע עמדתי כנדהם ואחרי כן הנה גם אני אחותי ביר אחד החסידים ואתבלע בתוך המחול.

הבחור יעקב סיפר לי אשר אביו ר' אפרים זאב הגיד לו, כי אביו משה דוד יצא במחול בחבורה אשר בקבוצה השני', אשר שם החסידים אשר הלכו לכ"ק אדמו"ר האמצעי, והחסיד ר' עזריאל יעקב מלמד יצא במחול בחבורה דקבוצה ראשונה, אשר שם יצאו במחול החסידים אשר הלכו לכ"ק אדמו"ר הוקן, ואז הבנתי סיבת השתי חבורות, קירובם אח"כ והתאחדות כולם עם החסידים אשר הלכו לכ"ק אדמו"ר".

מתיאור מפורט זה אנו למדים לא רק על גודל השמחה שהיתה לחסידים בעת נסיעתם לרבי – דבר שהתבטא בשירה וריקודים וכו' וכו', אלא אף גם זאת שעצם ההליכה היתה אצלם עבודה שלמה.

מובן ופשוט שאצל חסידים הראשונים לא היתה הנהגתם בכלל, ובפרט בעת נסיעתם לרבי, ענין של סתם משחק (ומיותר לשלול זאת) אלא כל הנסיעה היתה סדר עבודה של נסיעה לרבי. דבר זה עולה ברור מהתיאור הנייל:

הריקודים שלהם, תחילה בשני קבוצות נפרדות ואח"כ התחברותם יחד, הביעו תוכן מסויים. תחילה זכרון העבר. כל חסיד על הזמן בו היה נוסע לרבי בזמנו. והריקוד המשותף של החסידים השייכים לאותו רבי אליו היו שייכים תחילה - קבוצה אחת של החסידים הזקנים שנהגו לנסוע לכ"ק אדמו"ר הזקן, וקבוצה שניה של חסידים שנהגו לנסוע לכ"ק אדמו"ר האמצעי.

אחר כך התחברותם יחד לקבוצה אחת, ובריקוד משותף המבטא את התקשרותם לרבי בהווה, והליכתם יחד לקבל ממנו את כל ההשפעות בגשמיות וברוחניות. ובפשטות, דעם "פארן צום רבין" בהווה.

והוא העיקר, שנזכה זעהן זיך מיטן רבי'ן תיכף ומיד ממש והוא יגאלנו.

זהירות בדיוק התיבות בתפלה

דיוק אמירת התיבות בנוסח שנקבע

ב"היום יום" י"א אייר איתא: "אומרים בתפלה:

וכן - בצירי ולא בפתח - שני כתובים.

חייתני - בקמץ ולא בפתח - מירדי בור,

זכר - זיין בסגול ולא בצירי - רב טובך,

משליך קרחו - בפתח ולא בקמץ - כפתים,

ומלכותו ואמונתו לעד קיימת",

פתגם של "היום יום" זה מלמדנו את גודל ענין הדיוק בתיבות התפלה.

דהנה, בקונטרס התפלה של כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע, כותב, איך שהצעירים צריכים להתפלל, וא' מהענינים הוא: שיהי' התפלה בקול קצת ובדבור מבורר שיצאו התיבות היטב".

אולם ב"היום יום" הנ"ל אנו מגלים דבר נוסף: לא רק שצריך להיות דיוק בתיבות התפלה, שתהי' אמירתם "בדבור מבורר שיצאו התיבות היטב" - כי כל התיבות הם בדיוק ("אויסגערעכענטי) ויש להם חשבון ע"פ הקבלה וכו'. אלא גם בענינים שיש בהם נוסחאות שונות, יש לומר דוקא בנוסח שנקבע ע"י נשיאנו.

וכמו בא' מהענינים המובאים בהיום יום הנ"ל: אודות התיבות "ומלכותו ואמונתו לעד קיימת" כותב בשער הכולל שבסידור תורה אור יש את המילה "ואמונתו" בסוגריים, וכתוב ע"ז "נ"א" - שפיענוחו "נוסח אחר". ובשער הכולל מדייק מזה שאין לאומרו, וכמו שכתב שם: "מה שהסגיר תיבת ואמונתו שלא לאמרה, נראה הטעם . . . ע"ש. ומכל מקום בהיום יום כותב שצריך לאומרו.

כלומר: אף שיש נוסח אחר בה מוסגר בסוגריים, אעפ"כ לפועל צריך לומר דוקא בנוסח זה.

שמעתי פעם שכשהמדפיס דקאפוסט הלך להדפיס את סידור אדמו"ר הזקן פקד עליו אדה"ז שידפיס ב"לא-ל ברוך", תיבת "למלך" הלמ"ד הראשון קמוצה, כי הי' גם נוסח אחר שהלמ"ד הראשונה ב"פתח". וכשיצא מפניו, יצא רבינו הזקן אליו ואמר לו עוד הפעם: "אבל תזכור להדפיס "למלך" בקמץ", ועוד פעם ועוד פעם

כל זה מראה איך שיש דיוק בכל דבר ודבר.

הנהגות חסידים

שמעתי מהרה"ת ר' ישראל ע"ה דו"קבסאהן (זוראוויצער), שבליובאוויטש הרי היו עובדים שהיו מאריכים בתפלה, אבל הי' גם סוג אחר, כמו ר' אברהם אליהו קאבילניקער (אקסלרוד) שתפלתו היתה באופן של אמירת המילים בדיוק ובחיות.

וכן ראיתי בתפילתו של החסיד ר' בערקע ע"ה חן, כשהי' עוד בצעירותו ובכחו, כשהיו מתפללים בש"ק במנין של הרה"ח ר' ישראל נח ע"ה בלניצקי (והיו שם הרבה "עובדים", כמו ר' ניסן ע"ה נמנוב ועוד) – הנה עבודתו של ר' בערקע היתה אמירת המילים בחיות ובקול. וכמו שהבאנו לעיל הלשון מקונטרס התפלה ש"ויהי' התפלה בקול קצת ובדבור מבורר שיצאו התיבות היטב".

"שוקלין וסופרין מספר מנין תיבות התפלה"

בהזדמנות זו כדאי להביא מדברי כ"ק אדמו"ר מה"מ, בענין דיוק בתיבות התפילה:

בס' שערי הלכה ומנהג ח"א עי קי:

"והנה, מכיון שבשעת התפלה צריכים לחשוב רק אודות הקב"ה, ומה גם שצריכים לחשוב פירוש המלות - אזי העצה הפשוטה לדבר להתפלל מתוך הסידור, שאז נקל יותר שלא להסית דעת מכוונת התפלה, בודאי שלא להחסיר תיבות בתפלה",

ובע' קיז שם:

והרי ידועים דברי רו"ל בהנוגע לתפלה, שזהו דברים העומדים ברומו של עולם (ברכות ו,ב) שמזה מובן וגם פשוט חשיבותו של כל פרט ופרט בזה. וביחוד ע"פ דיוקו של פירש"י על אתר בכוונת רומז של עולם - שעולה למעלה. וכמובן ג"כ ממה שראשוני ראשונים דייקו בכל עניני תפלה ועד לתיבה, וכאמרם - שהיו שוקלין וסופרין מספר מנין תיבות התפלות והברכות (טור סי' קיג),

והנני להעתיק קצת מהלשון בטור סי' קיג:

"לשון אחי ה"ר יחיאל ז"ל דורשי רשומות הם חסידי אשכנז אשר היו שוקלין וסופרין מספר מנין תיבות התפלה וכנגד מה נתקנו, אמרו שבג' ברכות הראשונות יש קיז תיבות וכו'",

[בדרך אגב אציין שמניתי התיבות, ולפי הנוסח שלנו יש מספר ק"ו תיבות בחורף כשאומרים "משיב הרוח"].

הנותן "ליעף" או "לעיף"

בהמשך להנ"ל, כדאי להביא גם את הסיפור שסיפר הרבי מה"מ, בהתוועדות ח"י אלול תשל"ד, בתום ימי ה"שבעה" לאחר פטירתו של הרה"ח ר' שמואל הלוי ע"ה לעוויטין (נדפס בשיחות קודש תשל"ד ח"ב עמוד 415, ובלה"ק בספר מנחם ציון ח"ב עמוד 417):

"פעם סיפר לי החסיד הרב שמואל לויטין אודות תקופת מאסרו בגלות סיביר, מאורעות פרטיים מהתקופה ההיא, כולל תיאור וציור כללות המעמד ומצב שבו הי' שרוי בתקופה ההיא, כיון שלא היו תח"י ספרי קודש, נתעורר אצלו ספק בנוגע לנוסת ברכות השחר, שלא זכר אם הנוסח הוא "הנותן ליעף כח" או "הנותן לעיף כח",

והגע עצמך:

מה שנשאר בזכרוננו של אותו יהודי, לאחר שיעברו עשר או עשרים שנה מהגלות והמאסר - דבר שהי' נוגע לו ביותר, שמשום זה לא שלטה בו שכחה - לא הצער והיסורים שבגלות קשה ביותר כמו גלות סיביר, בהעדר הצרכים האנושיים המינימליים (נוסף על כללות צער הגלות, כמ"ש החינוך ש"שקול כמעט כצער מיתה שנפרד האדם מאוהביו ומארץ מולדתו ושוכן . , עם זרים", שצער זה ישנו גם כאשר מספקים לו כל צרכיו שרגיל בהם, כמ"ש "וחי", "עבד לי' מידי דתהוי לי' חיותא") - אלא הבלבול מזה שלא זכר את הנוסח המדויק בברכות השחר "ליעף" או "לעיף"...!

וכאן רואים עד כמה גדולה פעולתם של רבותינו נשיאינו [החל משני המאורות הגדולים, הבעש"ט ואדמו"ר הזקן, מייסדי תורת החסידות, תורת החסידות הכללית והמשכה בתורת חסידות חב"ד שמבארת כל הענינים באופן של הבנה והשגה בחב"ד, וער שיכולים לבארם גם בשכל אנושי, ועד לשכל של נפש הבהמית] על אלה המקושרים אליהם - שיהיו יכולים להגיע לדרגא כזו שהדבר הנוגע להם הוא לא הצער דיסורי הגוף, אלא הבלבול לעבודת ה'."

הרבי פנה אלי בחיוך ושאל: האם אתה בן-יחיד ביישיבה?

בילדותו זכה ללמוד אצל זקני החסידים בסמרקנד, בבחרותו קיבל הדרכה פנימית מהמשפיע הידוע הרה"ח ר' ניסן נעמנוב, ואחרי כמה שנים בהם הסתופף בחצרות קדשנו – נכנס בעצמו לשדה החינוך, תחילה ב"אהלי תורה", ולאחרונה גם ביישיבת תות"ל המרכזית << בשיחה עם 'בית משיח' מדבר הרה"ח ר' פנחס קארף על שבעה עשורים ב'תומכי תמימים', על התמימים של 'פעם' לעומת התמימים של 'היום', על 'מלחמת היצר' שלפני שבעים שנה, ושל דור הסמארטפונים, על הדברים שהשתנו, ועל הדברים ה'עצמיים' שאינם יכולים להשתנות >> ראיון מרתק

ראיון: **אברהם רייניץ** << פורסם בשבועון בית משיח גליון 1182

ממרומי שנותיו, יש להרה"ח ר' פנחס (פנייע) קארף, מבט נדיר על התמימים של ימינו. מצד אחד, הוא מכהן כמשפיע ביישיבות האמריקאיות כמעט יובל שנים, ומצד שני הוא משרידי הדור הקודם, שזכה ללמוד בתומכי תמימים המחתרית בסמרקנד, והיה מדור המייסדים של ישיבת בריןואה תחת השפעתו של המשפיע האגדי ר' ניסן נמנוב.

בהמשך הראיון, כאשר אני מנסה לעמת אותו עם פער הדורות, ושואל לדעתו: **אם המשפיע ר' ניסן נמנוב היה איתנו היום, הייתה לו 'שפה משותפת' עם הבחורים של ימינו?**

הרב קארף (בחיוך): אחת מהשתים... ייתכן שהוא היה מכיר במציאות השונה, ומשנה את גישתו. או, יותר נראה, שהוא הוא משנה את המציאות...

האמת נמצאת באיזשהו מקום באמצע... סיפרו, שכאשר ר' ניסן היה ביחידות אצל הרבי ודובר על כך שהוא תובע מהבחורים עבודת 'אתכפייא', אמר

לו הרבי שמהבחורים בימינו לא צריכים לתבוע אתכפייא בדיוק כמו בשנים קודמות, כי מה שהיה בשנים ההן מותרות - היום זה הכרחי...

אבל שים לב לדוגמא שהרבי נתן לר' ניסן, מהם הדברים שיצאו מגדר מותרות? - הרבי אמר "כמו ביצים וחמאה"... הרבי לא דיבר על גלידה או שוקולד. זאת אומרת, שמצד אחד צריכים להתחשב בפערי הדורות, ומצד שני עדיין צריכים לתבוע מהבחורים לעבוד את ה' ב'אתכפייא'.

במחתרת סמרקנד

ר' פניייע נולד בחרקוב שברוסיה לאביו המשפיע הרב יהושע קארף. בשנות המלחמה ברחו לאסיה התיכונה וכמו רבים מאנ"ש התיישבו בסמרקנד, שם זכה ללמוד אצל זקני החסידים של הדור הקודם.

"בישיבה היו כמה מחלקות - החל מתלמוד תורה, שבו למדו אלף-בית, ועד לזאל של התמימים, שהיו מחולק ל'קליינער זאל' ו'גרוייסער זאל'. בין המלמדים אני זוכר את ר' זושא דער שמש, שהיה מלמד אלף-בית בכיתה הראשונה; ר' בערל גורביץ (אביו של ר' דוד אבא גורביץ) בכיתה השניה; ר' בערקע חן בכיתה השלישית, שם כבר למדו חומש; ר' אליהו חיים רויטבלאט שלימד גמרא; הדוד שלי, ר' משה רובינסון, לימד גמרא בכיתה הגבוהה יותר, ולאחר שנסע לטשקנט - אבי מילא את מקומו.

"זו לא הייתה 'ישיבה' במובן המקובל" מסביר ר' פניייע, "כיוון שלא היינו בבניין אחד אלא מפוזרים בכמה מקומות. לאידך, במהלך שנות המלחמה לא היינו צריכים לרדת למחתרת, והלימודים התקיימו כמעט בגלוי. הסובייטים היו עסוקים במלחמה, ולא היה להם זמן לרדיפת החסידים.

"למעשה, גם בשנות המלחמה היינו צריכים להזהר מפקידי משרד החינוך, שהיו מסתובבים ומחפשים ילדים שלא הולכים לבית הספר. אינני יודע מדוע,

אבל ר' מיכאל היה זהיר יותר בדברים האלה. היינו מגיעים ללמוד בביתו, והוא חשש תמיד.

"אני זוכר שפעם ישבנו ללמוד אצל ר' מיכאל, ופתאום הגיעו ילדי הכיתה הנמוכה יותר. התברר שהפקידים הללו התקרבו למקום לימודם, והם ברחו משם מהר והגיעו לר' מיכאל..."

"רק לאחר המלחמה, במהלך השנה שנותרנו ברוסיה עד הבריחה הגדולה, החלו שוב הרדיפות והמעצרים, ונאלצנו להוריד פרופיל ובמידה מסויימת לרדת למחתרת.

"האיתות הראשון היה מבחינתנו, כשאר פקידים ממשלתיים החלו להגיע לשכונה ולברר היכן אבי מתגורר. זה הספיק לאבי כדי להבין שעליו להוריד פרופיל באופן מיידי. בתחילה הפסיק ללכת ללמד בישיבה, ובהמשך ברח לטשקנט, ומשם ללמברג להתכונן לבריחה.

"פעמוני האזעקה החלו לצלצל בקול רם לאחר שהרה"ג ר' יצחק קופלמן ע"ה (ראש ישיבה ליטאי שלימים היה מחשובי ראשי הישיבות בשווייץ), נעצר בברוטאליות באמצע היום. בחקירתו הבחין ברשימת אנשים המבוקשים על ידי הק.ג.ב., ובראש הרשימה ראה את שמו של ר' ניסן... לאחר שהשתחרר - עדכן מייד את אנ"ש על הסכנה המרחפת על ראשם.

התוועדויות לעומק הלילה

למרות שהיה נער צעיר, הספיק ר' פנייע להשתתף במספר התוועדויות עם זקני החסידים בסמרקנד, ואף זוכר כמה אפיזודות:

"לאחר שהגענו לסמרקנד, רציתי להשתתף בהתוועדות, וכאשר ראיתי את ר' מענדל פוטרפס יושב ומתוועד, הטיתי אוזן... זו לא הייתה התוועדות 'רשמית', אלא שיחה מלב ללב של ר' מענדל עם אחד מאברכי אנ"ש. כאב לר' מענדל

שאותו אברך גידל בלורית, והוא 'התיישב' עליו, עד שבמתק לשונו ובאמרותיו
החריפות הצליח לפעול עליו להסיר את הבלורית...

"היה אז מצב מורכב, שמצד אחד היו צריכים מסירות נפש בשביל דברים הכי
בסיסיים כמו שמירת שבת, ומצד שני המשפיעים לא וויתרו לאברכים על קוצו
של יו"ד..."

"כך גם בחג הסוכות הראשון, הלכתי להתוועדות של הרה"ח ר' אברהם
מאיור. הוא כמוכן דיבר על מעלת החג במבט חסידי, אבל כאשר נכנס אברך
שהתקשה לעמוד בניסיון ולגדל זקן, פינה ר' אברהם את עצמו לאותו אברך,
והשתדל בכל דרך אפשרית - כולל גם ברכות רבות ש'שפך' עליו שם, באם יבטיח
להתחיל לגדל את זקנו, עד שבשעת לילה מאוחרת הצליח במשימתו, ואז חזר
לדבר על המשמעות החסידית של החג.

"מלבד ההתוועדויות נחקקו בזכרוננו מראות מיוחדים, כמו הריקודים של ר'
בערקע חן בשמחת תורה. הוא רקד בכל כוחו, ממש עד שהיה נופל על הרצפה
באפיסת כוחות. לאחר כמה דקות, היה קם ממקומו, ורוקד שוב עד כלות כוחותיו.

ר' ניסן אמר לנו: ללכת ברחוב, כמו אסירים

בשנת תש"ז יצאה משפחת קארף בבריחה הידועה של אנ"ש דרך עיר הגבול
לעמברג. בסיומו של מסע הבריחה הגיעו למחנה הפליטים פוקינג, שם פתחו
אנ"ש ישיבה עבור תלמידי התמימים.

"בתחלה הייתה כיתה אחת לבחורים המבוגרים, ולמדנו גמרא אצל הרה"ח ר'
אליהו חיים רויטבלאט. אחר-כך ביקשו מאבי לעמוד בראשות הישיבה, ופיצלו
את הכיתה - הקטנים בידיעות למדו עם ר' אליהו חיים, והמבוגרים בידיעות למדו
עם אבי. עברתי ללמוד אצל אבי, עד לחורף תש"ט, שאז נסעתי לישיבה
בברינואה.

"במאמר המוסגר: בכלל, באותן שנים, חלוקת הכיתות לא הייתה כל-כך לפי הגיל, אלא יותר לפי הידיעות. דבר נוסף שהיה שונה בשנים ההן מהנהוג בימינו, שהמעבר מכיתה לכיתה לא היה בסיום השנה, אלא בסיום ה'זמן', כך שהיו שנים שלמדתי בשנה אחת בשתי כיתות.

"חצי שנה אחרי הבר-מצווה הגעתי לברינא. בשנה הראשונה לא למדנו חסידות, רק שיעורי תנ"ך עם הרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן. בקיץ תש"ט ר' שלמה חיים נסע לארץ ישראל, ועברנו לכיתות הגבוהות יותר, שנקראו אז 'פארזיק'. השלב הבא נקרא 'זאל'. מאז ואילך, ר' ניסן היה המשפיע העיקרי שלנו. "בפארזיק, כבר למדנו חסידות, שעה בערב. אבל רק כאשר הגענו לזאל, התחיל לימוד חסידות באופן רציני יותר - שעתיים בבוקר, ושעה וחצי בערב.

"בשנים ההן ר' ניסן התחיל להתוועד איתנו ולדרוש מאיתנו עבודת ה' פנימית. גם בזה היו דרגות כמובן. למשל, על עבודת התפילה הוא דיבר איתי רק לקראת הנסיעה שלי לרבי".

מה היו נושאי השיחה העיקריים בהתוועדויות של ר' ניסן?

"שני הנושאים העיקריים שזכורים לי מהתוועדויותיו, הן - שצריכים לקיים מצוות בקבלת-עול, וב'פנימיות'.

"מפעם לפעם דיבר גם על שמירת העיניים ושמירת הדיבור. הוא היה אומר לנו: כאשר הולכים ברחוב, אתם צריכים ללכת כמו 'אסירים' בחצר הכלא. הוא סיפר שכאשר היה בכלא ברוסיה, היו מוציאים אותם מידי פעם ל'טיול' בחצר הכלא, כדי לשאוף קצת אוויר. הסוהרים הזהירו אותם תמיד שלא להביט לצדדים. לא רק שלא להזיז את הראש, אפילו את העיניים היה אסור להזיז! הסוהרים היו עוקבים אחרי המבטים שלהם, ואם היו מזהים שהמבט פוזל הצידה, היו נותנים מכות נאמנות לאסיר שהעז להפר את הכללים...

"ר' ניסן תיאר לנו את החומות הגבוהות של הכלא, שגם אם היו מסיטים את המבט לא היו יכולים לראות 'גילויים' גדולים, מלבד עוד כמה נדבכים בחומה... אבל זה היה החוק: מסתכלים רק איפוא שהולכים, ולא בשום מקום אחר! "כך, אמר לנו ר' ניסן, צריכים ללכת ברחוב. מסתכלים רק לאיפוא שהולכים, כל מה שבצדדים - צריך להיות עבורנו 'מחוץ לתחום'.

"כאשר דיבר על 'עבודת ה'", היה מייחד את הדיבור לעבודת ה'אתכפייא', שלא לאכול 'תאוות'. באמת, בישיבה בברינאוה של אותן שנים, האוכל במטבח היה כל כך בסיסי, שלא היה איפוא להשיג 'תאוות'. פעם שאלו אותו: הרי מביאים לנו רק לחם וחמאה, על מה בדיוק נעשה 'אתכפייא'? והוא הסביר שכאשר בחור מורח את החמאה על הלחם, ומקפיד שהחמאה תהיה מרוחה על כל הפינות, זה כבר 'תאוה'...

לפעמים היה מדבר על כך שבחורים לא צריכים להיות 'מונחים' במראה החיצוני שלהם. אבל לא זהו היה עיקר דיבורו. כפי שאמרתי, עיקר הדיבור היה על עבודת ה' מתוך קבלת-עול, ובפנימיות. בלי 'חיצוניות'.

בשילת ה'חיצוניות' הוא היה קיצוני מאוד. בגלל שהוא היה מאוד 'פנימי', הייתה לו רגישות-יתר בנושא, וכשהוא ראה בחורים מתנהגים בהנהגה חסידית כלשהי, לא ברמת ה'פנימיות' הגבוהה שהוא דרש, הוא היה מוכיח אותם שהם 'חיצונים'. אני זוכר שפעם בשמחת תורה, כאשר הבחורים המבוגרים רקדו - הייתה לו תחושה שהריקוד לא מגיע מנקודה 'פנימית', והוא התוועד על זה...

בשנת תשי"ג, כאשר נסעתי לרבי והתחלתי ללמוד בתומכי תמימים המרכזית - היה חסר לנו כאן דמות של משפיע בדוגמת ר' ניסן. המשפיעים כאן היו חסידיים כמובן, בעלי מעלה, אבל הקו היה שונה.

קו דומה של 'פנימי' קיבלתי בהמשך מהרב מנחם זאב גרינגלאס, כאשר עברתי אחר-כך ללמוד במונטריאל. כך למשל, כאשר דיברתי איתו על עבודת התפילה, והתבטאתי שאני משתדל להשקיע בעבודת התפילה כי הרבי דיבר

איתי על כך ביחידות, הוא ראה בזה כעין 'חיצוניות', שבעצם אני לא אוחז בעבודת התפילה, ועושה את זה רק בגלל שהרבי 'דחף' אותי לזה. הוא אמר: צריכים להתפלל, כי צריכים להתפלל!

תוכל לשתף אותנו בדברים שזכית לשמוע מהרבי ביחידות?

(בחיוך): היו בחורים ששאלו על כל דבר, וכך זכו לקבל הרבה הדרכות... אני באתי מהחינוך של ר' ניסן, שהכל צריכים לעשות ב'קבלת-עול', ולכן לא היו לי הרבה שאלות ביחידות, וממילא גם לא הדרכות. מה שכן היה, הגיע מהרבי בהתייחסות לדברים שכתבתי בדרך אגב.

כך למשל, כשכתבתי לרבי על לימוד החסידות לפני התפילה, השתמע מתוך הדברים שכתבתי, שאין לי זמן לזה. הרבי התעכב על זה, ואמר: תלך לישון מוקדם יותר, תקום מוקדם יותר, ויהיו לך 15 דקות.

ביחידות הבאה הרבי דיבר שוב על העניין הזה של 15 דקות חסידות לפני התפילה, והבהיר: אין הכוונה שתסתכל על השעון, שהרי העיקר הוא שיפעל ברגש הלב. אבל באופן כללי זה צריך להיות 15 דקות של חסידות לפני התפילה. הרבי הוסיף גם ואמר, שבמהלך התפילה עליי לחשוב על אותו עניין שלמדתי בחסידות שלפני התפילה.

'בן יחיד בישיבה'....

שמירת הסדרים היא אחת מאבני היסוד בדרך החינוך של ישיבת תומכי תמימים, המסתעפת מהדרישה הכללית של רבותינו נשיאנו בנושא שמירת הזמן.

הרבי הסביר פעם (אחרון של פסח תשל"ו), שההקפדה על סדרי הישיבה באופן של 'הגבלה עצמית' היא לא רק כאשר התלמיד עסוק בצרכיו האישיים,

אלא אפילו כאשר רוצה לעסוק בעניינים רוחניים מוטל עליו להיצמד לסדרי הישיבה כפי שנקבעו על ידי רבותינו נשיאינו מייסדי הישיבה.

בהתוועדות ש"פ האזינו התבטא הרבי: "כשהשעון מורה שזהו הזמן של סדרי הישיבה - צריך מיד ללכת וללמוד! וכאמור, השאלה הראשונה ששואלים כשבאים למעלה היא: "נשאת ונתת באמונה"; לא שואלים האם השתתפת בהתוועדות חסידית, אלא האם שמרת את סדרי הישיבה!"

אצל ר' פנייע, שמירת הסדרים הייתה יסוד מוסד באורחות חייו, בזכות החינוך הפנימי ל"קבלת-עול" שקיבל מר' ניסן. גם אם התוועד כל הלילה והלך לישון מאוחר, לא עלתה בדעתו של ר' פנייע מחשבת פסול, לוותר על סדר חסידות בוקר, והוא היה הולך כדרכו לזאל הקטן, ויושב ללמוד חסידות.

השמועה אומרת, שבאחד הבקרים בכניסתו ל-770, העיף הרבי מבט בזאל הקטן, כמנהגו מפעם לפעם, וראה את ר' פנייע יושב לבדו בזאל הריק...

ביקשנו לבדוק עם ר' פנייע את השמועה, והוא אכן מאשר את הדברים ומספר:

"ישבתי בזאל, ופתאום אני רואה את הרבי מסתכל עליי. הרבי חיך, ושאל: וואס ביסטו א בן יחיד אין די ישיבה? [מה, האם אתה בן-יחיד בישיבה?]..."

ר' פנייע מסביר את הסיטואציה המיוחדת, בכך שלמיטב זכרוננו באותו ליל שישי הייתה חתונתו של אחד מבחירי התלמידים, והבחורים התוועדו כל אותו הלילה, ומשום כך לא הצליחו להתעורר בזמן...

לאדם הראשון לא היה אייפון, אבל הניסיון היה גדול!

לאחר חתונתו לימד ר' פנייע באחי תמימים בנוארק שבניו-ג'רסי, ואחר-כך עבר למונטריאל, שם התמנה למשגיח בישיבה.

את עבודת ההשפעה החל בשנת תשל"ט, לפני כיובל שנים! לפני חמש שנים, בעקבות פטירתו של הרב יצחק שפרינגר, המשפיע בישיבת תומכי תמימים המרכזית ב-770, נקרא ר' פניע למלא את מקומו, ומאז הוא משמש כמשפיע בשתי הישיבות.

כאחד שמגיע מאווירת ברינואה של ר' ניסן מצד אחד, ומצד שני משפיע של בחורים אמריקאים של ימינו, שאלתי אותו: האם יש בימינו בחורים שעוסקים בעבודת ה' כמו התמימים בזמנו של ר' ניסן?

ר' פניע מפתיע אותי בתשובתו: בהחלט כן! ולא זו בלבד, אלא שבימינו יש בחורים כאלה, שהם 'עובדי ה'' שלא בערך למה שהיה פעם!

כמובן, שיש גם בחורים ממוצעים, ויש גם בחורים למטה מהממוצע, בדיוק כפי שגם פעם היה כך... אבל באופן כללי, זו טעות לחשוב שרק פעם היו 'עובדים'. גם היום יש בחורים כאלה, לא פחות מפעם, ולפעמים אפילו יותר!

יש הטוענים, שהבחורים של היום נאלצים להתמודד עם נסיונות הרבה יותר קשים, ממה שהתמימים בסמרקנד היו צריכים להתמודד. אחרי הכל, בשנים ההם, אם בחור היה רוצה לחטוא, היה עליו לעזוב את הישיבה וללכת למקום אחר בו יכול לחטוא; בימינו - לעומת זאת - אם יש לבחור סמארטפון בכיסו, הרי כל ה'עולם הזה' יכול להיות בהישג ידו ר"ל...

- "זו שטות גדולה לחשוב כך!", פוסק ר' פניע נחרצות.

למה?

- "תראה, בשביל רבי לוי יצחק מברדיטשוב, בתור 'לימוד זכות', אולי זה יכול להיות רעיון טוב.

אבל באמת - זה לא נכון... כי עוצמת הניסיון נקבעת לפי הכוחות שהיצר - הרע משקיע כדי להחטיא את האדם. והיצר הרע של ימינו הוא אותו יצר הרע.

פשוט היום הוא משתמש בסמארטפון כדי להחטיא את האדם, ובעבר השתמש בדברים אחרים כדי להחטיא את האדם.

תאמר לי אתה: אדם הראשון, כשחטא בעץ הדעת - האם היה לו סמארטפון? היה שם איזה תיאטרון שגירה את סקרנותו? זה סך הכל היה עץ פירות... אבל כאשר זה הניסיון העכשווי - היצר הרע משקיע את כל כוחו כדי להכשיל את האדם דווקא בדבר הזה, וזקוקים למאמצים גדולים כדי להתגבר עליו.

כך גם הבחורים של פעם, למרות שלא היה להם את הסמארטפון בכיס, הרי היצר הרע התלבש עליהם באותם דברים שכן היה אפשר להחטיא אותם, בדיוק באותן עוצמות כפי שהוא מתלבש על הבחורים של ימינו ומשדל אותם לגלוש באינטנט.

ואיך באמת אפשר להתמודד עם זה?

קודם כל צריכה להיות ידיעת המחלה: בהתוועדויות עם התלמידים, אני מעלה מידי פעם את העניין הזה, ומדבר על דרכי ההתמודדות. אני זוכר שפעם אחד התלמידים אמר לי שקשה מאוד לעמוד בניסיון, כי זה נמצא בכיס שלו... אמרתי שדבר ראשון צריכים להכיר בזה שהפלאפון לא הגיע לבד לכיס. היה מי שהביא אותו לשם... לכן, ההתמודדות צריכה להתחיל בצעד הראשון הזה - לפני שמכניסים את הפלאפון לכיס.

הכי טוב, אם אפשר שלא להכניס את עצמנו לסכנה כלל. ואכן, בשנה האחרונה תיקנו תקנה ב'אהלי תורה', שאסור לבחורים להחזיק סמארטפון בכלל.

אבל במקומות שאין איסור גורף, חייבים שהאינטרנט יהיה מסונן עם 'פילטר' ברמה הכי גבוהה, שמבטיחה חסימה מוחלטת לכל דבר שאינו שייך לאתרי חסידות וקדושה. כמובן שאין בדברים היתר להחזיק פלאפון עם 'פילטר', אלא שמי שכבר מחזיק בפלאפון, ולא מסוגל לוותר עליו - שיידע שחובתו להתקין 'פילטר', אחרת הוא באמת מכניס לכיסו את היצר הרע בעצמו...

לחיות משיח בסדרי הישיבה

בכינוס השלוחים תשנ"ב הורה הרבי שמכאן ואילך כל ענייני השליחות צריכים להיות חדורים בנקודה העיקרית - כיצד זה מוביל לקבלת פני משיח. איך מורידים את זה לפועל בעבודת ההשפעה עם תלמידי הישיבה?

ברוך ה', תלמידי הישיבה בעצמם חיים את ענייני גאולה ומשיח ברמה גבוהה מאוד. מלבד שיעור יומי קצר, יש בכל שבוע שיעור עיוני, ומקיימים את הוראת הרבי שזו הדרך הישרה לזירוז התגלות המשיח.

בהתוועדויות עם התלמידים, בדרך כלל אני מתחיל את ההתוועדות עם שיחה של הרבי, עם דגש על שיחות השנים האחרונות, בהן עוסק הרבי בלהט מיוחד בבשורת הגאולה, כך שכמעט כל התוועדות מתחילה וחדורה בעניין של ההכנה לגאולה.

והעיקר, שצריכים להתייגע בעבודת ה', כדי להיות מוכנים לגאולה האמיתית והשלימה, שעיקר עניינה הוא גילוי האלוקות, תיכף ומיד ממש.

לזכות

החתן הרה"ת ישראל ארי' לייב

והכלה שטערנא

שיחיו באקמאן

•

יה"ר שיבנו בית בישראל

בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה

זוהי תורת החסידות

•

נדפס ע"י ולזכות הוריהם

הרה"ת יואל בן-ציון ושרה חביבה שיחיו באקמאן

והרה"ת מנחם מענדל וגחמה דינה שיחיו קארף